

**DOKUMENT EUROPEJSKIEGO BANKU
ODBUDOWY I ROZWOJU**

STRATEGIA DLA POLSKI

Zatwierdzona przez Zarząd na posiedzeniu w dniu 27 kwietnia 2004 r.

SPIS TREŚCI

STRESZCZENIE	1
1 PORTFEL BANKU	6
1.1 PRZEGLĄD DOTYCHCZASOWEJ DZIAŁALNOŚCI BANKU	6
1.2 WDROŻENIE POPRZEDNIEJ STRATEGII DLA KRAJU	7
1.3 WPLYW PRZEKSZTAŁCEŃ NA PORTFEL BANKU I WNIOSKI	7
1.3.1 Infrastruktura i środowisko	8
1.3.2 Sektor finansowy	9
1.3.3 Sektor przedsiębiorstw.....	11
1.4 WYNIKI FINANSOWE ISTNIEJĄCEGO PORTFELA, MOBILIZACJA WSPÓLFINANSOWANIA I WSKAŹNIK PORTFELA	12
2 ŚRODOWISKO OPERACYJNE	13
2.1 OGÓLNE ŚRODOWISKO REFORM.....	13
2.2 POSTĘPY W PROCESIE PRZEKSZTAŁCEŃ I REAKCJA GOSPODARKI	14
2.2.1 Warunki makroekonomiczne o istotnym znaczeniu dla działalności Banku	14
2.2.2 Sukcesy osiągnięte w procesie przekształceń i związane z nim wyzwania	15
2.3 ŚRODOWISKO PRAWNE	19
2.4 DOSTĘP DO KAPITAŁU	19
2.5 KIERUNKI ROZWOJU STRATEGII	22
2.5.1 Priorytety Banku na okres realizacji strategii	22
2.5.2 Wyzwania sektorowe i cele Banku	23
2.5.2.1 Sektor przedsiębiorstw.....	23
2.5.2.2 Sektor finansowy	25
2.5.2.3 Infrastruktura i środowisko	26
2.6 WSPÓLPRACA Z UNIĄ EUROPEJSKĄ I INNYMI MIĘDZYNARODOWYMI INSTYTUCJAMI FINANSOWYMI.....	29
ZAŁĄCZNIK 1 – OCENA SYTUACJI POLITYCZNEJ.....	32
ZAŁĄCZNIK 2 – SZCZEGÓŁOWE OMÓWIENIE SYTUACJI GOSPODARCZEJ.....	36
ZAŁĄCZNIK 3 – WYBRANE WSKAŹNIKI GOSPODARCZE	40
ZAŁĄCZNIK 4 – OCENA ŚRODOWISKOWA	41
ZAŁĄCZNIK 5 – PRZEMIANY PRAWNE	43
ZAŁĄCZNIK 6 – POMOC DWUSTRONNA: FUNDUSZE TC I PROGRAM TAM.....	51

STRESZCZENIE

Polska nadal spełnia warunki określone w Artykule 1 Umowy Założycielskiej Banku. Polska osiągnęła ogromne postępy w procesie przekształceń, zapewniając znaczną liberalizację rynku i handlu, znosząc wszelkie poważne ograniczenia dla inwestycji zagranicznych i uzyskując obecnie 70% PKB z sektora prywatnego. Na progu wstąpienia do Unii Europejskiej, Polsce należą się wyrazy uznania za wiodącą rolę, jaką odegrała w przeprowadzaniu ważnych reform strukturalnych, które umożliwiły jej osiągnięcie stabilnych wyników makroekonomicznych, łącznie z niskim deficytem bieżącym, niską stopą inflacji i pozytywną prognozą wzrostu. Niemniej jednak, niewielkie postępy osiągnięto w okresie ostatnich trzech lat w zakresie poprawy klimatu inwestycyjnego, konkurencyjności gospodarki oraz poziomu sprawności administracyjnej. Nadal występują istotne różnice pomiędzy Polską i rozwiniętymi gospodarkami rynkowymi, łącznie z obecnymi Państwami Członkowskimi Unii Europejskiej.

Przyszłość Polski będzie w znacznym stopniu uzależniona od jej zdolności pozyskania inwestycji i tworzenia miejsc pracy – tylko to umożliwi Polsce osiągnięcie jej rzeczywistego potencjału wzrostu i rozwiązanie problemu stanowiącego prawdopodobnie największe wyzwanie, ograniczenie wysokiej stopy bezrobocia. Aby efektywnie konkurować w regionie o pozyskanie inwestycji, Polska musi przyspieszyć reformy, które zostały wstrzymane i ograniczyć skłonności do utrzymywania wysokiego deficytu fiskalnego. W wyniku ekspansywnej polityki fiskalnej poziom zadłużenia publicznego zwiększył się i wywarł negatywny wpływ na wzrost i finansowanie realnej gospodarki; w wyniku tego nastąpiło gwałtowne ograniczenie inwestycji w majątek trwały oraz spadek bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Zrównoważony wzrost gospodarczy na wysokim poziomie zostanie osiągnięty jedynie za pomocą inwestycji sektora prywatnego, a nie poprzez ekspansywną politykę fiskalną; inwestycje zagraniczne będą miały krytyczne znaczenie dla maksymalizacji potencjału wzrostu, gdyż tempo tworzenia majątku narodowego może okazać się jeszcze przez pewien czas niewystarczające. Aby przyspieszyć dominujące do tej pory umiarkowane tempo wzrostu, Polska musi stworzyć klimat inwestycyjny sprzyjający tworzeniu firm i inwestycji, skoncentrować się na efektywnym wykorzystaniu regionalnych funduszy z Unii Europejskiej, przeprowadzając restrukturyzację niedoinwestowanych sektorów, takich jak rolnictwo i hutnictwo, oraz na rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw. Drugi z wymienionych celów nie zostanie osiągnięty bez zasadniczej poprawy sytuacji w zakresie pośrednictwa finansowego, które pozostaje na niskim poziomie w porównaniu ze średnim wskaźnikiem w regionie i w Unii Europejskiej. Wykorzystując przyspieszenie tempa wzrostu ekonomicznego w roku 2003 oraz w celu zapewnienia, że Polska będzie mogła wykorzystać możliwości, jakie daje wstąpienie do UE, należy zająć się następującymi podstawowymi kwestiami:

- W celu zapewnienia zrównoważonego poziomu zadłużenia publicznego i ograniczenia efektu kumulacji kredytów rządowych w gospodarce lokalnej, oraz w celu zapewnienia zdolności do współfinansowania funduszy Spójności i Strukturalnych powinny zostać przeprowadzone reformy fiskalne, aby ograniczyć politykę ekspansywnych wydatków. Utrzymujący się na wysokim poziomie deficyt budżetowy i wysoki poziom zadłużenia publicznego mogą podważyć zaufanie społeczności inwestorów; osłabienie polskiego złotego jest wskaźnikiem wspomnianego malejącego zaufania do zarządzania podatkami i przewidywalności polityki fiskalnej. Ważne reformy strukturalne są niezbędne w sektorach administracji publicznej, opieki zdrowotnej, edukacji i w różnych systemach opieki socjalnej, ze szczególnym naciskiem na finansowanie.

- Środowisko biznesowe wymaga usprawnienia w celu przyciągnięcia większych strumieni bezpośrednich inwestycji zagranicznych, których poziom obniżył się w ciągu ostatnich dwóch lat, a które są absolutnie niezbędne do finansowania dalszego wzrostu gospodarczego kraju. Kluczowe elementy obejmują: dalsze reformy rynku pracy, poprawę efektywności systemu prawnego, ograniczenie krajowych i lokalnych barier administracyjnych, zapewnienie przewidywalnego i logicznego środowiska podatkowego oraz wyeliminowanie korupcji.
- Trwające od dłuższego czasu niedoinwestowanie krajowej infrastruktury spowodowało istotne konsekwencje dla środowiska i gospodarki w postaci utraty bezpośrednich inwestycji zagranicznych, obniżenia efektywności oraz niskich norm bezpieczeństwa. Poakcesyjne fundusze Unii Europejskiej zapewniają doskonałą możliwość przyspieszenia rozwoju oraz modernizacji infrastruktury krajowej i lokalnej, niemniej jednak należy pokonać problemy związane z ich przyswajaniem, łącznie ze zbudowaniem instytucjonalnych mocy niezbędnych do uzyskania maksymalnej efektywności wykorzystania wspomnianych funduszy.
- Małe i średnie przedsiębiorstwa, które stanowiły siłę napędową dynamicznego wzrostu gospodarczego w przeszłości, lecz są znacznie słabsze pod względem kapitału i technologii w porównaniu z przedsiębiorstwami na rynkach rozwiniętych, będą wymagały znacznych inwestycji aby konkurować na otwartym rynku. Dostęp do finansowania oraz dogodniejsze środowisko biznesowe będą mieć kluczowe znaczenie dla ich sukcesu i wzrostu.
- Prywatyzacja pozostałych dużych spółek państwowych, która została wstrzymana w ostatnich latach, powinna być kontynuowana i zakończona, szczególnie w przypadku firm, które wymagają restrukturyzacji, lecz które były utrzymywane przy życiu dzięki stałemu wsparciu ze strony państwa. Nie tylko ograniczy to wsparcie fiskalne, lecz również, co ważniejsze, zapewni źródło finansowania dla budżetu i poprawi w dłuższej perspektywie konkurencyjność tych spółek. Ponadto, mogłoby to dopomóc w wywiązaniu się z innych zobowiązań nałożonych przez Unię Europejską, obejmujących między innymi kwestie środowiskowe czy liberalizację sektorów energetyki i gazownictwa.
- Akcesja stworzy szczególne wyzwania dla polskiej produkcji rolnej/ rolnictwa, ze względu na ogromną rolę, jaką stosunkowo zacofana produkcja rolna/ rolnictwo odgrywają dla zatrudnienia w porównaniu z ich wkładem do produktu krajowego brutto. Wyzwanie polegać będzie na maksymalizacji potencjału komercyjnej działalności rolnej za pomocą skoncentrowanych inwestycji, mających na celu poprawę konkurencyjności, jakości i norm sanitarnych wytwarzanych w kraju artykułów żywnościowych i zwiększonego eksportu. Polska gospodarka rolna powinna zostać zasadniczo zreorganizowana i będzie wymagać inwestycji, które stymulują przepływ siły roboczej do sektora nierolniczego.

Na dzień 31 grudnia 2003 r. Bank podjął łączne zaangażowania na kwotę 2.840,0 mln € obejmujące 128,5 projektów i pomógł zgromadzić dalsze 7.056 mln € od sponsorów i podmiotów współfinansujących.

Biorąc pod uwagę powyższe fakty oraz zakładając, że zostanie wykazany uzupełniający charakter wsparcia, Bank koncentrować będzie swoją działalność w okresie kolejnych dwóch lat na następujących celach operacyjnych:

- **Sektor przedsiębiorstw**

Bank będzie nadal koncentrować się w znacznym stopniu na przyciąganiu bezpośrednich inwestycji zagranicznych, w szczególności ze średnich firm europejskich i pozaeuropejskich, oraz na restrukturyzacji i modernizacji przedsiębiorstw w połączeniu z prywatyzacją w celu propagowania wzrostu gospodarczego i konkurencyjności, szczególnie w sektorach stanowiących większe wyzwanie lub w sektorach o krytycznym znaczeniu dla gospodarki (np. hutnictwo, energetyka, gazownictwo i przemysł chemiczny). Ważne będzie zwiększenie bazy kapitałowej średnich podmiotów w Polsce, które chcą dokonać ekspansji regionalnej lub rozwijać eksport, szczególnie w sektorze produkcji rolnej, zapewniając niezbędny kapitał wyższego ryzyka i/lub dostęp do finansowania handlu. Ważne w aspekcie wsparcia Banku dla sektora przedsiębiorstw będzie zapewnienie produktów finansowych (posiadających bardziej strukturalny charakter lub obarczonych wyższym ryzykiem), które nie są dostępne na rynku lokalnym indywidualnie, lub w ramach partnerstwa z lokalnymi pośrednikami finansowymi.

- **Sektor finansowy**

Bank będzie nadal dążył do zwiększenia dostępności finansowania dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz dla mikroprzedsiębiorstw, łącznie z rozszerzeniem istniejących inicjatyw (kredyty UE/EBOR dla małych i średnich przedsiębiorstw) i rozwinięciem nowych (np. dedykowane linie kredytowe na zwiększenie efektywności wykorzystania energii, przeznaczone dla małych i średnich przedsiębiorstw, dedykowane linie kredytowe dla firm na obszarach wiejskich) oraz kontynuowaniem dialogu z polskim rządem w zakresie finansowania małych i średnich firm po akcesji (np. wstępne finansowanie lub współfinansowanie inwestycji, które kwalifikują się do uzyskania finansowania z funduszy poakcesyjnych). W tym okresie ważne będzie promowanie rozwoju nowych produktów (np. kredytowanie ze wspólnym ponoszeniem ryzyka, plany finansowania związane z wyższym ryzykiem) oraz rozszerzanie lokalnego rynku kapitałowego poprzez promocję i rozwój nowych struktur finansowania, które są już dostępne na rynkach krajów rozwiniętych, lecz które nie istnieją, lub nie są jeszcze dostępne na rynku lokalnym. Ponadto, w przypadku kontynuacji swoich działań Bank będzie gotów udzielić pomocy przy prywatyzacji pozostałych banków państwowych (BGŻ S.A., PKO BP S.A.) i niebankowych instytucji finansowych (PZU S.A.) oraz Warszawskiej Giełdy Papierów Wartościowych, która powinna stać się najbardziej efektywnym narzędziem finansowania dla gospodarki, jak również przy selektywnej konsolidacji sektora bankowego, sektorów funduszy emerytalnych i ubezpieczeń.

- **Infrastruktura i środowisko**

Bank będzie nadal propagować wprowadzenie planów, które minimalizują uzależnienie od gwarancji państwowych i zwiększają podaż długoterminowego kapitału dla sektora, współpracując zarazem z władzami krajowymi i lokalnymi w procesie przygotowywania, współfinansowania i wdrażania projektów i programów mających na celu efektywne i innowacyjne wykorzystanie Funduszy Spójności i Strukturalnych Unii Europejskiej. Bank będzie w dalszym ciągu wspierał restrukturyzację i modernizację kolei. Wykorzysta swoje dotychczasowe doświadczenie, uzyskane w Polsce i zagranicą, w celu rozszerzenia zakresu finansowania projektów za pośrednictwem partnerstwa publiczno-prywatnego, głównie w sektorze gminnym oraz prawdopodobnie w sektorze transportowym, łącznie z projektami mającymi na celu efektywne wykorzystanie energii. Będzie także selektywnie wspierał działalność zorientowaną na przekształcenia w nowych sektorach, w miarę jak stawać się one będą coraz bardziej wiarygodne, w szczególności rewitalizację zasobów mieszkaniowych i

miast, oraz opiekę zdrowotną, pod warunkiem że spełnią one wymagania Umowy Założycielskiej Banku. Priorytetem będzie kierowanie finansowania dla małych gmin poprzez lokalne instytucje finansowe przy wsparciu ze strony Komisji Europejskiej, ze szczególnym naciskiem na projekty stymulujące rozwój mniej zaawansowanych regionów.

Bank zapewni, że działalność EBOR w Polsce będzie podlegać Procedurom Środowiskowym Banku i będzie obejmować, w razie potrzeby, Plany Działań Środowiskowych zgodne ze zobowiązaniem Banku dotyczącym aktywnego wspierania solidnego i zrównoważonego rozwoju za pomocą jego projektów inwestycyjnych. Bank zapewni również, że wszystkie jego projekty spełniać będą wymagania przepisów dotyczących najlepszych praktyk w zakresie zakupów międzynarodowych.

WYKAZ SKRÓTÓW

BAS	Usługi doradztwa biznesowego
CHP	Połączone zakłady ciepłownicze i energetyczne
CIS	Wspólnota Niepodległych Państw
CPI	Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych
UE	Unia Europejska
EIB	Europejski Bank Inwestycyjny
EMU	Europejska Unia Monetarna
ESCO	Energetyczna firma usługowa
FDI	Bezpośrednie inwestycje zagraniczne
PKB	Produkt Krajowy Brutto
IFI	Międzynarodowa instytucja finansowa
IMF	Międzynarodowy Fundusz Walutowy
NGO	Organizacja pozarządowa
PLN / Złoty	Waluta Rzeczypospolitej Polskiej
PPP	Partnerstwo publiczno-prywatne
SME	Małe i średnie przedsiębiorstwa
SMM	Małe i średnie gminy
TAM	Restrukturyzacja zarządzania
TC	Współpraca techniczna
WB	Bank Światowy
GPW w Warszawie / Warszawska GPW	Warszawska Giełda Papierów Wartościowych

1 PORTFEL BANKU

1.1 PRZEGLĄD DOTYCHCZASOWEJ DZIAŁALNOŚCI BANKU

Na dzień 31 grudnia 2003r. Polska stanowiła drugą pod względem wielkości ekspozycję Banku po Rosji, z udziałem wynoszącym 13% w bieżącym portfelu Banku. Wolumen działalności netto narastająco wynosił łącznie 2.840,0 mln €, przy czym kapitał stanowił 31% wolumenu, działalność sektora prywatnego stanowiła 82% pakietu portfela, zaś działalność niepaństwowa stanowiła 88% bieżącej wartości pakietu portfela. Wolumen działalności jest dobrze zdywersyfikowany, przy czym instytucje finansowe stanowią 35% wolumenu, branże ogólne i specjalistyczne stanowią 45%, a infrastruktura stanowi 21%.

Tabela 1: Wolumen netto działalności narastająco według branż (na 31 grudnia 2003r.)

Sektor	Ilość projektów*	Finansowanie EBOR (w mln €)	Udział w portfelu (%)	Koszty projektu ogółem (w mln €)
Branże ogólne	28,2	598,0	21%	2.444,0
Branże specjalistyczne	40,8	669,0	24%	3.685,0
Przedsiębiorstwa rolne	20,3	206,0		774,0
Nieruchomości, turystyka i przewozy	13,0	173,0		556,0
Teleinformatyka i media	7,5	290,0		2.355,0
Instytucje finansowe	41,2	983,0	35%	1.841,0
Majątek własny banków	10,0	224,0		292,0
Kredyty banków	8,2	290,0		328,0
Niebankowe instytucje finansowe	8,8	214,0		327,0
Fundusze akcji	14,2	255,0		894,0
Infrastruktura	18,3	590,0	21%	1.926,0
Transport	4,0	324,0		930,0
Infrastruktura gminna i środowiskowa	11,7	177,0		692,0
Efektywność wykorzystania energii	1,3	58,0		188,0
Energetyka	1,3	31,0		116,0
OGÓLEM	128,5	2.840,0	100%	9.896,0
w tym zadłużenie	77,4	1.842,0	65%	6.082,0
w tym majątek własny	47,5	880,0	31%	3.258,0
w tym gwarancje	3,6	117,0	4%	557,0
w tym prywatny	111,6	2.329,0	82%	8.231,0
w tym państwowy	16,9	511,0	18%	1.666,0
w tym bezpośredni	117,8	2.618,0	92%	9.230,0
w tym regionalny	10,7	222,0	8%	666,0
w tym niepaństwowy	120,6	2.491,0	88%	8.830,0
w tym państwowy	7,9	350,0	12%	1.077,0

* Bank przyznaje wartość równą jedności samodzielnym operacjom, w przypadku których wszystkie kredyty zostały podpisane i są aktywne oraz wartość równą jedności operacjom ramowym oraz towarzyszącym im podrzędnym operacjom. Częściowo podpisanym i częściowo unieważnionym samodzielnym operacjom przyznaje się wartość ułamkową, w zależności od proporcjonalnego udziału podpisanych, aktywnych kredytów w ramach operacji

1.2 WDROŻENIE POPRZEDNIEJ STRATEGII DLA KRAJU

Strategia Kraju dla Polski z marca 2002r. określała następujące strategiczne priorytety dla Banku w Polsce:

- Przyczynienie się do modernizacji infrastruktury lokalnej i krajowej, łącznie z inwestycjami środowiskowymi, minimalizacja uzależnienia od gwarancji państwowych i w razie potrzeby ścisła współpraca z Unią Europejską (programy Phare i ISPA). Za priorytet uznano wsparcie dla restrukturyzacji, komercjalizacji, prywatyzacji oraz zwiększenia udziału sektora prywatnego.
- Zwiększenie niskiego poziomu pośrednictwa finansowego przy wsparciu dla małych i średnich podmiotów, wsparcie dla niebankowego sektora finansowego, zakończenie modernizacji sektora bankowego, oraz propagowanie szerszego rozwoju bardziej wyszukanych produktów i usług finansowych.
- Przyczynienie się do dalszej modernizacji i restrukturyzacji sektora przedsiębiorstw, wspierając zakończenie prywatyzacji, inwestycje w nowych dziedzinach i poprawę sytuacji w dziedzinie ładu korporacyjnego, traktując kapitał jako ważny instrument finansowy.
- Wsparcie finansowe dla sektora rolniczego (łącznie z przedsiębiorstwami rolnymi) mające na celu poprawę konkurencyjności, jakości i norm sanitarnych produktów i dokonanie niezbędnej konsolidacji, w ścisłej współpracy z Programem SAPARD, innymi międzynarodowymi instytucjami finansowymi oraz sponsorami.

Pełne wdrożenie każdego priorytetu operacyjnego, przewidzianego w poprzedniej strategii, było utrudniane przez szereg czynników, obejmujących między innymi: pogorszenie sytuacji gospodarczej w Polsce, charakteryzujące się gwałtownym ograniczeniem inwestycji w środki trwałe; obniżenie się dochodowości przedsiębiorstw oraz wyraźne zmniejszenie poziomu inwestycji wewnętrznych; pogorszenie sytuacji finansów publicznych; brak postępów w reformach przeprowadzanych przez rząd; częste zmiany na stanowiskach rządowych, obejmujących kluczowe ministerstwa finansów i skarbu; oraz niezadowalające tempo restrukturyzacji i prywatyzacji przemysłu. Pomimo niesprzyjającego środowiska wewnętrznego uzyskano istotne postępy we wdrażaniu priorytetów operacyjnych strategii w okresie realizacji strategii określonym w Rozdziale 1.3 poniżej oraz kontynuowano intensywny dialog na temat polityki w okresie strategii, co zostało odzwierciedlone poprzez szereg ważnych inicjatyw w zakresie pomocy technicznej; wspomniane inicjatywy są również szczegółowo omówione w Rozdziale 1.3 oraz w Załączniku 7.

1.3 WPŁYW PRZEKSZTAŁCEŃ NA PORTFEL BANKU I WNIOSKI

Bank nadal aktywnie uczestniczył w procesie przekształceń, ponieważ przedstawiał kolejne innowacyjne propozycje w celu zaspokajania pojawiających się potrzeb związanych z przekształceniem i nadal odgrywał widoczną rolę w dialogu na temat polityki. Istotne jest to, że Bank nauczył się, iż przekształcenie nie jest procesem o liniowym przebiegu oraz pomimo osiągniętych postępów, Bank w dalszym ciągu ma ogromne możliwości wspierania przekształceń, szczególnie w finansowaniu infrastruktury i inwestycji, modernizacji dużych przedsiębiorstw oraz zwiększaniu dostępności i różnicowaniu produktów finansowych, zwłaszcza dla małych i średnich przedsiębiorstw. Poniżej przedstawione jest podsumowanie wpływu przekształceń na portfel Banku, wyłącznie w okresie realizacji poprzedniej strategii¹. Pomimo że rynki finansowe

¹ Bardziej wyczerpujący opis działalności Banku w Polsce, łącznie z fragmentami „Retrospektywy wpływu przekształceń” można znaleźć w Rozdziale 1.2 i Załączniku IV z marca 2002r. *Polska – Strategia dla kraju*.

w Polsce rozwinęły się gwałtownie w ostatnich latach, dostęp do kredytów dla wszystkich firm, z wyjątkiem najbardziej wiarygodnych, w rzeczywistości pogorszył się, a pośrednictwo finansowe pozostaje na niskim poziomie; zjawisko to uległo nasileniu z powodu efektu kumulacji finansowania przez rząd ogromnego deficytu fiskalnego. Ogólna sytuacja na rynku, w połączeniu z koncentracją Banku na niezabezpieczonych gwarancjami państwowymi kredytach dla gminnego sektora infrastruktury i nacisk na bardziej innowacyjne lub obciążone wyższym ryzykiem instrumenty finansowe dla sektora prywatnego, umożliwiła Bankowi zachowanie uzupełniającego charakteru jego finansowania.

1.3.1 Infrastruktura i środowisko

Infrastruktura gminna i środowiskowa: Bank zrealizował wiele innowacyjnych projektów w dziedzinie transportu miejskiego, dostaw wody i centralnego ogrzewania, za pomocą szeregu produktów obejmujących kredyty dla miast bez gwarancji państwowych, kredyty dla przedsiębiorstw wodociągowych zabezpieczone przychodami oraz udziały w przedsiębiorstwie ciepłowniczym. Programy poprawy wiarygodności miast promowały wykorzystanie nowych narzędzi zarządzania finansowego na poziomie miast, programy rozwoju korporacyjnych usług komunalnych wzmocniły przestrzeganie zasad ładu korporacyjnego przez przedsiębiorstwa komunalne, wprowadziły systemy motywacyjne uzależnione od wyników i zaczęły propagować outsourcing, a pomoc przy przygotowywaniu projektów w zakresie projektów ISPA zwiększyła sprawność instytucjonalną. Po długich debatach z Ministerstwem Infrastruktury, Bank zainicjował program wsparcia dla PPP na szczeblu rządu centralnego, który przyczynił się do inicjatywy przygotowania nowych przepisów dotyczących PPP i powołania Grupy Zadaniowej PPP. Kredyty UE/EBOR dla małych i średnich gmin umożliwią dotarcie do mniejszych gmin; umowy z początkowymi bankami-partnerami programu zostaną zawarte w najbliższym czasie i będą przewidywać wspólne ponoszenie ryzyka, aby zachęcać do kredytowania.

Transport: (1) *Koleje:* Po przeprowadzeniu wcześniejszych inwestycji w obszarze infrastruktury kolejowej Bank aktywnie wspierał reorganizację sektora kolejowego, udzielając pierwszego kredytu na restrukturyzację zatrudnienia dla programu zwolnień Polskich Kolei Państwowych (PKP), a następnie pomagając w procesie restrukturyzacji finansowej nowopowołanej Spółki Holdingowej PKP. Dzięki swojemu aktywnemu zaangażowaniu we współpracę z PKP, EBOR mógł uczestniczyć w restrukturyzacji i reorganizacji największej branży kolejowej w krajach przedakcesyjnych i wspierać ten proces. (2) *Drogi:* Prace Banku nad strukturą PPP dla autostrady A1 i jego zaangażowanie w partnerstwo publiczno-prywatne w zakresie Drogi 19 koncentrowały się na wielu kwestiach związanych z przeszkodami instytucjonalnymi i prawnymi, którymi należy się zająć w celu umożliwienia wykorzystania inwestycji prywatnych do zapewnienia infrastruktury publicznej. Bank, współpracując z Bankiem Światowym i Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, brał aktywny udział w dialogu dotyczącym polityki reform sektora drogowego oraz dalszego rozwoju i finansowania autostrad.

Sektor energetyczny: W sektorze energetyki Bank aktywnie promował modernizację, liberalizację, prywatyzację i poprawę efektywności zużycia energii. Bank nadal angażował się w dialog na temat polityki z polskimi władzami w zakresie finansowania inwestycji mających na celu modernizację i prywatyzację sektora energetycznego, jednakże, biorąc pod uwagę złożony charakter liberalizacji rynków energetycznych, inwestycje materializowały się w bardzo wolnym tempie. Niemniej jednak, Bank kontynuował swoje wysiłki w celu finansowania modernizacji i rekultywacji środowiska naturalnego w ZE Pątnów-Adamów-Konin S.A. (PAK), ważnej elektrowni opalanej węglem brunatnym, która wytwarza około 13% energii elektrycznej w Polsce oraz za pomocą różnych projektów, które mogą obejmować inwestycje kapitałowe w

prywatyzowanym majątku sektora energetyki (tj. Elektrownia im. Tadeusza Kościuszki S.A. w Połańcu, opalany węglem przedsiębiorstwie produkującym energię w południowej części Polski, stanowiącym własność Electrabel S.A). Konkurencja na rynkach krajowych oraz pogorszenie sytuacji globalnego sektora energetycznego poważnie ograniczyły zainteresowanie inwestorów zagranicznych, którzy również obawiali się trudnego do przewidzenia podejścia do struktury sektorów i dotyczących go regulacji. W tej sytuacji Bank nadal współpracuje ze spółkami akcyjnymi, które nie zostały do tej pory sprywatyzowane (np. Elektrownia Bełchatów S.A. lub Bełchatów), mając na celu rozwój konkurencyjnych aktywów w bardziej zliberalizowanym środowisku; tego rodzaju inwestycje powinny umożliwić Bankowi większe zaangażowanie niezależnego organu regulacyjnego i innych podmiotów w sektorze w uszczegółowienie przepisów i zasad rynkowych, dążąc do uzyskania konkurencyjnego rynku energii elektrycznej. Bank udzielił pomocy technicznej państwowej sieci energetycznej PSE S.A. w zakresie rozwiązania długoterminowych umów o zakup energii i związanej z tym sekurytyzacji należności; rozwiązanie wspomnianych umów ma krytyczne znaczenie dla liberalizacji sektora, zgodnie z wymaganiami UE. Kontynuowane były także prace, w ramach programu pomocy technicznej, nad przygotowaniem elektrowni Bełchatów do utrzymania konkurencyjności na zliberalizowanym rynku energii elektrycznej w Polsce; program obejmuje modernizację największej elektrowni w Polsce, przy zapewnieniu najlepszych praktyk w procesie budowania struktury i przestrzegania międzynarodowych norm dotyczących zakupów i ochrony środowiska. W tym okresie Bank wspierał rozwój usług związanych ze zwiększeniem efektywności wykorzystania energii, zapewniając finansowanie dla firmy Dalkia Polska, przeznaczone zasadniczo na prywatyzację przedsiębiorstwa ciepłowniczego w Poznaniu oraz zakładów ciepłowniczych i energetycznych w Poznaniu.

1.3.2 Sektor finansowy

W sektorze bankowym Bank odegrał bardzo istotną rolę w procesie przekształceń sektora finansowego, reagując szybko na wyzwania stojące przed tym sektorem w związku z prywatyzacją i zaangażowaniem inwestorów strategicznych. Dzięki swoim udziałom w Banku Pekao S.A., największym prywatnym banku świadczącym uniwersalne usługi, Bank wnosił swój wkład w tworzenie zasad ładu korporacyjnego i wspieranie rozwoju strategicznego banku, łącznie ze wprowadzeniem produktów przeznaczonych dla małych i średnich przedsiębiorstw. Przewiduje się, że dzięki dostarczeniu kapitału uzupełniającego w formie podporządkowanego kredytu zamiennego dla Banku Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych S.A. (BISE), polskiego banku średniej wielkości, który specjalizuje się w obsłudze małych gmin, małych i średnich firm oraz sektora energetycznego, Bank będzie mógł analogicznie przyczynić się do jego rozwoju strategicznego i rozszerzenia zakresu jego działalności.

Kontynuowany był intensywny dialog na temat polityki w celu stymulowania modernizacji i prywatyzacji pozostałych wpływowych banków państwowych, takich jak Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. (BGŻ lub bank rolniczy) oraz PKO BP S.A., bank oszczędnościowy. Dialog na temat polityki napotykał na przeszkody w postaci częstych zmian na stanowiskach ministerialnych, jednakże ostatnie doniesienia wskazują, że długo oczekiwana prywatyzacja może nabrać szybszego tempa w tym roku – szczególnie w przypadku BGŻ – banku, który posiada potencjał niezbędny do odegrania ważnej roli w finansowaniu rozwoju regionalnego. Biorąc pod uwagę znaczenie BGŻ, w okresie realizacji strategii kontynuowane były prace w ramach programu pomocy technicznej dla Banku, mające na celu restrukturyzację BGŻ.

Bank odegrał znaczącą rolę w propagowaniu finansowania dla małych i średnich przedsiębiorstw za pośrednictwem banków i firm leasingowych w ramach kredytów UE/EBOR dla małych i średnich przedsiębiorstw, oraz za pomocą prywatnych funduszy akcji. Wysiłki Banku wywarły

ogromny efekt pokazowy i powinny przyczynić się do osiągnięcia celu, jakim jest uzyskanie trwałego finansowania, gdyż banki osiągnęły pozytywne wyniki z kredytów UE/EBOR dla małych i średnich przedsiębiorstw (np. dobra jakość portfela) i wprowadziły usprawnienia wewnętrzne, które powinny zachęcić je do dalszego udzielania tego rodzaju kredytów (np. szkolenie personelu banków, wprowadzenie ulepszonych systemów oceny kredytowej, uproszczone procedury ustanawiania zabezpieczeń). W okresie realizacji strategii liczba banków uczestniczących w programie kredytów UE/EBOR dla małych i średnich przedsiębiorstw wzrosła do sześciu, a liczba firm leasingowych do czterech; co ważniejsze, PKO BP S.A., bank detaliczny o najszerszym zakresie oddziaływania, przystąpił również do tego programu. W październiku 2003r. liczba kredytów udzielonych w ramach powyższego programu wynosiła około 9.500, przy czym średnia wartość wynosiła 23.900 € w przypadku kredytów bankowych, oraz 12.400 € w przypadku umów leasingowych na łączną kwotę ponad 219 mln €; około 1.531 pracowników bankowych przeszkolono w zakresie kredytów dla małych i średnich przedsiębiorstw, a wskaźnik kredytów nieregularnych w ramach programu wynosił około dwa procent, lub w niektórych przypadkach nawet poniżej tej wartości w porównaniu ze średnim wskaźnikiem krajowym w sektorze, wynoszącym ponad 20%. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę niski poziom pośrednictwa finansowego w Polsce w porównaniu z innymi krajami w regionie i Europie Zachodniej, skala programów Banku nie była wystarczająca w stosunku do potrzeb i należy ją zwiększyć. Dzięki pomyślnej realizacji programu kredytów UE/EBOR dla małych i średnich przedsiębiorstw, Bank zainicjował dialog na temat polityki z Ministerstwem Gospodarki i Pracy, w ścisłej współpracy z Komisją Europejską i Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, w celu szukania metod umożliwiających udzielanie dalszej pomocy dla rządu przez międzynarodowe instytucje finansowe, zmierzającej do efektywnego wykorzystania funduszy poakcesyjnych dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw i mikroprzedsiębiorstw; wspomniane powyżej inicjatywy doprowadzą prawdopodobnie do uruchomienia programu pilotażowego z udziałem jednego z banków, który jest najbardziej aktywny w środowisku wiejskim.

W okresie realizacji strategii, Bank nadal zapewniał znaczne wsparcie dla rozwoju prywatnego kapitału, wspierając zarówno fundusze ogólne, jak i sektorowe w celu zwiększenia perspektyw trwałego rozwoju tej działalności (np. Polski Fundusz Przedsiębiorstw V, Fundusz Nieruchomości Polonia). Biorąc pod uwagę zmniejszoną podaż funduszy instytucyjnych dla regionu w połączeniu z niskim poziomem inwestowania prywatnego kapitału w regionie w stosunku do PKB (region pozostaje wyraźnie w tyle za średnim wskaźnikiem dla Europy Zachodniej), trwałe wsparcie zapewniane przez Bank dla kapitału prywatnego miało krytyczne znaczenie dla jego stałego rozwoju. Rozwój branży prywatnego kapitału ma nie tylko kluczowe znaczenie dla długoterminowego rozwoju rynków kapitałowych, lecz także stanowi katalizator przemian. Prywatny kapitał w istotnym stopniu przyczynił się do budowania instytucji w gospodarce lokalnej z perspektywy świadomości ładu korporacyjnego, kwalifikacji menedżerskich, wprowadzenia technologii, świadomości odpowiedzialności za środowisko naturalne, wprowadzenia zagranicznych inwestorów strategicznych oraz opracowania wysokiej jakości produktu dla lokalnych rynków kapitałowych.

Bank nadal wspierał innowacyjne instrumenty finansowe w Polsce, łącznie z kredytami umożliwiającymi wspólne ponoszenie ryzyka (np. Finansowanie Ramowe Intermarche–Pekao), finansowanie mezaninowe (po zakończeniu fazy rozruchu), oraz listy hipoteczne (np. Rheinyp-BRE Bank Hipoteczny SA (Rheinyp-BRE)), mając na celu zwiększenie skali pośrednictwa finansowego i poszerzenie wachlarza instrumentów finansowych dostępnych na rynku lokalnym. Na podstawie Ramowej umowy zakupu listów hipotecznych Rheinyp-BRE, Bank, występując w charakterze głównego inwestora, finansował swój pierwszy bank hipoteczny poprzez zakup

listów hipotecznych emitowanych przez Rheinhyp-BRE, sankcjonując w ten sposób ów ważny nowy instrument dłużny i przyczyniając się do realizacji celu długoterminowego, jakim było zbudowanie stabilnego i efektywnego kosztowo krajowego sektora kredytów hipotecznych. Co ważniejsze, fundusze inwestycyjne zaczęły wkrótce inwestować w te instrumenty.

1.3.3 Sektor przedsiębiorstw

W warunkach opóźniającej się prywatyzacji i niższej dynamiki inwestycji, Bank wspierał dwie ważne inwestycje realizowane przez zagranicznych inwestorów strategicznych, którzy współpracowali z lokalnymi firmami. Bank udzielił kredytu uprzywilejowanego oraz zapewnił kapitał transportowy dla SK Eurochem Sp. z o.o., spółki utworzonej przez SK Chemicals Co. Ltd., SK Global Co. Ltd., oba podmioty będące członkami Grupy SK z siedzibą w Korei, oraz Anwil S.A., podmiot zależny PKN Orlen, na rozwój nowego zakładu wytwarzającego żywicę PET. Projekt ten nie tylko powinien wywrzeć ogromny wpływ na sektor chemiczny w Polsce, w którym zrealizowano do tej pory niewiele nowych inwestycji oraz w którym występuje ogromne zapotrzebowanie na bezpośrednie inwestycje zagraniczne i nowoczesną technologię, aby zwiększyć konkurencyjność tego sektora na rynkach międzynarodowych, lecz również stanowi pierwszą dużą nową inwestycję realizowaną w Polsce przez koreańską grupę od wielu lat. Bank dostarczył także finansowanie w charakterze głównego kredytodawcy dla Basell Orlen Polyolefins Sp. z o.o., chemicznej spółki joint venture, której właścicielami na zasadach 50/50 są PKN Orlen, największa w Polsce firma zajmująca się rafinacją i sprzedażą detaliczną ropy naftowej, oraz Basell Europe Holdings B.V., podmiot afiliowany Basell N.V., wiodącego producenta artykułów petrochemicznych. Projekt powinien wywrzeć znaczny efekt pokazowy na polski sektor petrochemiczny; w szczególności powinien wykazać zalety propagowania modernizacji sektora za pomocą przyciągania bezpośrednich inwestycji zagranicznych i najnowocześniejszych technologii. Oprócz tego, Bank rozpoczął prace związane ze wsparciem dla przyszłej prywatyzacji sektora magazynowania paliw.

Przeprowadzanie zasadniczych reform w okresie realizacji strategii ograniczyło zakres zaangażowania Banku w sektor rolniczy/ przedsiębiorstw rolnych. Dialog na temat polityki z rządem koncentrował się na dwóch obszarach: opracowanie programu współfinansowania inwestycji w ramach Programu SAPARD oraz opracowanie finansowania skupu; żaden z nich nie został sfinalizowany w postaci finansowania projektu przez Bank. Niemniej jednak, Bank wprowadził innowacyjny plan finansowania dostawców wspólnie z firmą Limagrain, wiodącym francuskim producentem nasion, oraz Raiffeisen Bank Polska; obecnie trwają prace nad wdrożeniem tego projektu. Ponadto, zapewniając wsparcie dla rozwoju Grupy Intermarche (Ramy Finansowania Intermarche–Pekao), Bank pomaga w rozpowszechnieniu nowoczesnych metod sprzedaży detalicznej, w szczególności w mniejszych miastach i na obszarach wiejskich, gdzie penetracja nowoczesnych metod sprzedaży detalicznej była do tej pory niewielka, podobnie jak możliwości rozwinięcia powiązań wstecznych, zapewnianych przez sieci detaliczne w procesie rozwoju całych sieci spożywczych.

W sektorze nieruchomości Bank nadal propagował rozwój instytucjonalny, wspierając uruchomienie funduszu nieruchomości (Fundusz Nieruchomości Polonia), koncentrującego się zasadniczo na inwestycjach w miastach regionalnych i sponsorowaniu budowy i/lub przebudowy, której wynikiem będą budynki o standardzie międzynarodowym, które będą atrakcyjne dla użytkowników instytucjonalnych i inwestorów. Bank także wspierał rozwój nieruchomości mieszkalnych dzięki zapewnieniu pierwszego finansowania mezaninowego dla lokalnego dewelopera nieruchomości mieszkaniowych (DOM Development S.A.). Jest to jedna z pierwszych inicjatyw Banku w sektorze nieruchomości mieszkaniowych; powinna się ona przyczynić do zwiększenia dostępu do wysokiej jakości obiektów mieszkaniowych, które

pozostają daleko w tyle za innymi podsektorami nieruchomości. Finansowanie obiektów mieszkaniowych pochodziło do tej pory zasadniczo z kapitału udziałowego, wkładów osób kupujących i kredytów pomostowych zabezpieczonych majątkiem. Zapewnienie finansowania mezaninowego dla DOM Development S.A. stanowi nowy produkt finansowy na ograniczonym rynku usług kredytowych, dostępny obecnie dla deweloperów i minimalizuje ryzyko ponoszone przez osoby kupujące nieruchomości mieszkaniowe znajdujące się w budowie. Finansowanie dla Europa Distribution Center Sp. z o.o. powinno przyczynić się do poprawy efektywności łańcucha dostaw w Polsce poprzez rozwój systemów magazynowania i usług logistycznych o międzynarodowym standardzie, obniżając dzięki temu koszt usług logistycznych i zwiększając konkurencyjność w sektorze wyrobów gotowych.

W sektorze telekomunikacji, przyczyniwszy się wcześniej do pomyślnego wprowadzenia na giełdę byłego monopolisty w dziedzinie usług telekomunikacyjnych, Telekomunikacji Polskiej S.A. (TPSA), Bank kontynuował dialog na temat polityki w okresie realizacji strategii w celu dalszej liberalizacji sektora. Finansowanie miało głównie na celu zwiększenie konkurencji w sektorze. Uprzywilejowany kredyt zamienny dla Tel-Energo S.A., głównego gracza na polskim rynku usług telekomunikacyjnych, obsługującego drugą co do wielkości sieć szkieletową i dostępową w kraju, powinno przyczynić się do stałego rozwoju konkurencji na polskim rynku firm telekomunikacyjnych oraz do prywatyzacji spółki (spółka stanowi w 95% własność Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A., dystrybutora energii elektrycznej w Polsce lub PSE).

1.4 WYNIKI FINANSOWE ISTNIEJĄCEGO PORTFELA, MOBILIZACJA WSPÓLFINANSOWANIA I WSKAŹNIK PORTFELA

Przy łącznej wartości netto działalności w Polsce na poziomie 2.840,0 mln € oraz wartości majątku operacyjnego na poziomie 1.285,0 mln €, dochodowe aktywa Banku stanowią 92% majątku operacyjnego. Jakość portfela jest dobra z ogólną oceną ryzyka portfela na poziomie 5,20 (w porównaniu ze średnią Banku wynoszącą 5,47); w dalszym ciągu odzwierciedla to generalnie wyższy rating kraju kompensowany przez znaczny odsetek kapitału w portfelu, który zwykle wiąże się z wyższym ryzykiem kredytowym, oraz niewielką liczbę zagrożonych aktywów pozostających w portfelu. Niemniej jednak, wzrost portfela obniżył się znacznie na przestrzeni roku 2003 w porównaniu z poprzednimi latami, odzwierciedlając niższą dynamikę zarówno bezpośrednich inwestycji zagranicznych, jak również prywatyzacji i brak postępów w dziedzinie inwestycji infrastrukturalnych, zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym. Spłaty i pozbywanie się aktywów w roku 2003, łącznie ze sprzedażą należącego do Bank udziału w kapitale firmy Lafarge Cement Polska S.A. oraz sprzedażą 50% udziału Banku w Banku Pekao S.A., jak również sprzedażą udziału Banku w FIAT/FSM w styczniu 2004r., wywarły ogromny wpływ na bazę majątku operacyjnego netto.

Na dzień 31 grudnia 2003 roku Bank miał podpisanych **128,5 projektów**, których łączny koszt wynosił 9.896 mln €, łącznie z finansowaniem EBOR na poziomie 2.840 mln €, lub 28,7% z Banku, co daje ogólny wskaźnik mobilizacji (finansowanie zewnętrzne/ finansowanie EBOR) na poziomie 3,9. Bank odegrał rolę katalizatora w procesie mobilizacji współfinansowania w Polsce.

W okresie realizacji strategii odnotowano wzrost liczby projektów w sektorze publicznym (z 14% do 18%), odzwierciedlający bieżące wsparcie dla restrukturyzacji Polskich Kolei Państwowych oraz znaczny nacisk na projekty gminne i środowiskowe.

2 ŚRODOWISKO OPERACYJNE

2.1 OGÓLNE ŚRODOWISKO REFORM

Polska nadal spełnia kryteria określone w Artykule 1 Umowy Założycielskiej Banku. Jej ustrój to pluralistyczna demokracja wielopartyjna. Poziom ochrony praw człowieka jest zasadniczo porównywalny z poziomem w uznanych demokratycznych krajach zachodnich.

Polska była regionalnym liderem w zakresie reform we wczesnej fazie przekształceń, łącznie z liberalizacją cen i handlu oraz prywatyzacją. Liberalizacja gospodarcza umożliwiła szybką ekspansję małych i średnich przedsiębiorstw, głęboką restrukturyzację prywatyzowanych spółek i zmianę orientacji handlu zagranicznego z byłych krajów komunistycznych w kierunku rozwiniętych gospodarek rynkowych. Wskutek tego Polska odnotowała długi okres korzystnych wyników makroekonomicznych w latach dziewięćdziesiątych. Po początkowym okresie obniżenia produkcji w latach 1990-1, Polska powróciła na ścieżkę dodatniego tempa wzrostu PKB w roku 1992 jako pierwszy kraj znajdujący się w okresie przekształceń. Wartość PKB w Polsce przekroczyła poziom uzyskiwany przed okresem przekształceń już w roku 1996. Wartość nominalna produkcji na jednego mieszkańca wzrosła z 1.631 USD w roku 1990 do 4.241 USD w roku 2000, gdy średni wzrost PKB osiągnął poziom 5,2% rocznie w latach 1993-2000. Równocześnie inflacja obniżyła się z ponad 500% na koniec roku 1990 do 8,5% na koniec roku 2000. Gospodarka również dobrze zniosła wpływ kryzysu w Rosji w sierpniu 1998r. dzięki elastyczności lokalnych przedsiębiorstw oraz skutecznemu zarządzaniu polityką makroekonomiczną. Wskaźnik ludności żyjącej w nędzy spadł do poziomu poniżej 2% do roku 1998, a siatka bezpieczeństwa socjalnego jest bardzo zbliżona do rozwiniętych gospodarek rynkowych pod względem jej składu, jakkolwiek wydatki publiczne na cele polityki socjalnej obejmują większy odsetek polskiego PKB w porównaniu ze średnim wskaźnikiem OECD.

Do końca roku 2000 uległ osłabieniu wpływ reform wczesnego okresu przekształceń. Brak dalszego postępu w liberalizacji gospodarki i opóźniający się proces prywatyzacji doprowadziły do niskiego tempa wzrostu i wzrostu stopy bezrobocia; zostało to spotęgowane przez niekorzystną globalną sytuację gospodarczą w tym okresie oraz ponadto przez sytuację w Niemczech, kraju będącym głównym partnerem handlowym Polski. W latach 2001-2002 wartość PKB wzrastała jedynie o 1-1,4% w skali roku. Zarejestrowane bezrobocie wzrosło z najniższego poziomu 9,5% w okresie przekształceń w sierpniu 1998 roku, do poziomu 20,7% stanowiącego nowy rekord w lutym 2003r.; obecnie oscyluje wokół 20%. Rozwój sektora prywatnego był opóźniany przez utrzymujące się niedogodności w środowisku biznesowym, łącznie z nieprzewidywalnym środowiskiem podatkowym, nieodpowiednim ustawodawstwem w zakresie upadłości, sztywnym rynkiem pracy, powolnym i nieefektywnym systemem sądownictwa i uciążliwymi procedurami administracyjnymi. Przedsiębiorstwa odczuwały również niekorzystny wpływ połączenia ekspansywnej polityki fiskalnej i rygorystycznej polityki monetarnej, które ograniczało ich dostęp do finansowania zewnętrznego. Oprócz tego, Polska osiągała słabsze wyniki niż inne kraje środkowoeuropejskie w przyciąganiu bezpośrednich strumieni inwestycji zagranicznych.

W ciągu ostatnich 18 miesięcy władze wprowadziły zmiany legislacyjne dotyczące kilku z pozostałych niedogodności w zakresie klimatu inwestycyjnego. Rynki pracy skorzystały ze wsparcia dla osób szukających pierwszej pracy i ze zmian w kodeksie pracy, umożliwiających wypłacanie niższego wynagrodzenia za nadgodziny i umożliwiających pracodawcom zawieszenie niektórych przepisów kodeksu pracy w obliczu zagrażającej upadłości. Niemniej jednak, nadal występują niektóre ograniczenia dotyczące rynku pracy, takie jak stosunkowo niska płaca minimalna w porównaniu ze średnim wynagrodzeniem, wysokie podatki od

wynagrodzeń oraz niska mobilność siły roboczej. Nowe przepisy dotyczące upadłości firm zostały uchwalone w październiku 2003 roku, co zapewniło lepszą ochronę dla wierzycieli. Niemniej jednak, należy się zastanowić, czy sądy gospodarcze posiadają wystarczające moce administracyjne, aby zapewnić efektywne wdrożenie przepisów. Rząd planuje także usprawnienie szeregu przepisów wpływających na funkcjonowanie przedsiębiorstw, łącznie z regulacjami dotyczącymi rejestracji i przyznawania licencji. Ramy wsparcia udzielanego przez państwo inwestycjom zagranicznym są przebudowywane i mogą stać się bardziej efektywne. Niemniej jednak, poważnym problemem pozostaje korupcja, gdyż w ostatnim okresie miało miejsce kilka przykładów rzekomej korupcji, co w niektórych przypadkach doprowadziło do ustąpienia wysokiej rangi urzędników.

Zbliżający się termin akcesji do Unii Europejskiej był motorem napędowym procesu legislacyjnego w okresie ostatnich kilku lat, gdyż władze koncentrowały się na przyjęciu *acquis communautaire*. Polska zakończyła pomyślnie negocjacje w zakresie akcesji do UE pod koniec 2002 roku i została członkiem Unii Europejskiej w dniu 1 maja 2004 roku. Komisja Europejska w swoim *Raporcie dotyczącym monitorowania - listopad 2003* wskazała kilka obszarów, w których polskie władze powinny przeprowadzić dalsze zmiany przed wstąpieniem do UE. Polska powinna skorzystać z transferu netto stopniowo zwiększających się funduszy UE, szacowanych na poziomie około 1,7% PKB rocznie w latach 2004-6 (zakładając transfery netto z budżetu UE, lecz wykluczając zakładany wkład do budżetu UE i współfinansowanie). Niemniej jednak, zdolność do absorpcji, tj. zdolność do wybrania i skutecznego wdrożenia najlepszych projektów i znalezienie wymaganego lokalnego współfinansowania stanowi poważny problem. Akcesja do UE spowoduje także zniesienie pozostałych restrykcji w handlu pomiędzy Polską i Państwami Członkowskimi powiększonej Unii Europejskiej, łącznie ze zniesieniem kontroli celnej na granicach i likwidacją istniejących ceł. Przyjęcie zewnętrznych taryf celnych UE przez Polskę doprowadzi także do znacznej ogólnej redukcji ceł i może prowadzić do ekspansji handlu z krajami, które nie są członkami UE. Jednakże obroty handlowe Polski z krajami, które nie są członkami UE uległy także ograniczeniom związanym z bardziej rygorystyczną kontrolą graniczną, łącznie z wprowadzeniem obowiązku wizowego dla sąsiednich krajów Wspólnoty Niepodległych Państw w październiku 2003 r.

Po akcesji do UE w dniu 1 maja 2004 roku, władze w dalszym ciągu będą musiały dążyć do usunięcia istotnych przeszkód dla rozwoju sektora prywatnego, związanych z przejściem z planowania centralnego do gospodarki opartej na zasadach wolnego rynku. Dynamiczny wzrost przedsiębiorstw prywatnych w dalszym ciągu jest utrudniony ze względu na rozbieżności pomiędzy nowymi przepisami, które same w sobie stanowią zbiór rozsądnych zasad prawnych, oraz mało efektywną praktyką dnia codziennego systemów administracji i sądownictwa. Zakończenie procesu akcesji do UE umożliwi organom legislacyjnym ponowne skoncentrowanie wysiłków na rozwiązaniu pozostałych kwestii związanych z okresem przekształceń, pod warunkiem zapewnienia wystarczającego wsparcia publicznego i woli politycznej do przeprowadzenia niezbędnych zmian. Niemniej jednak, usprawnienie działania administracji publicznej i efektywne wdrożenie nowych przepisów będzie mieć krytyczne znaczenie dla sukcesu wspomnianych reform.

2.2 POSTĘPY W PROCESIE PRZEKSZTAŁCENI I REAKCJA GOSPODARKI

2.2.1 Warunki makroekonomiczne o istotnym znaczeniu dla działalności Banku

Wyniki makroekonomiczne poprawiły się w roku 2003. Według szacunkowych danych, PKB wzrósł z 1,4% w roku 2002 do 3,7% w roku 2003 w wyniku stabilnych wyników uzyskiwanych z eksportu, wysokiego poziomu wydatków gospodarstw domowych oraz niższego tempa

akumulacji kapitału trwałego. Wzrost PKB będzie się prawdopodobnie kształtował na poziomie około 4-5% w okresie następnych dwóch lat dzięki pozytywnemu wpływowi akcesji do UE, tzn. usunięciu pozostałych barier dla handlu i transferowi środków z UE. Inflacja wskaźnika cen konsumpcyjnych została obniżona do poziomu poniżej 2% w danym roku w stosunku do roku poprzedniego w okresie ostatnich 2 lat, pomimo iż przewidywany jest wzrost cen artykułów konsumpcyjnych w ciągu następnych dwóch lat z powodu zmian podatkowych i dostosowania do poziomu obowiązującego w UE. Realne stopy procentowe obniżyły się z wartości dwucyfrowych w pierwszej połowie 2001 roku do poziomu poniżej 5% w drugiej połowie roku 2003. Deficyt bieżący obniżył się do 1,9% PKB w roku 2003, w miarę jak wzrastał stabilnie poziom eksportu, co umożliwiło Polsce zwiększenie udziału w rynku UE, na który kierowane są dwie trzecie wartości polskiego eksportu, podczas gdy poziom importu uległ obniżeniu. Rachunek bieżący miał miesięczne saldo dodatnie, zarówno we wrześniu oraz w październiku 2003. Niemniej jednak, przewidywany jest wzrost deficytu bieżącego, gdy poprawi się sytuacja gospodarcza.

Największe wyzwania o charakterze makroekonomicznym na najbliższy okres obejmują: i) stabilizację finansów publicznych, ii) skuteczne zarządzanie kursem wymiany przed przyjęciem waluty euro, oraz iii) obniżenie bezrobocia. Według MFW, ogólny deficyt rządowy wzrósł z 3,5% PKB w roku 2000 do szacunkowego poziomu 6,9% w roku 2003. Deficyt fiskalny pozostanie prawdopodobnie na poziomie 5% PKB w perspektywie krótko- i średnioterminowej i będzie w przeważającej części finansowany przez zwiększoną emisję papierów skarbowych. Deficyt tego rzędu spowoduje wzrost współczynnika długu publicznego do PKB, z bieżącego poziomu wynoszącego około 50% PKB (pierwszy wzorcowy poziom określony przez Ustawę o finansach publicznych, który powinien skutkować obowiązkowym wprowadzeniem bardziej rygorystycznej polityki fiskalnej) w kierunku konstytucyjnego limitu wynoszącego 60% PKB. Rząd ma świadomość konieczności obniżenia deficytu fiskalnego, lecz proponowane metody stabilizacji finansów publicznych wymagają zatwierdzenia przez Sejm. Ekspansywna polityka fiskalna przyczyniła się do znacznego osłabienia złotego w stosunku do euro o ponad 15% w okresie od grudnia 2002 roku do grudnia 2003 roku. W najbliższym okresie nastąpią prawdopodobnie znaczne fluktuacje kursu walutowego, wynikające w znacznej mierze z reakcji rynku na trudności, jakie zwykle napotyka przeprowadzanie reform fiskalnych i inne wydarzenia polityczne. Niemniej jednak, kurs walutowy będzie także kształtowany przez związane z konwergencją strumienie kapitału spekulacyjnego i inne ważne zmiany zachodzące na rachunku kapitałowym. Stopa zarejestrowanego bezrobocia osiągnęła najwyższy poziom 20,7% w lutym 2003 roku i od tego czasu oscyluje wokół poziomu 20%. Tworzenie miejsc pracy w sektorze prywatnym stanowi zatem największe wyzwanie zarówno dla obecnego rządu, jak również dla przyszłych rządów.

2.2.2 Sukcesy osiągnięte w procesie przekształceń i związane z nim wyzwania

Sektor finansowy

Większość banków stanowi obecnie prywatną własność silnych zagranicznych inwestorów strategicznych. Udział majątku banków państwowych obniżył się z poziomu powyżej 50% w roku 1997 do 26,6% pod koniec roku 2002. Niemniej jednak, dwa największe banki, PKO BP S.A. (PKO BP) i BGŻ S.A. (BGŻ), nadal są bankami państwowymi i wymagają restrukturyzacji. PKO BP posiada znaczny udział w rynku oszczędności. BGŻ zajmuje silną pozycję rynkową w obszarach wiejskich oraz w zakresie dostarczania usług finansowych dla rolników i przedsiębiorstw rolnych. Polskie przepisy zezwalają na prowadzenie działalności przez wyspecjalizowane banki hipoteczne; udział banków hipotecznych w rynku jest niewielki, gdyż

większość kredytów hipotecznych, a w szczególności detalicznych kredytów hipotecznych, jest udzielana przez banki uniwersalne. Rozwój banków hipotecznych był hamowany przez nieefektywną rejestrację hipotek przez sądy, co znacznie obniżyło możliwość emisji listów zastawnych, jak również przez fakt, że wspomniane banki uniwersalne, które są właścicielami banków hipotecznych, nie potrafiły opracować odpowiedniej strategii dotyczącej nowo tworzonych podmiotów zależnych, zajmujących się bankowością hipoteczną. Istnieje również około 600 małych banków spółdzielczych, które powinny zwiększyć swoją bazę kapitałową do 1 mln euro do roku 2007, a zatem prawdopodobna jest ich konsolidacja. Udział większościowy w dominującym towarzystwie ubezpieczeniowym, PZU S.A. (PZU), należy po państwa. Eureko, duże europejskie towarzystwo ubezpieczeniowe, które posiada udział mniejszościowy w PZU, wszczęło międzynarodowe postępowanie arbitrażowe przeciwko polskiemu rządowi w wyniku niedotrzymania podjętych przez rząd zobowiązań, wynikających z oryginalnej umowy prywatyzacyjnej, umożliwiających Eureko zwiększenie udziału do poziomu większościowego. W szybkim tempie rozwijały się fundusze emerytalne zarządzające obowiązkowymi oszczędnościami, lecz niezbędna jest konsolidacja towarzystw zarządzających funduszami emerytalnymi w celu zwiększenia sprawności i efektywności sektora. Pod koniec 2003 roku prywatne fundusze emerytalne posiadały ponad 20% akcji notowanych na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych, co stanowiło wzrost z poziomu 10% pod koniec roku 2001. Znaczny wzrost aktywów zarządzanych przez fundusze emerytalne w połączeniu z restrykcyjnymi przepisami dotyczącymi funduszy emerytalnych wpłynął w znacznej mierze na wzrost cen na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych; w wielu przypadkach powyżej poziomu notowanego na giełdach zachodnich. Ponadto, trzeci filar lub sektor dobrowolnych funduszy emerytalnych jest słabo rozwinięty, częściowo ze względu na brak korzyści podatkowych.

Roczny wzrost kredytów dla sektora prywatnego obniżył się z dwucyfrowego wskaźnika wzrostu przed końcem 2001 roku do mniej niż 10% w 2002 roku i 2003 roku, a łączna wartość kredytów dla sektora prywatnego kształtuje się nadal poniżej 20% PKB. Niemniej jednak, występowały zasadnicze różnice w rozwoju poszczególnych segmentów rynku kredytów. Kredyty dla sektora przedsiębiorstw uległy ograniczeniu z powodu słabych wyników finansowych przedsiębiorstw, szczególnie w sektorze budownictwa, a zjawisko to zostało jeszcze spotęgowane przez kredyty zaciągane przez państwo i restrykcyjne przepisy bankowe. Kredyty dla gospodarstw domowych i niebankowe usługi finansowe, łącznie z kredytami konsumpcyjnymi, leasingiem i kredytami hipotecznymi zwiększały się gwałtownie z powodu stopniowego obniżania stóp procentowych i korzystnych zmian legislacyjnych wprowadzanych w ostatnich latach, jak na przykład zmiany dotyczące zasad księgowania i opodatkowania leasingu. Ponadto, pomimo wzrostu wolumenu kredytów, Polska nie posiada aktywnego rynku obligacji publicznych.

Udział kredytów nieregularnych stopniowo zwiększał się do poziomu 24,6% do końca 2002 roku z 20,1% na koniec 2001 roku i 11,5% na koniec 1997 roku. Niemniej jednak, w ostatnich latach nie ogłoszono upadłości żadnego z banków, oraz żaden z nich nie wymagał pomocy ze strony państwa. Niekorzystny trend wskaźników ilustrujących kredyty nieregularne był częściowo spowodowany przez słabe wyniki osiągnięte przez polską gospodarkę oraz częściowo przez bardziej rygorystyczne kryteria klasyfikacji kredytowej i wymagania dotyczące tworzenia rezerw, obowiązujące w Polsce. Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Finansów z grudnia 2003 r., przepisy bankowe zostały złagodzone w celu ich dostosowania do praktyk stosowanych w Państwach Członkowskich powiększonej Unii Europejskiej. Zmiany obejmowały między innymi: i) zmianę kategorii klasyfikacji (podwyższenie progu dla kredytów poniżej standardu z obecnych 30 dni opóźnienia w spłacie do 90), ii) wprowadzenie zabezpieczenia kredytu na

poziomie rezerw z uwzględnieniem płynności zabezpieczenia, iii) uproszczenie klasyfikacji kredytów mieszkaniowych (wprowadzone zostanie pojedyncze kryterium dla kredytów mieszkaniowych – historia obsługi kredytu), iv) analiza kredytów dla małych i średnich przedsiębiorstw będzie przeprowadzana tylko raz w roku w porównaniu z obecną częstotliwością kwartalną, v) wszystkie zaangażowania w stosunku do jednego klienta będą klasyfikowane w ten sam sposób, lecz vi) wycena zabezpieczenia będzie bardziej konserwatywna.

Sektor przedsiębiorstw

Prywatyzacja i restrukturyzacja dużych państwowych zakładów przemysłowych nadal stanowiła największe wyzwanie dla procesu przekształceń w Polsce. W okresie ostatnich dwóch lat postępy w procesie prywatyzacji były ograniczone. W roku 2002 przychody z prywatyzacji, generowane przez 158 transakcji, wynosiły 2,9 mld zł, co stanowiło równowartość 725 mln €, zaledwie 44% planowanej wielkości. Ponadto, prawie połowa tych przychodów pochodziła z jednej dużej transakcji prywatyzacyjnej w sektorze energetycznym, przeprowadzonej tuż przed końcem roku. Przychody z prywatyzacji w roku 2003 wynosiły 4,1 mld zł, co stanowiło równowartość 890 mln €, lecz kwota ta obejmowała prywatyzację Polskich Hut Stali S.A. (PHS), największego holdingu hutniczego. Łączna kwota planowana przez rząd na ten rok wynosiła 9,1 mld zł, lub ponad 2 mld €. Rząd zamierza przyspieszyć proces prywatyzacji w okresie następnych dwóch lat, lecz przeprowadzenie programu prywatyzacji stoi w tej chwili pod znakiem zapytania.

W październiku 2003 roku rząd zawarł porozumienie dotyczące prywatyzacji PHS, przedsiębiorstwa hutniczego, które wytwarza 70% produkcji stali w Polsce, z międzynarodową grupą z sektora hutniczego, LNM Holding N.V. PHS powstał w styczniu 2003 roku w wyniku fuzji czterech dużych państwowych producentów stali, którzy głównie ponosili straty, po zatwierdzeniu nowej strategii restrukturyzacji hutnictwa przez Radę Ministrów; zarówno nowa strategia restrukturyzacji, jak i prywatyzacja były stymulowane przez wyniki negocjacji dotyczących akcesji do UE oraz jej wpływu na pomoc państwa dla sektora hutniczego oraz przez wymagania w zakresie obniżenia mocy produkcyjnych.

Restrukturyzacja nie została jeszcze zakończona w wielu innych tradycyjnych sektorach, łącznie z przemysłem chemicznym, górnictwem, przemysłem stoczniovym i rolnictwem. Sektor chemiczny jest rozdrobniony i większość zakładów produkcyjnych stanowi własność państwa, z wyjątkiem największej rafinerii i jej podmiotów zależnych. W lipcu 2003 roku rząd unieważnił przetarg prywatyzacyjny dotyczący sprzedaży należącego do państwa udziału w drugiej pod względem wielkości rafinerii ropy naftowej, Grupa Lotos S.A. (dawniej Rafineria Gdańska S.A., z 23% udziałem w rynku). Pomimo że prywatyzację spółki rozpoczęto w roku 1998, rząd nie umiał znaleźć odpowiedniego inwestora strategicznego. Strategia rządu dotycząca Grupy Lotos S.A., ogłoszona w lipcu 2003 roku, miała na celu połączenie spółki z trzema mniejszymi rafineriami w południowej części Polski. Restrukturyzacja zmierzająca do sprzedaży w drodze oferty publicznej na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych miała się rozpocząć po przeprowadzeniu wspomnianej fuzji; niemniej jednak, ostatnie oświadczenia nowego ministra skarbu wskazują, że Grupa Lotos S.A. może zostać połączona z PKN Orlen S.A. Rząd zatwierdził nowy plan restrukturyzacji sektora górniczego w listopadzie 2002 roku i następnie wprowadził do niego zmiany w listopadzie 2003 roku. W lutym 2003 roku powstała Kompania Węglowa S.A., która przejęła odpowiedzialność za majątek o wartości 3,8 mld zł, należący do 23 państwowych kopalń, które zatrudniały 85.000 górników oraz zadłużenie o wartości 4 mld zł (co stanowiło równowartość około 1 mld €). Rząd negocjuje obecnie kredyt w wysokości 200 mln € z Banku Światowego, aby pomóc w finansowaniu kosztów restrukturyzacji w sektorze górnictwem. Kredyt będzie przypuszczalnie przyznany pod warunkiem zamknięcia siedmiu

kopalń spośród łącznej liczby 37 funkcjonujących kopalń, oraz ograniczenia zatrudnienia w sektorze o około 35.000 osób (spośród ogólnej liczby zatrudnionych 200.000) do końca 2006 roku. Sektor zwykle wytwarza co roku nadwyżkę węgla na eksport, lecz koszt produkcji tony węgla – około 140 zł – znacznie przekracza cenę eksportową, wynoszącą około 80 zł za tonę. Rząd wykorzystał również transfer udziałów państwa w spółkach giełdowych, np. udziały w TPSA, głównym operatorem telefonii stacjonarnej, w roku 2003 w celu zapewnienia wsparcia finansowego dla borykającego się z problemami sektora górniczego. Prywatyzowane stocznie napotkały trudności finansowe ze względu na silny kurs złotego oraz konieczność dalszej restrukturyzacji i wymagały pomocy państwa. Sektor rolniczy zmieni się w niewielkim stopniu od momentu rozpoczęcia przekształceń, wnosząc około 3% do PKB, a jednocześnie zatrudniając około 17,4% siły roboczej. Rolnicy nadal otrzymują znaczną pomoc ze strony państwa, łącznie z częściowo umarzanymi kredytami i korzystnym systemem emerytalnym (KRUS), który wymaga płacenia składek emerytalnych na poziomie stanowiącym 10% wartości składek płaconych przez uczestników normalnego systemu emerytalnego. W dalszym ciągu funkcjonuje około 2 mln małych, w większości przypadków niezdolnych do przetrwania gospodarstw rolniczych, o średniej wielkości 8 hektarów, lecz wiele z nich nie wytwarza na rynek.

Infrastruktura

Niezbędne są duże inwestycje w infrastrukturze drogowej i aktywach kolejowych. Sektor transportowy, łącznie z drogami, kolejami i systemami transportu miejskiego jest słabo rozwinięty i wymaga inwestycji w celu ułatwienia transportu wewnętrznego i handlu z krajami sąsiadującymi. Program budowy dróg krajowych nie posiadał trwałej struktury finansowania, a kierownictwo na szczeblu krajowym było nieefektywne i niezdolne do wykorzystania w pełni nawet ograniczonych funduszy znajdujących się w jego dyspozycji. Trwają obecnie przygotowania do realizacji ambitnego programu nowych inwestycji drogowych z udziałem sektora prywatnego i finansowaniem ze środków UE. Sektor komunalny również wymaga znacznych inwestycji, łącznie z podsektorami wodociągów i kanalizacji, na podniesienie standardów ochrony środowisk i jakości usług. Pogorszenie się sytuacji w niektórych obszarach miejskich stanowi problem, ponieważ brak jest środków na kompleksową odnowę miast. Gminy również skorzystały w znacznym stopniu z reformy regionalnej w ostatnich latach, a niektóre samorządy lokalne odnotowały sukcesy w komercjalizacji i prywatyzacji tradycyjnych usług gminnych. Gminy regularnie zaciągają kredyty w bankach komercyjnych i wyemitowały do tej pory ponad 200 obligacji dłużnych o charakterze zobowiązań ogólnych, jakkolwiek do tej pory tylko krótkoterminowych. Bardziej innowacyjne instrumenty finansowe, takie jak prywatne fundusze akcji i obligacje przychodowe, nie są jednak wykorzystywane ze względu na brak doświadczenia organów administracji lokalnej w połączeniu z nowinkami sektora finansowego i wysokimi kosztami. Innowacyjne struktury finansowe są niezbędne do przezwyciężenia przeszkód fiskalnych ograniczających lokalne współfinansowanie dostępnych już wkrótce funduszy UE.

Restrukturyzacja i prywatyzacja w sektorze energetycznym przebiegała powoli. Restrukturyzacja sektora elektroenergetycznego podlega nadal niekorzystnym wpływom powiązań pomiędzy zakładami wytwarzającymi energię elektryczną oraz lokalnymi kopalniami i dominującej roli długoterminowych umów zakupu energii elektrycznej po stałej cenie i opiewających na stałą ilość, obejmujących ponad 60% rynku elektroenergetycznego. Długoterminowe umowy zakupu opóźniają również liberalizację rynku elektroenergetycznego, wymaganą zgodnie z przepisami Unii Europejskiej, lecz ich unieważnienie uzależnione jest od legislacji, która zapewnia adekwatną kompensatę zgodnie z przepisami UE dotyczącymi pomocy państwa. Rząd realizował prywatyzację w sektorze energetycznym z różnymi wynikami. Sprywatyzowano już pomyślnie

kilka zakładów elektroenergetycznych i firm dystrybucyjnych. W grudniu 2002 roku niemiecka firma RWE zakupiła STOEN S.A., spółkę zajmującą się dystrybucją energii elektrycznej w rejonie Warszawy i okolic. Niemniej jednak, rząd odstąpił od realizacji swoich planów przewidujących prywatyzację elektrowni Kozienice i Ostrołęka w roku 2002 i zawiesił przetarg na prywatyzację grupy G8, skupiającej spółki zajmujące się dystrybucją energii elektrycznej i posiadające 17% udział w rynku w roku 2003. W styczniu 2003 roku, jako pierwszy ważny krok w kierunku restrukturyzacji, PGNiG S.A. (PGNiG), monopolista w sektorze gazownictwa, wyodrębnił swoją działalność związaną z dystrybucją gazu w formie sześciu regionalnych spółek gazowniczych, które stanowiły jego wyłączną własność. Spółka holdingowa, PGNiG, będzie się koncentrować na magazynowaniu i przesyłaniu oraz obsłudze umów długoterminowych. Planowane jest również przyspieszenie działalności rozwojowo-badawczej oraz wprowadzenie na lokalną giełdę papierów wartościowych około 30% udziałów w spółce. Przepisy UE wymagają otwarcia co najmniej 20% sektora gazowniczego na konkurencję po wstąpieniu Polski do UE. Niemniej jednak, zarząd PGNiG ogłosił, że firma będzie potrzebować okresu przejściowego ze względu na trwającą restrukturyzację sektora.

2.3 ŚRODOWISKO PRAWNE

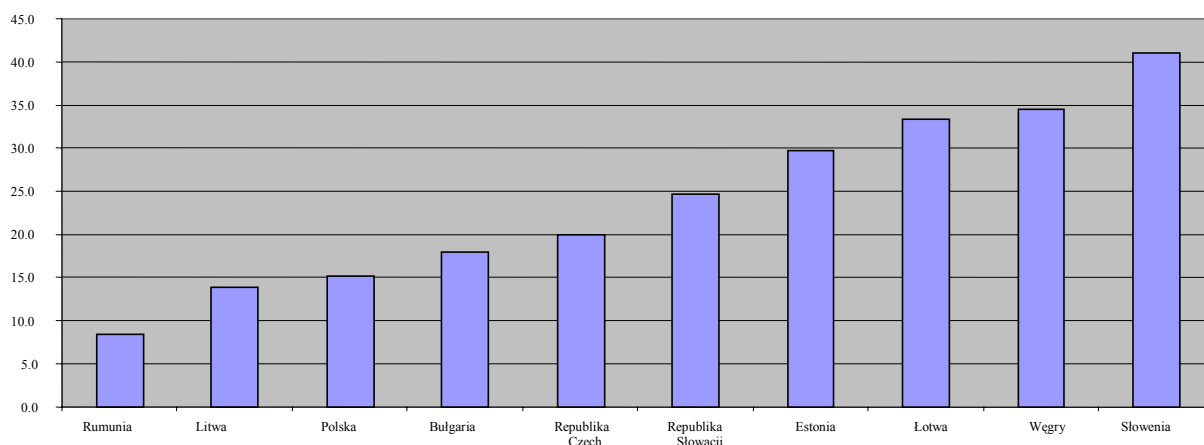
Polska odnotowała znaczne postępy w dziedzinie dostosowania swojego systemu prawnego do standardów Unii Europejskiej, chociaż pewne trudne obszary nadal wymagają wprowadzenia do polskiego prawa. Zauważalne jest również znaczne opóźnienie od momentu wprowadzenia zmian do legislacji i wdrożenia tychże zmian przez agencje rządowe, sądy i prawników. Opóźnienie to jest w zasadzie zrozumiałe, biorąc pod uwagę zakres i ilość nowych przepisów i regulacji. Obszary, w których uzyskano wyraźne postępy obejmują nowe przepisy dotyczące niewypłacalności, które stawiają Polskę na równi z innymi ważnymi systemami jurysdykcji w zakresie ochrony wierzycieli i ewentualnej poprawy sytuacji dłużników. Warto także wspomnieć nowe przepisy dotyczące papierów wartościowych i rynków kapitałowych, których wprowadzenie zaplanowano na rok 2004. Przeprowadzono także szereg prac mających na celu usprawnienie polskiego systemu sądownictwa, łącznie ze szkoleniami i wprowadzeniem nowego poziomu sądów, jakkolwiek wykazanie faktycznej poprawy sytuacji w tym obszarze wymagać będzie dłuższego czasu.

2.4 DOSTĘP DO KAPITAŁU

Pomimo stałego rozwoju rynków finansowych w okresie ostatnich dwóch lat pogorszeniu uległ dostęp do finansowania zadłużenia dla sektora przedsiębiorstw, a poziom kredytów krajowych dla sektora prywatnego kształtuje się nadal poniżej 20% PKB. Jest to częściowo spowodowane słabymi wynikami gospodarczymi. Wyższy udział kredytów nieregularnych doprowadził do pogorszenia wyników finansowych uzyskiwanych przez banki i ich niechęci do udzielania kredytów, szczególnie w najgorzej funkcjonujących sektorach. Restrykcyjnym przepisem bankowym w Polsce towarzyszyły w ostatnich latach surowsze kryteria przyznawania kredytów w bankach przejętych przez zagranicznych inwestorów strategicznych. Finansowanie zadłużenia w postaci ogromnego deficytu fiskalnego ograniczyło możliwość kredytowania przedsiębiorstw i emisję obligacji nieskarbowych. Dostęp do kredytów bankowych był szczególnie trudny dla małych i średnich przedsiębiorstw, dla początkujących firm oraz podmiotów prowadzących działalność w sektorach udzielających zamówień, takich jak budownictwo. Kredytowanie dla niektórych przedsiębiorstw jest także ograniczone z powodu ich niskich standardów ładu korporacyjnego i niewielkiej przejrzystości, łącznie z wykorzystaniem skomplikowanych struktur w celu zminimalizowania obciążeń podatkowych. Średnie nominalne stopy procentowe obniżyły się do poziomu poniżej 10% w okresie do roku 2003 z 20% w roku 2000, lecz realne

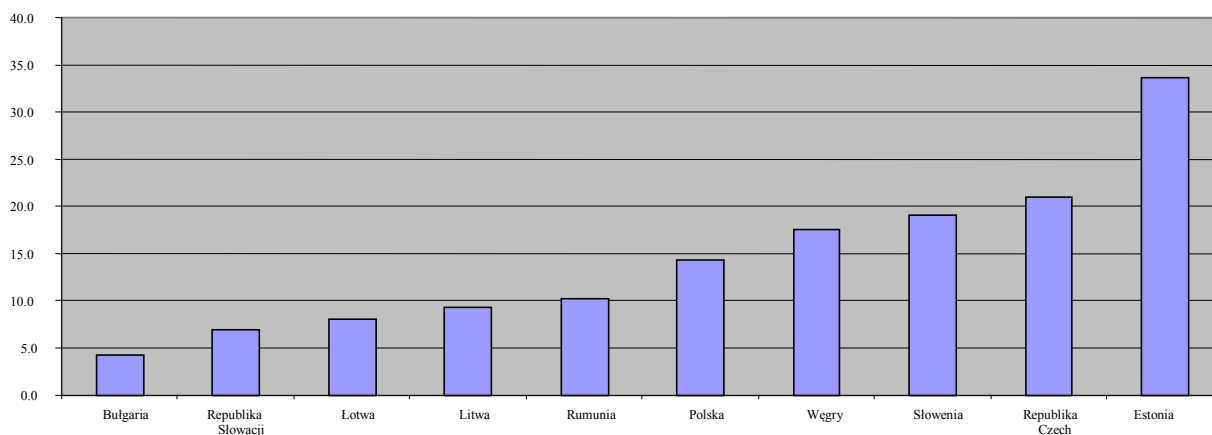
stopy procentowe pozostają na wysokim poziomie, gdyż inflacja spadła do poziomu poniżej 2% w roku 2003 z ponad 10% w roku 2000.

Kredyty krajowe dla sektora prywatnego (w % PKB na koniec 2002r.)

Lokalne przedsiębiorstwa miały ograniczone możliwości zwiększenia swojego kapitału. Wartość rynku giełdowego wynosiła około 15% PKB. Poziom inwestycji w akcje prywatnych firm wyrażony w postaci udziału w PKB kształtuje się nieco powyżej 0,05% PKB w porównaniu ze średnim wskaźnikiem 0,2% w Europie Zachodniej. Fundusze zgromadzone dla sektorów prywatnych inwestycji w Polsce obniżyły się w okresie ostatnich trzech lat. Niektóre firmy zajmujące się prywatnymi inwestycjami miały problemy z pozyskaniem kapitału, pomimo stosunkowo dobrych wyników odnotowanych w przeszłości. Prywatne fundusze emerytalne zarządzają coraz większym kapitałem. Łączna wartość funduszy zarządzanych przez fundusze emerytalne wynosiła 40 mld zł, około 8,6 mld €, co stanowiło równowartość 5% PKB na koniec czerwca 2003 roku. Zgodnie z przewidywaniami, fundusze emerytalne mają zwiększyć zarządzane przez nie fundusze o około 10 mld zł rocznie, co stanowi równowartość ponad 2,2 mld € według kursów walutowych na koniec 2003 roku. Niemniej jednak, fundusze emerytalne w Polsce nie zdołały finansować realnej gospodarki, biorąc pod uwagę atrakcyjność inwestycji w obligacje rządowe w połączeniu z ograniczeniami dotyczącymi poziomu aktywów, jakie można inwestować w inne papiery wartościowe oprócz notowanych na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych.

Wartość rynku papierów wartościowych (% PKB na koniec 2002r.)

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne zmniejszyły się o połowę w latach 2000 – 2003, obniżając się z poziomu 8 mld USD do 3,7 mld USD w roku 2003, podczas gdy dochody z prywatyzacji

uległy ograniczeniu i inne rynki środkowoeuropejski były postrzegane przez inwestorów jako bardziej konkurencyjne. Jakkolwiek Polska odnotowała największy wolumen bezpośrednich inwestycji zagranicznych ogółem w regionie (42,3 mld USD na koniec roku 2003 lub ponad 20% ogólnego wolumenu bezpośrednich inwestycji zagranicznych w regionie), przekłada się to na zaledwie 1.095 USD na jednego mieszkańca, co stanowi najniższą wartość w Europie Środkowej i Krajach Bałtyckich. Po akcesji do UE przewiduje się wzrost bezpośrednich inwestycji zagranicznych, pod warunkiem że władze zwiększą konkurencyjność polskiej gospodarki poprzez rozwiązanie opisanych powyżej kluczowych kwestii makroekonomicznych oraz przeprowadzenie reform w środowisku biznesowym, łącznie z większym wsparciem dla dużych i średnich inwestorów zagranicznych.

Do tej pory ratingi kredytowe były w znacznej mierze determinowane przez proces akcesji do UE. Rating walutowy dla Polski określony jest jako BBB+ (Standard and Poor's, nadany w listopadzie 2003r.), A2 (Moody's, nadany we wrześniu 2003r.), oraz BBB+ (Fitch, nadany łącznie z pozytywną prognozą w listopadzie 2003r.). Niemniej jednak, w listopadzie 2003 roku agencja Standard and Poor's obniżyła nadane przez nią dla Polski ratingi dla długoterminowych kredytów w walucie lokalnej oraz uprzywilejowanego niezabezpieczonego zadłużenia do A- z poprzedniego poziomu A, oraz ratingi dla krótkoterminowych kredytów państwowych w walucie lokalnej i papierów komercyjnych z A-2 do poziomu A-1. Obniżenie ratingów było uzasadnione obawami dotyczącymi prognozowanego zwiększenia deficytu fiskalnego kraju i rosnącym poziomem zadłużenia publicznego.

2.5 KIERUNKI ROZWOJU STRATEGII

2.5.1 Priorytety Banku na okres realizacji strategii

Biorąc pod uwagę nakreślone powyżej wyzwania i zakładając, że w poszczególnych przypadkach wykazany zostanie uzupełniający charakter wsparcia, główne priorytety operacyjne dla Banku obejmować będą następujące elementy:

- Zapewnienie aktywnego wsparcia dla zakończenia procesu modernizacji i prywatyzacji polskich przedsiębiorstw, szczególnie w bardziej problematycznych sektorach i w sektorach wymagających liberalizacji. Wspieranie bezpośrednich inwestycji zagranicznych, co przyczyni się do przekształcenia i rozwoju regionalnego. Wspieranie krajowego sektora prywatnego, w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw, poprzez rozszerzanie dostępności finansowania oraz współpraca z władzami polskimi w celu kontynuowania programów finansowania małych i średnich przedsiębiorstw we współpracy z lokalnymi pośrednikami finansowymi w okresie poakcesyjnym.
- Przyczynianie się do dalszego rozwoju sektora finansowego poprzez wspieranie konsolidacji bankowości, ubezpieczeń i funduszy emerytalnych; wspieranie dynamicznego rozwoju rynków kapitałowych poprzez promowanie nowych produktów finansowych; zapewnianie dalszego dopływu kapitału do sektora prywatnego kapitału w celu wspierania jego rozwoju w perspektywie długoterminowej oraz stymulowanie prywatyzacji i rozwoju pozostałych ważnych pośredników finansowych (BGŻ, PKO BP, PZU i GPW w Warszawie).
- Wspieranie kontynuowanych inwestycji w dziedzinie infrastruktury i ochrony środowiska, szczególnie na szczeblu lokalnym, zmniejszanie uzależnienia od gwarancji państwowych, a jednocześnie maksymalizowanie efektywnej absorpcji unijnych Funduszy Strukturalnych i Spójności oraz budowanie kompetencji instytucjonalnych. Bank nadal będzie pomagał Rządowi w realizacji jego prac zmierzających do opracowania w Polsce koncepcji PPP w sektorach infrastruktury (szczególnie w zakresie przebudowy autostrad i dróg), ochrony

środowiska and gmin, poprzez dialog na temat polityki, opracowywanie struktur stanowiących zespolenie prywatnego finansowania z dotacjami unijnymi, stymulowanie uczestnictwa zagranicznych sponsorów PPP oraz poprzez pełnienie wiodącej roli w realizacji projektów pilotażowych.

Krytyczne znaczenie dla odnotowania przez Bank sukcesów w tych priorytetowych obszarach będzie miał kontynuowany dialog na temat polityki z polskimi władzami na szczeblu krajowym i regionalnym; kontynuacja współpracy z Komisją Europejską oraz koordynacja z innymi sponsorami i międzynarodowymi instytucjami finansowymi w celu zapewnienia uzupełniającego charakteru wsparcia oraz w celu zapewnienia, że fundusze Banku stanowią uzupełnienia środków dostępnych z takich źródeł jak EIB oraz innych ważnych międzynarodowych instytucji finansowych, które zapewniają wsparcie dla Polski. Bank posiada wieloletnie i pozytywne doświadczenia w dziedzinie dialogu na temat polityki z polskimi władzami; w tym roku w wyniku wsparcia Banku przewidywane jest uchwalenie ram legislacyjnych, które ułatwią zwiększenie udziału prywatnego kapitału w sektorze publicznym. Intensywność dialogu nasili się w następnym okresie realizacji strategii z naciskiem na: (i) wybór i przygotowanie projektów w celu efektywnego wykorzystania funduszy poakcesyjnych, obejmujących infrastrukturę, jak również sektor przedsiębiorstw (np. małe i średnie przedsiębiorstwa); (ii) modernizację i liberalizację sektora energetycznego and (iii) modernizację i prywatyzację pozostałych dużych przedsiębiorstw państwowych, w szczególności tych, które nie zostały jeszcze odpowiednio zrestrukturyzowane.

Bank dołoży starań, aby wszystkie operacje EBOR w Polsce były regulowane przez Procedury Środowiskowe Banku i wprowadzi w niezbędnych przypadkach Plany Działań Środowiskowych do dokumentacji prawnej w celu rozwiązania problemów zgłoszonych podczas badań due diligence, zgodnie z obowiązkiem Banku w zakresie aktywnego wspierania przyjaznego dla środowiska i zrównoważonego rozwoju poprzez jego projekty inwestycyjne. Bank również zapewni zgodność wszystkich projektów z dobrymi praktykami w zakresie międzynarodowych zasad dotyczących zakupów.

2.5.2 Wyzwania sektorowe i cele Banku

2.5.2.1 Sektor przedsiębiorstw

Bank ma świadomość tego, że modernizacja sektora przedsiębiorstw nie została jeszcze zakończona, szczególnie w kilku ważnych tradycyjnych sektorach, które wykazują znaczny brak konkurencyjności. Oprócz tego nadal występuje duża luka pomiędzy firmami należącymi do lokalnych i zagranicznych właścicieli pod względem jakości zarządzania, zasad ładu korporacyjnego oraz dostępu do finansowania i technologii. Luka w zakresie międzynarodowej konkurencyjności jaka istnieje pomiędzy polskim przemysłem i przemysłem UE jest znacząca. W celu osiągnięcia szybszego wzrostu gospodarczego niż obserwowany obecnie oraz tworzenia nowych miejsc pracy netto, Polska powinna dążyć do zakończenia modernizacji przemysłu, zapewnienia liberalizacji rynku oraz selektywnego pozyskania inwestycji zagranicznych, szczególnie inwestycji średniej wielkości. W odpowiedzi na te wyzwania, Bank skoncentruje się na omówionych poniżej priorytetach operacyjnych.

Bank zapewni wsparcie dla bezpośrednich inwestycji zagranicznych, koncentrując się na projektach realizowanych w regionach o najwyższym bezrobociu lub objętych dotychczas w najmniejszym stopniu procesem przemian i/lub projektach wymagających szczegółowych badań due diligence oraz uporządkowania lub związanych z ryzykiem, które byłoby nieznane dla lokalnego sektora bankowego lub którego ów sektor nie chciałby podjąć; zapewni to

maksymalne oddziaływanie i uzupełniający charakter wsparcia. Bank będzie wspierał prywatyzację pozostałego majątku państwowego, szczególnie w bardziej problematycznych sektorach lub w przemyśle ciężkim, obejmującym hutnictwo i przemysł chemiczny. Zakładając potwierdzenie uzupełniającego charakteru pomocy, Bank będzie także aktywnie wspierał restrukturyzację, konsolidację i regionalną ekspansję lokalnego sektora prywatnego, szczególnie na rynki sąsiedniej Wspólnoty Niepodległych Państw, w celu poprawy konkurencyjności na Jednolitym Rynku i zapewnienia zgodności z przepisami UE.

Ze względu na fakt, że **sektor nieruchomości** w Polsce odnotował znaczne postępy w wielu segmentach, w celu zapewnienia uzupełniającego charakteru wsparcia, Bank skoncentruje się na oferowaniu instrumentów finansowych o wyższym ryzyku w formie kredytów mezaninowych i finansowania kapitału w celu uzupełnienia dostępnego finansowania przez banki dla deweloperów, gdyż dostęp do tego rodzaju finansowania nie jest jeszcze możliwy. Obejmować to również będzie instrumenty hurtowe mające na celu dotarcie do małych i średnich firm, począwszy od kredytów uprzywilejowanych i mezaninowych do instrumentów umożliwiających wspólne ponoszenie ryzyka. Oprócz tego, Bank będzie nadal wspierał projekty regionalne za pomocą szeregu struktur finansowania w zależności od dostępnych środków finansowych na rynkach, co poprawi atrakcyjność regionów dla bezpośrednich inwestycji zagranicznych oraz budownictwa mieszkaniowego, gdyż zapotrzebowanie na wysokiej jakości, dostępne finansowo budownictwo mieszkaniowe nadal jest niezaspokojone. Dodatkowo w charakterze mechanizmu ograniczającego koszty operacyjne różnych polskich firm i zwiększenia konkurencyjności, Bank będzie propagował rozwiązania leasingowe, łącznie ze sprzedażą i leasingiem zwrotnym nieruchomości. Tego typu transakcje zaczęły się pojawiać, lecz ograniczają się do wiodących firm.

W celu wspierania transformacji polskiego **sektora rolnictwa/przedsiębiorstw rolnych** oraz biorąc pod uwagę wątpliwości dotyczące uzupełniającego charakteru wsparcia Banku z szeregiem przedsiębiorstw rolnych, stanowiących w znacznym stopniu własność podmiotów zagranicznych, Bank będzie dążył do wspierania polskich firm, szczególnie średnich i większych przedsiębiorstw regionalnych, które starają się zwiększyć własny potencjał eksportowy, uruchomić produkcję na sąsiednich rynkach lub przeprowadzić inwestycje mające na celu poprawę standardów higieny i bezpieczeństwa żywności. Stworzy to dla Banku doskonałą okazję do wniesienia swojego wkładu w propagowanie zasad ładu korporacyjnego i wyższych standardów operacyjnych. Wykorzystując pozytywne doświadczenia związane z kredytami UE/EBOR dla małych i średnich przedsiębiorstw, Bank udostępni w Polsce, będącej priorytetowym krajem wdrożenia, Kredyty UE na finansowanie obszarów wiejskich, mające na celu zwiększenie zainteresowania pośredników finansowych finansowaniem gospodarstw rolnych i innych przedsiębiorstw wiejskich; powinno to przyczynić się do przekształcenia gospodarki wiejskiej i stworzyć nowe możliwości zatrudnienia na obszarach wiejskich.

W **sektorze telekomunikacji** Bank będzie finansował nowe technologie, dążył do stymulowania rozwoju alternatywnych operatorów telekomunikacyjnych i nowych usługodawców w celu dalszego rozwijania konkurencji oraz będzie wspierał inicjatywy typu e-Rząd (łącznie z samorządem lokalnym), zwiększał dostęp do usług internetowych po przystępnych cenach, nauki przez Internet i innych aplikacji niezbędnych do rozpowszechnienia Społeczeństwa Informatycznego w Polsce. Bank będzie wspierał dalszą liberalizację i otwarcie sektora mediów i sektora telekomunikacyjnego oraz zapewni finansowanie dla modernizacji usług pocztowych. Dialog na temat polityki będzie miał na celu zwiększenie efektywności nadzoru w sektorze telekomunikacji.

2.5.2.2 Sektor finansowy

Najważniejsze osiągnięcia w obszarze przekształceń w Polsce obejmują postępy odnotowane w dziedzinie prywatyzacji i restrukturyzacji sektora bankowego i osiągnięcie dość szybkiego tempa wzrostu sektora usług finansowych, łącznie z niebankowymi instytucjami finansowymi. Podczas gdy dochodowość sektora usług finansowych uległa obniżeniu w dobie stagnacji gospodarczej, sektor wykazuje nadal stosunkowo wysoki poziom kapitalizacji, jest generalnie rentowny oraz w dużym stopniu zdominowany przez zagranicznych udziałowców. Pomimo tych osiągnięć poziom pośrednictwa finansowego w Polsce należy do najniższych w regionie i wykazuje znaczne opóźnienie w stosunku do poziomu w krajach zachodnioeuropejskich, efektywność pośrednictwa finansowego także kształtuje się na znacznie niższym poziomie niż w krajach zachodnich oraz niezbędne jest zwiększenie dostępu do usług finansowych i lepsze zróżnicowanie i unowocześnienie dostępnych produktów finansowych.

Działania Banku mające na celu zwiększenie dostępności *finansowania dla małych i średnich przedsiębiorstw i mikroprzedsiębiorstw* poprzez pośredników finansowych należeć będą nadal do podstawowych celów Banku. Priorytetem będzie dalsze rozszerzanie kredytów UE/EBOR dla małych i średnich przedsiębiorstw na nowe partnerskie towarzystwa leasingowe oraz nowe banki i wprowadzenie nowego programu, który znajduje się w fazie opracowań, Kredytu UE/EBOR na finansowanie obszarów wiejskich, przeznaczonego na zaspokajanie potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw na obszarach wiejskich. Udzielając pomocy menedżerom, którzy osiągają największe sukcesy w zarządzaniu funduszami, Bank będzie dążył do zapewnienia dostępu do kapitału dla sektora prywatnych funduszy akcji, który stanowi nadal nie tylko ważne źródło kapitału dla rozwijającego się sektora małych i średnich przedsiębiorstw, lecz również wpływa w znacznym stopniu na standardy ładu korporacyjnego. Bank będzie otwarty na inicjatywy kapitału spekulacyjnego, ułatwiające dostęp do kapitału polskim przedsiębiorstwom planującym inwestycje w dziedzinie badań, rozwoju lub transferu zaawansowanej technologii. Zgodnie z celami określonymi w Strategii Lizbońskiej, Bank będzie dążył do opracowania skutecznych mechanizmów łączenia finansowania z funduszy prywatnych z unijnym dofinansowaniem oraz programami promocji i finansowania innowacji technologicznych w Polsce. Bank będzie nadal prowadził dialog na temat polityki z polskim Rządem w celu określenia środków, za pomocą których Bank mógłby nadal pomagać w rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw i mikroprzedsiębiorstw po akcesji, łącznie z programami, które ułatwiłyby finansowanie inwestycji małych i średnich przedsiębiorstw, kwalifikujących się do uzyskania poakcesyjnego dofinansowania i umożliwiłyby małym i średnim przedsiębiorstwom uzyskanie lepszego dostępu do pomocy technicznej.

W celu umocnienia i zróżnicowania reakcji sektora finansowego na zapotrzebowanie sektora prywatnego na produkty i usługi, Bank będzie dążył do inicjowania lub wspierania rozwoju nowych produktów, które mogą obejmować różnorodne instrumenty przewidujące wspólne ponoszenie ryzyka, finansowanie mezaninowe oraz obligacje w obrocie publicznym, lokalne emisje z dłuższymi terminami wykupu oraz zagraniczne emisje lub nowe instrumenty dla rynków akcji. Bank przyczyni się również do rozszerzenia lokalnego rynku kapitałowego, a zwłaszcza do zwiększenia dostępności produktów dla lokalnych inwestorów instytucjonalnych (szczególnie funduszy emerytalnych) poprzez promocję i rozwój struktur finansowych, które są już dostępne w rozwiniętych gospodarkach rynkowych, lecz nie występują lub nie są łatwo dostępne na rynku lokalnym. Dzięki wspieraniu nowych inicjatyw mających na celu tworzenie narzędzi do inwestowania zagranicą, Bank będzie mógł propagować większą rolę lokalnych inwestorów instytucjonalnych, a to z kolei przyczyni się do trwałego wzrostu i stabilności tej klasy aktywów. W minionym okresie realizacji strategii Bank występował w charakterze

głównego inwestora w zakresie emisji listów hipotecznych przez jeden ze specjalistycznych banków hipotecznych; nie tylko umożliwiło to emisję nowej klasy aktywów dla inwestorów instytucjonalnych, lecz również przyczyniło się do rozwoju specjalistycznej branży bankowości hipotecznej. Bank będzie dążył do dalszego wspierania rozwoju rynku hipotecznego, udostępniając finansowanie długoterminowe dla podmiotów oferujących kredyty hipoteczne, wzmacniając bazę kapitałową za pomocą kredytów podporządkowanych lub kapitału akcyjnego w specjalistycznych bankach hipotecznych i zwiększając wykorzystanie kredytów przewidujących wspólne ponoszenie ryzyka dla kwalifikujących się puli kredytów hipotecznych. Poprzez zwiększanie możliwości instytucji finansowych Bank pomoże w zaspokojeniu rosnącego popytu na finansowanie hipoteczne i w wyniku tego ułatwi zakup prywatnych mieszkań i poprawę jakości zasobów mieszkaniowych.

Istotne znaczenie dla rozwiązania problemu poprawy efektywności (oraz obniżenia kosztów) sektora pośrednictwa finansowego w Polsce do poziomu porównywalnego z Europą Zachodnią ma przeprowadzenie prywatyzacji, modernizacji i konsolidacji kluczowych podsektorów bankowości, funduszy emerytalnych i ubezpieczeń. Biorąc pod uwagę rolę, jaką odgrywają pozostałe banki państwowe (BGŻ, PKO BP) i niebankowe finansowe instytucje (PZU, WSE), priorytetem będzie selektywne wsparcie dla zakończenia prywatyzacji. Bank będzie pełnił funkcję katalizatora w celu pozyskania rzetelnych inwestorów i będzie się nadal aktywnie angażował w dialog na temat polityki z władzami w kontekście indywidualnych projektów. Oprócz tego, Bank będzie gotów wspierać za pomocą kapitału spekulacyjnego nowe inicjatywy, które pojawią się w tych sektorach w miarę opracowywania nowych przepisów (np. prywatne ubezpieczenia zdrowotne).

Za pomocą swojego programu rozwoju handlu Bank będzie nadal współpracował z lokalnymi pośrednikami finansowymi, aby pomóc Polsce w utrzymaniu i rozwijaniu stosunków handlowych z partnerami nienależącymi do UE, szczególnie z krajami Wspólnoty Niepodległych Państw.

2.5.2.3 Infrastruktura i środowisko

Przebudowa infrastruktury w Polsce stanowi jedno z najważniejszych zadań tego kraju, związanych z przekształceniami, przy czym wymagane jest poniesienie ogromnych nakładów inwestycyjnych w dziedzinie infrastruktury transportowej oraz infrastruktury gminnej i środowiskowej. Restrukturyzacja i prywatyzacja w sektorze energetyki przebiegają w wolnym tempie i nadal występują problemy z jego liberalizacją. Zbyt niska stopa inwestycji infrastrukturalnych, obserwowana do tej pory, spowodowała obniżenie konkurencyjności Polski w regionie (szczególnie w zakresie dużych bezpośrednich inwestycji zagranicznych) przyczyniła się do zwiększenia kosztów dla gospodarki oraz jest postrzegana jako przeszkoda dla osiągnięcia potencjału wzrostu gospodarczego. Akcesja będzie stymulować inwestycje infrastrukturalne poprzez udostępnianie dużych puli niezbędnego finansowania, jednakże nadal wymagać będą rozwiązania problemy dotyczące sprawności administracyjnej, wyboru i przygotowania projektów, jak również konieczne będzie zorganizowanie odpowiedniego współfinansowania w aspekcie ograniczeń fiskalnych. Dzięki swojej stabilnej lokalnej pozycji Bank będzie miał możliwość udzielania pomocy w rozwiązywaniu wyżej omówionych problemów. W trakcie realizacji swojej strategii Bank zwróci szczególną uwagę na uwzględnienie aspektów środowiskowych i społecznych każdego projektu i będzie dążył do nadania priorytetu projektom, które propagują rozwój mniej zaawansowanych regionów, dążąc do likwidacji regionalnych nierówności występujących w Polsce.

Infrastruktura gminna i środowiskowa: Dzięki doświadczeniu uzyskanemu przez Bank przy opracowywaniu projektów gminnych bez gwarancji państwa oraz projektów w ramach programu ISPA, połączonemu z jego mocno zaakcentowaną pozycją lokalną poprzez Przedstawicielstwo, Bank zajmuje doskonale miejsce pośród innych międzynarodowych instytucji finansowych, aby odgrywać wiodącą rolę w oferowaniu dalszych planów finansowania, które nie są oparte na gwarancjach państwowych i zwiększają podaż kapitału długoterminowego dla sektora. Jako przykłady można wskazać wykorzystanie obligacji przychodowych, rozszerzenie finansowania usług komunalnych dla przedsiębiorstw transportu miejskiego, zabezpieczonego przez solidne umowy na usługi publiczne, oraz wdrożenie nowo opracowanych Kredytów UE/EBOR dla małych i średnich gmin. Celem tych kredytów jest zachęcenie polskich banków komercyjnych do udzielania długoterminowego finansowania dla małych i średnich gmin, które mają mniejszy dostęp do kapitału długoterminowego niż duże gminy. Bank będzie nadal rozeznawał mechanizmy tworzenia puli kredytowej w celu kredytowania grup mniejszych gmin. Bank w dalszym ciągu będzie ściśle współpracował z organami krajowymi i lokalnymi w celu przygotowania, współfinansowania i wdrażania projektów i programów mających na celu efektywne i innowacyjne wykorzystanie Funduszy Spójności i Strukturalnych. Przykłady przygotowywanych obecnie projektów, które skorzystają z dofinansowania poakcesyjnego obejmują finansowanie obligacji przychodowych w sektorze wodociągów, współfinansowanie w sektorze wodociągów, w którym operator wodociągów jest prywatnym podmiotem, grupę małych projektów gminnych na Dolnym Śląsku, które mają być finansowane za pomocą narzędzia regionalnego finansowania oraz projekt rewitalizacji obszaru miejskiego w jednym z większych miast we wschodniej części Polski, który ma na celu stymulowanie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w mieście oraz poprawę jakości infrastruktury i budynków do celów turystycznych i mieszkaniowych. Wykorzystując podejście komercyjne Bank będzie dążył do rozwijania możliwości w obszarach budownictwa mieszkaniowego, rewitalizacji miast i ochrony zdrowia, w miarę jak ulegać będzie poprawie regulacyjne i kredytowe otoczenie tych sektorów. Biorąc pod uwagę trudną sytuację finansową w sektorze służby zdrowia i jej wpływ na finanse publiczne, restrukturyzacja na dużą skalę przeprowadzona zostanie w kolejnym okresie realizacji strategii; przewiduje się, że restrukturyzacja będzie stymulować działalność w prywatnej służbie zdrowia, która jest obecnie ograniczona i dla której generalnie nie jest dostępne finansowanie oraz inicjatywy publiczno-prywatne.

Należy zwrócić uwagę, że Bank nadal będzie stosował podejście „oddolne” przy współpracy z gminami i lokalnymi przedsiębiorstwami komunalnymi w zakresie poszczególnych projektów oraz z regionami lub grupami gmin, oraz ponosić ryzyko związane z projektem i ryzyko gminy / przedsiębiorstwa komunalnego bez gwarancji bankowych lub państwowych w przypadku poddanych i niepoddanych ocenie podmiotów. Bank będzie także finansował mniejsze projekty (udział Banku poniżej 5 mln euro) i jest aktywnie zaangażowany w opracowanie koncepcji i przygotowanie projektu. Stanowi to zasadniczą różnicę pomiędzy Bankiem Światowym (który przejawia bardziej pragmatyczne podejście) oraz EIB (który do tej pory koncentrował się na większych projektach, projektach zabezpieczanych przy pomocy gwarancji państwowych lub projektów poddanych ocenie i prowadzi zasadniczo działalność w formie globalnych programów kredytowych). Bank współpracuje także z bankami komercyjnymi przy udzielaniu kredytów konsorcjalnych dla jednostkowych projektów oraz za pomocą Kredytów dla małych i średnich gmin – w tym drugim przypadku, Bank różni się od innych międzynarodowych instytucji finansowych, domagając się współfinansowania pomocy w poszczególnych obszarach wymagających przeprowadzenia zmian (np. przedłużanie terminu spłaty kredytów) oraz zapewniając niezbędną pomoc techniczną dla banków i kredytobiorców gminnych.

Sektor transportu: W zakresie *podsektora szynowego*, biorąc pod uwagę jego znaczenie w kraju i bardzo trudną sytuację finansową, Bank będzie dążył do kontynuowania wsparcia dla wdrożenia restrukturyzacji, modernizacji, komercjalizacji i prywatyzacji w sektorze szynowym za pomocą kierunkowych projektów inwestycyjnych i współpracy technicznej. Bank będzie nadal stymulować prywatyzację PKP Cargo i będzie dążył do udostępnienia niezbędnego finansowania inwestycji długoterminowych dla posiadających zdolność kredytową podmiotów zależnych Grupy PKP na zasadach komercyjnych, zachęcając w ten sposób do udzielania kredytów banki komercyjne, które do tej pory niechętnie finansowały inwestycje, biorąc pod uwagę ryzyko zmian w polityce. W zakresie *podsektora drogowego*, ze względu na fakt, że budowa nowych dróg ma być finansowana w znacznym stopniu z Funduszy Spójności UE przy pozyskaniu towarzyszących środków z EIB lub budżetu państwa, Bank skoncentruje się zasadniczo na wspieraniu i rozwijaniu możliwości zaangażowania się w sektor drogowy dla prywatnego sektora, takich jak prywatna obsługa i eksploatacja autostrad poprzez bezpośrednie zaangażowanie operatorów z sektora prywatnego, którzy są zainteresowani możliwościami związanymi z koncesją i pojawią się w sektorze drogowym w najbliższej przyszłości. Będzie także dążył do finansowania PPP dla budowy nowych dróg, jeżeli będą one opracowywane równoległe do tradycyjnego programu budowy. Dialog na temat polityki nadal stanowić będzie istotny element zaangażowania Banku w sektor transportu.

W zakresie PPP, Bank przeznaczy swoje wsparcie dla projektów, w przypadku których struktura PPP przyniesie prawdopodobnie korzyści w postaci zwiększenia efektywności (np. dzięki metodzie kosztów całego cyklu życia), w przypadku których widoczna jest wyraźna wola polityczna rozwinięcia i utrzymania podejścia PPP i jeżeli zgodnie z oczekiwaniami finansowanie przez Bank będzie miało charakter uzupełniający.

Energetyka i efektywność wykorzystania energii: Ze względu na fakt, że *podsektor energii elektrycznej* stanowi nadal w znacznej części własność państwa, Bank będzie aktywnie wspierał działania prywatyzacyjne, głównie za pomocą wspólnych inwestycji z zaangażowaniem inwestorów strategicznych w transakcje handlowe lub oferty publiczne. Priorytetem będzie finansowanie inwestycji, które mają na celu modernizację majątku produkcyjnego, dystrybucyjnego (szczególnie wzmocnienie lokalnej sieci energetycznej) i przesyłowego oraz które przyczynią się do poprawy standardów środowiskowych polskich aktywów elektroenergetycznych, szczególnie w celu spełnienia wymagań standardów Unii Europejskiej. Bank będzie również kontynuował swoje działania w celu wspierania rozwoju i wdrożenia konkurencyjnego rynku produkcji energii elektrycznej (łącznie z przewidywanym rozwiązaniem umów długoterminowych), koncentrując się na przejrzystości dostępu do sieci i tworzeniu dobrych praktyk rynkowych pod względem struktury rynku i mechanizmów oraz regulacji rynkowych (którym towarzyszyć będą nowe, handlowe struktury finansowania). Oprócz tego, w celu propagowania integracji regionalnej, Bank jest przygotowany do wspierania lepszych połączeń polskiej sieci z sieciami krajów zachodnioeuropejskich, bałtyckich, południowo-europejskich oraz Wspólnotą Niepodległych Państw za pomocą mobilizacji środków TC, bezpośrednich inwestycji i kredytowania.

Bank nadal będzie wspierać działania związane z *efektywnością wykorzystania energii*, zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym. Działalność Banku w zakresie efektywności wykorzystania energii będzie się zasadniczo koncentrować na przemyśle (poprzez doskonalenie treści programów inwestycyjnych klientów w obszarze efektywności wykorzystania energii lub outsourcingu obiektów energetycznych i zarządzania nimi do wyspecjalizowanych energetycznych spółek usługowych) i budynkach sektora publicznego (najlepiej na podstawie ESCO jak w przypadku miasta Łódź). W tym celu oraz w celu lepszego dotarcia do małych i

średnich przedsiębiorstw, Bank zbada możliwość przyznania dedykowanych linii kredytowych na poprawę efektywności wykorzystania energii, które przyniosłyby dodatkowe korzyści w postaci opracowania trwałych mechanizmów lokalnych dla finansowania inwestycji związanych z efektywnością wykorzystania energii, szczególnie w sektorze budownictwa.

W podsektorze ropy naftowej i gazu, Bank będzie aktywnie wspierać działania prywatyzacyjne, głównie poprzez współinwestowanie równoległe z inwestorami strategicznymi, (łącznie z finansowaniem wstępnej fazy prywatyzacji, które zwiększa wartość i prawdopodobieństwo przeprowadzenia prywatyzacji) lub za pomocą oferty publicznej z naciskiem na transakcje mające na celu zwiększenie konkurencyjności polskich aktywów w obszarze ropy naftowej i gazu (np. PGNiG S.A.). Bank będzie wspierał dalszą restrukturyzację i otwarcie rynku ropy naftowej i gazu w Polsce oraz jego regionalną restrukturyzację (np. wsparcie dla planów PKN Orlen w zakresie przejścia innych podmiotów w innych krajach, w których Bank prowadzi działalność). Ponadto, Bank będzie się koncentrował na opracowaniu projektów mających na celu poprawę standardów środowiskowych polskich aktywów w obszarze ropy naftowej i gazu, szczególnie w perspektywie przyjęcia dyrektyw środowiskowych UE.

2.6 WSPÓŁPRACA Z UNIĄ EUROPEJSKĄ I INNYMI MIĘDZYNARODOWYMI INSTYTUCJAMI FINANSOWYMI

- **Komisja Europejska** – Komisja Europejska zapewnia pomoc dla Polski przy wykorzystaniu trzech przedakcesyjnych instrumentów, programu Phare, programu ISPA zapewniającego finansowanie dla transportu i projektów środowiskowych oraz programu SAPARD finansującego rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich. Wynikiem programu Phare były zaangażowania w wysokości 2,5 mld € w latach 1992-1999 oraz 1,3 mld € w latach 2000-2002, łącznie z finansowaniem budowy instytucji, budowy i modernizacji Autostrady A4 oraz kredytami dla małych i średnich przedsiębiorstw. Program SAPARD został zatwierdzony w październiku 2000 roku, a łączna wysokość kwot przyznanych w latach 2001-2 wynosiła 352 mln €, koncentrując się głównie na sprzedaży i przetwarzaniu produktów rolnych. Zaangażowanie w ramach programu ISPA w latach 2000-2002 osiągnęło poziom 1,1 mld €, łącznie z projektami oczyszczania wody i ścieków, projektami dotyczącym odpadów stałych i kilkoma projektami modernizacji dróg i kolei.
- EBOR uruchomił razem z *Phare* następujące instrumenty finansowe: (i) Kredyty na finansowanie małych i średnich przedsiębiorstw; (ii) Kredyty dla branży mleczarskiej na dostosowanie wybranych gospodarstw i mleczarni do standardów UE oraz Kredyty dla małych i średnich gmin, przeznaczone na finansowanie małych gmin. Fundusze dostarczane przez *Phare* stanowiły krytyczny składnik bardziej złożonych ramowych inicjatyw rozwojowych Banku. Bank ściśle współpracował z ISPA i krajowymi organami przy przygotowywaniu projektów współfinansowanych przez ISPA oraz podpisał umowy kredytowe na współfinansowanie projektów w obszarze wodociągów/ kanalizacji w Bydgoszczy, Krakowie i Wrocławiu, oraz projektu dotyczącego odpadów stałych we Wrocławiu.
- Po przystąpieniu do Unii Europejskiej istniejące programy będą stopniowo zastępowane przez standardowe fundusze strukturalne, spójności i fundusz wspólnej polityki w dziedzinie rolnictwa, obejmujące łączną kwotę alokacji dla Polski w latach 2004-2006 powyżej 15 mld €; Sektorowe Programy Operacyjne (SPO) za pomocą

których wspomniane fundusze zostaną rozdysponowane będą obejmować: SPO dot. poprawy konkurencyjności gospodarki, SPO dot. rozwoju zasobów ludzkich, SPO dot. restrukturyzacji i modernizacji sektora spożywczego i rozwoju obszarów wiejskich, SPO dot. rybołówstwa i przetwórstwa ryb, SPO dot. transportu i gospodarki morskiej oraz Zintegrowany Regionalny Program Operacyjny i Operacyjny Program Pomocy Technicznej. Po okresie 2004-2006, fundusze przedakcesyjne będą nadal wypłacane oraz szacunkowo ponad 800 mln € zostanie wypłacone w roku 2004, 660 mln € w roku 2005 i 650 mln € w roku 2006.

- Po akcesji koordynacją projektów wykorzystujących fundusze strukturalne lub spójności w coraz większym zakresie zajmować się będą w Polsce organy na szczeblu krajowym lub regionalnym; w związku z tym Bank pogłębia bieżącą współpracę z odpowiednimi ministerstwami i organami regionalnymi. Niemniej jednak, Bank będzie nadal utrzymywał ścisłą współpracę z Komisją Europejską przy współfinansowaniu projektów, szczególnie w zakresie wymiany doświadczeń dotyczących wdrożenia, omawiania doświadczeń uzyskanych w trakcie realizacji projektów w określonych sektorach lub inicjatyw, które są stosunkowo nowe dla Polski i omawiania szczegółowych kwestii dotyczących współfinansowanie (np. łączenie bezpłatnych dotacji z finansowaniem ze środków prywatnych).
- **Europejski Bank Inwestycyjny (EIB)** – Polska otrzymała z EIB 4,23 mld € w ciągu ostatnich pięciu lat, łącznie z 315 mln € w pierwszych trzech kwartałach 2003 roku. Portfel kredytowy EIB obejmuje 75 mln € na rozbudowę autostrady A2, 200 mln € na budowę lotniska w Warszawie, 13 mln € na odbudowę miasta i cele mieszkaniowe w Poznaniu oraz globalne kredyty dla Banku Pekao, Raiffeisen, Kredyt Banku, BRE i BOŚ. Przewiduje się, że podobnie jak w przeszłości, gdy Bank i EIB koordynowały ściśle swoje działania w ramach dużych projektów, które przewidywały finansowanie EIB / EBOR (np. autostrada A1, Elektrownia Bełchatów, Kredyty dla małych i średnich przedsiębiorstw), podobna koordynacja będzie nadal miała miejsce, aby uniknąć nakładania się i aby zapewnić odpowiednie wykorzystanie wartości dodanej wnoszonej przez każdą z tych instytucji.
- **Bank Światowy** – Polska jest członkiem Banku Światowego od roku 1986 i otrzymuje kredyty od roku 1990. Na koniec kwietnia 2003 roku suma niespłaconych kredytów i zaangażowań wyniosła 2,5 mld USD. Bank Światowy realizuje obecnie 11 projektów, przy czym przewidywane wypłaty w przyszłości wyniosą ogółem 360 mln USD oraz administruje trzema projektami finansowanymi przez dotacje z Globalnego Kredytu Środowiskowego, których łączna wartość wynosi 33 mln USD, z czego kwota 8,5 mln USD ma zostać dopiero wypłacona. Realizowane ostatnio projekty obejmują drugi kredyt na restrukturyzację sektora węgla kamiennego (100 mln USD), projekt w zakresie efektywności wykorzystania energii w Krakowie (15 mln USD, współfinansowany z Globalnego Kredytu Środowiskowego), kredyt na restrukturyzację kolei (101 mln USD), projekt rozwoju obszarów wiejskich (120 mln USD) oraz projekt modernizacji drogi morskiej i portu Szczecin-Świnoujście (38,5 mln USD). Bank Światowy planuje dostarczenie dalszej kwoty 1,4 mld USD w latach 2003-2005, łącznie z kolejnymi kredytami w obszarach infrastruktury drogowej, restrukturyzacji sektora górnictwa, rozwoju wsi, reformy służby zdrowia i reformy sektora edukacji. Bank Światowy opracował również szereg raportów dotyczących polityki sektorowej i gospodarczej, łącznie z najnowszym *Przeglądem wydatków publicznych i instytucjonalnych* ze stycznia 2003 roku. EBOR i Bank Światowy ściśle

współpracowały przy finansowaniu kolei PKP i dialogu na temat polityki dotyczącej opracowania polityki sektora transportu; nadal istnieje pole do dalszej współpracy i koordynacji zasobów w takich obszarach jak ochrona zdrowia, jeżeli rozpoczęta zostanie jego restrukturyzacja, biorąc pod uwagę doświadczenie Banku Światowego w Polsce i możliwość finansowania przez EBOR bezpośrednich inwestycji na mniejszą skalę.

- **Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW)** – Polska jest członkiem MFW od 1986 roku. Obecnie nie ma żadnych bieżących ani przewidywanych zobowiązań w stosunku do MFW. W ubiegłych latach MFW przyznał kredyt z rozszerzonego funduszu w kwocie 1,2 mld SDR, który został zatwierdzony w kwietniu 1991 roku, a którego termin upłynął w marcu 1993 roku, z którego Polska wykorzystowała 77 mln SDR, oraz dwa programy pomocowe, pierwszy na łączną kwotę 476 mln SDR, z którego wykorzystano 357 mln SDR (który został zatwierdzony w sierpniu 1993 i którego termin upłynął w sierpniu 1994 roku), drugi na łączną kwotę 333,3 mln SDR, z czego wykorzystano 283,3 mln SDR (który został zatwierdzony w maju 1994 roku i którego termin upłynął w kwietniu 1996 roku). MFW zapewnia również szeroki zakres pomocy technicznej w wielu obszarach, łącznie z polityką fiskalną i monetarną. Ostatnie konsultacje w zakresie Artykułu IV przeprowadzone zostały w czerwcu 2003 roku.

ZAŁĄCZNIK 1 – OCENA SYTUACJI POLITYCZNEJ

Sytuacja polityczna

W Polsce obowiązuje system demokracji wielopartyjnej, w którym władza wykonawcza należy do Premiera, Rady Ministrów oraz – w mniejszym zakresie – do Prezydenta. Aleksander Kwaśniewski został wybrany na fotel Prezydenta na drugą kadencję w wolnych i równych wyborach przeprowadzonych w październiku 2000 roku. Parlament jest dwuizbowy (Senat i Sejm). W wyniku wolnych i równych wyborów parlamentarnych przeprowadzonych we wrześniu 2000 roku nastąpiła zmiana w rządzie: socjaldemokratyczny (post-komunistyczny) Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD) utworzył, pod wodzą jego przywódcy, Leszka Millera, pełniącego funkcję Premiera, koalicję z Unią Pracy (UP) i Polskim Stronnictwem Ludowym (PSL). W marcu 2003 roku koalicja została rozwiązana i SLD razem z UP utworzyły rząd mniejszościowy, nadal pod rządami Premiera Millera. Rząd przestrzega konstytucyjnych zasad dotyczących niezależnego systemu sądownictwa, lecz sądy działają w opieszale sposób, a prokuratura ulega naciskom politycznym. Wolne i pełne wigoru media odgrywają ważną rolę nieoficjalnego strażnika polityki i biznesu.

Lewicowy rząd Premiera Leszka Millera, urzędującego od października 2001 roku, borykał się z kolejnymi kryzysowymi sytuacjami, podczas gdy popularność malała w bezprecedensowym tempie. Od początku 2003 roku wymieniono kilku Ministrów. Nękany problemami Premier zyskał na popularności dzięki pozytywnemu wynikowi referendum w sprawie akcesji do UE, która odbyła się w dniach 7-8 czerwca 2003 roku i uzyskał wotum zaufania w parlamencie w dniu 13 czerwca 2003 roku przy 236 głosach do 213 dzięki wsparciu małych partii frakcyjnych. Pod koniec czerwca 2003 roku został wybrany przewodniczącym rządzącego Sojuszu Lewicy Demokratycznej (SLD) na kolejną czteroletnią kadencję; niemniej jednak, 6 marca 2004 roku, zrezygnował z pełnienia funkcji przewodniczącego partii, na którym to stanowisku zastąpił go Krzysztof Janik, który był szefem grupy parlamentarnej partii. Wkrótce potem, w wyniku formalnego rozłamu w szeregach partii, Miller ogłosił, że ustąpi ze stanowiska Premiera z dniem 2 maja. Marek Belka, były Minister Finansów, został poproszony przez Prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego o utworzenie nowego rządu, pod warunkiem że zdoła uzyskać niezbędne poparcie w parlamencie. Termin następnych wyborów parlamentarnych przypada w 2005 roku, lecz wybory do Parlamentu Europejskiego odbędą się w czerwcu tego roku. Tymczasem główne partie opozycyjne, prawicowa Platforma Obywatelska (PO) oraz Prawo i Sprawiedliwość (PiS), zyskują coraz większe poparcie, według sondaży opinii publicznej, podczas gdy populistyczna partia, Samoobrona, w dalszym ciągu cieszy się dobrymi wynikami sondaży opinii publicznej (tj. w sondażach przeprowadzonych w kwietniu 2004 roku Samoobrona uzyskała poparcie rządu 29% w porównaniu z 26% uzyskanymi przez Platformę Obywatelską).

Debata dotycząca bieżącej sytuacji politycznej w Polsce koncentrowała się na trzech głównych tematach. Pierwszym są perspektywy planu stabilizacji długu publicznego i reform fiskalnych. Jego autor, Jerzy Hausner, Wicepremier i Minister Gospodarki i Pracy, przejął odpowiedzialność za politykę gospodarczą rządu po rezygnacji Grzegorza Kołodki z funkcji Ministra Finansów w czerwcu 2003 roku. Kolejnym kluczowym problemem są stosunki Polski z Unią Europejską w kontekście proponowanej Konstytucji Europejskiej. Oprócz tego istnieje kwestia poparcia przez Polskę wojny z Irakiem.

Istnieje powszechna zgodność co do tego, że Hausner powinien odnieść sukces, wywierając naciski w celu realizacji swojego planu, pomimo braku popularności proponowanych przez niego cięć budżetowych i powszechnego sprzeciwu, również w szeregach jego własnej partii,

SLD. Aż 58% Polaków wierzy, że realizacja jego propozycji jest konieczna, lecz jedynie niewielki odsetek uważa, że program zostanie wdrożony w całości. Inny ważny temat publicznych dyskusji, projekt Konstytucji Europejskiej, skoncentrował się na proponowanych zmianach Traktatu Nicejskiego z roku 2000, które przyznały Polsce taką samą liczbę głosów w radzie Europy, jaką uzyskała Hiszpania oraz jedynie o dwa głosy mniej niż dużo większe Niemcy. Polski rząd, popierany przez opinię publiczną, sprzeciwił się stanowczo alternatywom dla Traktatu Nicejskiego w projekcie Konstytucji. Jest to tzw. „podwójna większość”, zgodnie z którą większość zarówno liczby mieszkańców, jak i Państw Członkowskich byłaby niezbędna do uchwalenia przepisów prawnych przez Radę Ministrów. Niektóre siły polityczne, takie jak PiS, wzywają do przeprowadzenia referendum w celu zatwierdzenia projektu Konstytucji UE. Sondaże opinii publicznej, przeprowadzone przez polską agencję CBOS w lipcu 2003 roku wykazały, że 55% ludności jest przeciwko uczestnictwu polskich sił zbrojnych w Iraku, a poparcie zgłosiło zaledwie 36%. Niemniej jednak, rząd i większość partii opozycyjnych wykazuje duże zaangażowanie w sprawie obecności Polski w Iraku. Dzieje się tak głównie dlatego, że istotna rola odgrywana przez Polskę w Iraku ma jej dopomóc w zbudowaniu wizerunku ważnego uczestnika wydarzeń na arenie międzynarodowej.

Akcesja do UE

Polska zakończyła negocjacje akcesyjne z UE w dniu 13 grudnia 2002 roku, a Traktat akcesyjny został podpisany w dniu 16 kwietnia 2003 roku. W referendum przeprowadzonym w dniach 7-8 czerwca 2003 roku zdecydowana większość 77% głosujących wyraziła poparcie dla członkostwa w UE. Polska, która przystąpiła do UE w dniu 1 maja 2004 roku, otrzymała w listopadzie 2003 roku poważne ostrzeżenie od Komisji Europejskiej w związku z obniżającym się tempem przygotowań do członkostwa w UE. Jeden z wniosków Komisji stwierdzał, że Polska osiągnęła stabilną sytuację makroekonomiczną i weszła w fazę ożywienia gospodarczego, spowodowanego głównie popytem zewnętrznym, lecz ścieżka reform nie wykazywała praktycznie żadnych postępów od czasu poprzedniego raportu z listopada 2002 roku. Raport zachęcał także Polskę do poprawy efektywności systemu administracji i zawierał ostrzeżenie, że głęboka restrukturyzacja i ograniczenie wydatków publicznych mają ogromne znaczenie dla poprawy elementów polityki, zatrzymania gwałtownego wzrostu zadłużenia publicznego i przygotowania finansów Polski do akcesji. Wiele szczegółowych wskazówek zawartych w raporcie dotyczyło niezbędnych usprawnień w różnych sektorach rolnictwa.

Problemy uczciwości

Problem korupcji nadal rośnie, przy już obecnym wysokim poziomie w Polsce, i oddziałuje na wszystkie sfery życia publicznego, według raportu Komisji Europejskiej z kompleksowego monitorowania przygotowań Polski do członkostwa w UE, opublikowanego w listopadzie 2003 roku. Raport stwierdza, że odnotowano niewielkie postępy w zwalczaniu korupcji. Jest to obserwacja wynikająca z ostatnich różnych przypadków korupcji na dużą skalę. Problem ten znacznie nasilił się w czasie kampanii wyborczej w roku 2001 i przyczynił się do upadku poprzedniego rządu solidarnościowego. Liczne przypadki korupcji miały miejsce pod rządami Leszka Millera, który objął urząd w 2001 roku. Poważne przypadki korupcji nastąpiły w sektorze zdrowia, lecz również w innych sektorach, co doprowadziło do rezygnacji wysokiego szczebla urzędników oraz kilku Ministrów. Zarzuty dotyczące próby przekupstwa, przedstawione w raporcie opublikowanym w grudniu 2002 roku przez popularny dziennik, Gazetę Wyborczą, zachwiały sceną polityczną. Według raportu, znany producent filmowy, Lew Rywin, zażądał łapówki w wysokości 17,5 mln USD w imieniu rządzącego SLD od

wydawnictwa Agora, które jest właścicielem gazety. W zamian za to do projektu rządowej ustawy o mediach miały zostać wprowadzone korzystne dla firmy zmiany. Gazeta poparła swój raport, publikując zapisy rozmowy, w trakcie której oferta została rzekomo złożona Adamowi Michnikowi, Redaktorowi Naczelnemu gazety. Treść raportu została zakwestionowana przez SLD i Premiera Millera, lecz polski parlament powołał specjalną komisję śledczą i przeprowadził szereg przesłuchań z udziałem ważnych osób. Rywin stanął przed sądem w Warszawie, a tak zwana afera Rywingate zatacza coraz szersze kręgi i odegrała już dużą rolę w podważeniu publicznego poparcia dla rządu Millera. Na początku grudnia 2003 roku, w całej Polsce aresztowano ponad czterdzieści osób w związku z próbą wyłudzenia wielu milionów euro z funduszy Unii Europejskiej, przeznaczonych na pomoc w modernizacji polskich kolei (PKP). Śledztwo koncentruje się na przebudowie linii z Rzepina do Warszawy, a wśród aresztowanych znaleźli się dyrektorzy PKP. Polska zajmuje 64. miejsce (razem z Meksykiem) pod względem indeksu korupcji Transparency International w roku 2003 na 133 kraje. W roku 2002 Polska zajmowała 45. miejsce na 102 kraje. Polskę wyprzedzają (w podanej kolejności) Słowenia, Estonia, Węgry, Litwa, Białoruś, Bułgaria, Republika Czech, Łotwa, Chorwacja i Słowacja.

Warunki socjalne

Liczbę ludności Polski oszacowano na 38,2 mln w spisie powszechnym przeprowadzonym w 2000 roku. Złożona prawie w stu procentach z rdzennych Polaków, ludność ta jest klasyfikowana w 38% jako ludność wiejska i w 62% jako miejska. Miasta w zachodniej części kraju, znajdujące się bliżej Niemiec i rozciągające się od Gdańska na północy do Krakowa na południu prosperują lepiej i przyciągają większość inwestycji zagranicznych, podobnie jak obszar stołeczny Warszawy, który jest zdecydowanie najbogatszy i przyciągnął większość inwestycji. Tereny położone na wschodzie, które w większym stopniu bazują na rolnictwie, były zaniedbywane w dobie komunizmu i przy niskim poziomie komunikacji i infrastruktury nadal w okresie przekształceń mają niższe przychody, wyższe bezrobocie i niższy poziom inwestycji. Uznano, że 14 specjalnych stref gospodarczych, oferującym inwestorom wewnętrznym długie wakacje podatkowe i inne korzyści działa sprzecznie z przepisami UE; w wyniku intensywnych negocjacji z UE opodatkowanie dostosowano do wysokości zgodnej z przepisami UE.

Przybliżony wskaźnik urodzeń spadł gwałtownie z 14,3 na 1.000 osób w roku 1990 do 9,3 w roku 2002. W roku 1990, wskaźnik płodności wynosił 2.039 (średnia liczba urodzeń w grupie kobiet w wieku 15-49 lat), lecz obniżył się do poziomu 1.288 w roku 2001. Wskaźnik zgonów obniżał się w wolniejszym tempie – z poziomu 10,2 na 1.000 osób w roku 1990 do 9,4 na 1.000 w roku 2002. Oficjalne projekcje demograficzne wskazują, że liczba ludności będzie rosła powoli do roku 2015, a po roku 2020 przyspieszy się tempo spadku liczby ludności. Prognozuje się gwałtowny wzrost rzędu 1,4 mln w grupie osób w wieku produkcyjnym w latach 2000-2010 w wyniku wejścia na rynek pracy pokolenia wyżu demograficznego urodzonego na początku lat osiemdziesiątych dwudziestego wieku, co spowoduje, iż tworzenie miejsc pracy stanie się ważnym priorytetem politycznym dla rządu. W perspektywie średnioterminowej, Polska będzie posiadać jedną z najmłodszych populacji osób w wieku produkcyjnym w Europie. Zgodnie z przewidywaniami, ludność będzie się szybko starzeć w perspektywie długoterminowej, lecz reforma systemu emerytalnego, rozpoczęta w roku 1999 umożliwi złagodzenie tej sytuacji.

W roku 1999 przeprowadzono restrukturyzację finansowania i zarządzania służby zdrowia (razem z systemem emerytalnym, szkolnictwem i samorządem lokalnym), kładąc nacisk na decentralizację. Niemniej jednak, służba zdrowia nadal odczuwa poważne problemy finansowe i wymaga zasadniczej restrukturyzacji wymagającej przesunięcia zasobów ze szpitali w kierunku podstawowej opieki zdrowotnej. Dominują problemy zdrowotne spowodowane nałogowym

paleniem tytoniu i alkoholizmem. Średnia długość życia w roku 2001 wynosiła 70,2 roku dla mężczyzn i 78,4 roku dla kobiet, w porównaniu ze średnią w UE wynosząca 75,3 roku dla mężczyzn i 81,4 dla kobiet.

Na początku okresu przekształceń sektor szkolnictwa, dostosowany do potrzeb centralnie planowanej gospodarki (szczególnie przemysłu ciężkiego), nie był początkowo w stanie podolać zapotrzebowaniu na kształcenie w dziedzinie finansów i informatyki, pełniących ważną rolę dla rozwijającej się gospodarki rynkowej, lecz obecnie nadrabia zaległości. W zakresie szkolnictwa wyższego wskaźnik uczestnictwa wzrósł z 10% w dobie komunistycznej do 33% w roku akademickim 2001/02, co nie odbiega znacznie od standardów zachodnioeuropejskich. Działania sektora państwowego były uzupełniane przez dynamiczny sektor prywatny, w miarę jak obydwie rozwijały się w celu zaspokojenia gwałtownie rosnącego popytu. Na 1,7 mln miejsc na uczelniach wyższych w roku 2000/01 ponad 500.000 znajdowało się na uczelniach prywatnych, w tym w licznych szkołach biznesu. Konstytucja gwarantuje swobodny dostęp do bezpłatnego szkolnictwa wyższego, lecz w praktyce większość studentów ponosi opłaty. W roku 1998 wprowadzono system tanich kredytów dla studentów.

Konstytucja zabrania dyskryminacji w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym i rząd dąży do zapewnienia, iż powyższe przepisy są respektowane. Na przykład prawa do nauczania 50.000 osób narodowości litewskiej mieszkających w Polsce są spełniane w zadowalającym stopniu. Niemniej jednak, zgodnie z opublikowanym w roku 2003 Raportem Departamentu Stanu USA poświęconym Polsce, licząca 30.000 osób społeczność Romów, klasyfikowana oficjalnie jako mniejszość narodowa od roku 1998, charakteryzuje się nieproporcjonalnie wysokim bezrobociem i odczuła zmiany gospodarcze bardziej dotkliwie niż rdzenni Polacy. Zarówno rząd centralny, jak i władze lokalne zainicjowały programy pomocy dla najbiedniejszych Romów oraz w szczególności mające na celu zwiększenie liczby Romów uzyskujących średnie wykształcenie, mające pomóc w zwalczaniu bezrobocia oraz poprawić opiekę zdrowotną i bezpieczeństwo Romów. Polskie prawo zabrania handlu ludźmi, lecz zgodnie ze wspomnianym powyżej raportem Departamentu Stanu USA, kraj stanowi źródło, punkt tranzytowy i punkt docelowy dla osób będących przedmiotem handlu – głównie kobiet i dziewcząt, w mniejszym stopniu chłopców. Według agencji pozarządowej La Strada, 60% cudzoziemców pracujących w Polsce jako prostytutki stanowi ofiary handlu ludźmi.

Problemy dotyczące siły roboczej

Liczba oficjalnie zarejestrowanych związków zawodowych na szczeblu krajowym wynosi około 360. Około 14% siły roboczej należy do związków zawodowych. Zasadniczo, nowopowstające małe i średnie firmy nie należą do związków zawodowych, podczas gdy działalność związkowa w większości przypadków przeniosła się do sprywatyzowanych (dawnych państwowych) przedsiębiorstw. Solidarność posiada potwierdzoną liczbę regularnych członków, wynoszącą blisko 1 mln. Inne wiodące krajowe związki zawodowe stanowią organizacje stowarzyszone z OPZZ, dawną komunistyczną konfederacją założoną w roku 1984 jako jedyna prawowita alternatywa dla nielegalnej w owym czasie Solidarności. OPZZ odnotowuje członkostwo około 1,3 mln. Związki zawodowe nadal mają duże poparcie w parlamencie i znaczne wpływy w przedsiębiorstwach państwowych; w wielu przypadkach przyczyniając się do obniżenia tempa restrukturyzacji i prywatyzacji niektórych sektorów, obejmujących między innymi górnictwo, koleje i przemysł chemiczny.

ZAŁĄCZNIK 2 – SZCZEGÓŁOWE OMÓWIENIE SYTUACJI GOSPODARCZEJ

Produkcja i zatrudnienie

Wzrost gospodarczy w roku 2003 wyniósł 3,7% w porównaniu z poziomem 1,4% w roku 2002 i 1% w roku 2001. Wzrost PKB był stymulowany przez eksport i indywidualną konsumpcję. Akumulacja kapitału trwałego brutto obniżyła się ponownie, już trzeci rok z rzędu, lecz inwestycje zaczęły faktycznie wzrastać w drugiej połowie 2003 roku. Handel detaliczny, produkcja przemysłowa i eksport umacniały się na przestrzeni roku 2003, a branża budowlana wykazywała oznaki ożywienia po wcześniejszym okresie stagnacji. Przewiduje się wzrost gospodarczy rzędu około 4-5% w latach 2004-5, zakładając, że eksport będzie nadal wzrastał w stabilnym tempie, a popyt krajowy ulegnie zwiększeniu w wyniku poprawy sytuacji w dziedzinie akumulacji kapitału trwałego. W perspektywie krótkoterminowej gospodarka może również otrzymać bodziec spowodowany zniesieniem pozostałych barier handlowych w powiększonej Unii Europejskiej, przyływem środków z UE koncentrujących się głównie na projektach infrastrukturalnych, których wartość szacuje się na ponad 3 mld € rocznie, co stanowi równowartość około 1,7% PKB, oraz wzrostem wartości bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Wzrost PKB będzie także stymulowany przez reformę systemu podatkowego, chociaż wdrożenie zasadniczej części cięć budżetowych jest planowane najwcześniej na rok 2005.

Zarejestrowana stopa bezrobocia pozostawała na wysokim poziomie i wynosiła 20,6% w styczniu 2004 roku. Występuje również wysokie ukryte bezrobocie w obszarach wiejskich. Urząd statystyczny dokonał ex post znacznej korekty w górę stopy bezrobocia w roku 2003, co doprowadziło do wzrostu o około dwa punkty procentowe, ze względu na mniej liczną siłę roboczą w sektorze rolniczym niż pierwotnie szacowano. Wzrost zatrudnienia wykazywał wartość ujemną od roku 1998, a wskaźnik uczestnictwa siły roboczej obniżył się z 58% na początku 1998 roku do 55% na początku 2003 roku, pomimo znacznego wzrostu liczby nowych osób na rynku pracy. Tylko w roku 2003, zatrudnienie w przedsiębiorstwach zatrudniających 10 lub więcej pracowników obniżyło się o około 3,4%. Wprowadzenie zmian legislacyjnych dotyczących rynku pracy w roku 2002 miało obniżyć stopę bezrobocia, lecz brak dowodów empirycznych, że faktycznie miało to miejsce. Niezbędne jest utworzenie znacznej liczby nowych miejsc pracy dla szerokiej rzeszy absolwentów wchodzących na rynek pracy i w celu zapewnienia możliwości zatrudnienia dla pracowników zwalnianych z restrukturyzowanych przedsiębiorstw i sektora rolniczego.

Polityka fiskalna i dług publiczny

Według MFV, ogólny deficyt rządowy wzrósł z około 6,7% PKB w roku 2002 do 6,9% PKB w roku 2003. Było to wynikiem wolnego tempa wzrostu gospodarczego i opóźnienia we wdrażaniu polityki fiskalnej. To drugie zjawisko stanowi odzwierciedlenie słabości w procesie planowania budżetu, nieefektywnego systemu ubezpieczeń socjalnych i znacznej pomocy ze strony rządu dla borykających się z trudnościami sektorów gospodarki (rolnictwo, górnictwo, hutnictwo, przemysł stoczniowy, koleje). Ryzyko o charakterze fiskalnym uległo zwiększeniu poprzez dalsze wykorzystywanie przez rząd gwarancji państwa. Ich wartość jest szacowana na 3% PKB w roku 2003, w porównaniu z portfelem udzielonych gwarancji, którego wartość wynosiła już 4,2% PKB na koniec roku 2002. Deficyt fiskalny ma nadal wzrastać w roku 2004, zgodnie z zatwierdzonym budżetem, jeżeli nie nastąpi zasadnicze zaostrzenie polityki fiskalnej. W wyniku tego dług publiczny prawdopodobnie wzrośnie z prognozowanego poziomu 51% PKB w roku

2003 do około 55% PKB w roku 2004. Bieżące problemy fiskalne doprowadziły już do wzrostu stopy zwrotu z papierów wartościowych emitowanych przez jednostki samorządu lokalnego od ostatniego kwartału 2003 roku. Na początku 2004 roku rząd zaczął przedkładać parlamentowi propozycje legislacyjne, które mają krytyczne znaczenie dla wdrożenia tzw. planu Hausnera dotyczącego stabilizacji finansów publicznych, przewidującego ograniczenie wydatków i jednocześnie zwiększenie dochodów.

Sytuacja w zakresie polityki fiskalnej stanowi problem nie tylko dlatego, że polityka fiskalna nie jest możliwa do utrzymania w dłuższym okresie, lecz również dlatego, że Ustawa o finansach publicznych i Konstytucja wymagają, aby rząd zastrzył niezwłocznie politykę fiskalną po przekroczeniu progu wskaźnika długu publicznego do PKB (określonego na poziomie 50, 55 i 60%). Niemniej jednak, Ustawa o finansach publicznych wykorzystuje inną definicję długu publicznego niż przewiduje metodologia UE (ESA95). Różnica pomiędzy polską metodologią (określoną w Ustawie o finansach publicznych) oraz metodologią ESA95 wynika z uwzględnienia gwarancji państwa przy obliczaniu długu publicznego według polskiej metodologii. Dług publiczny obliczony według polskiej metodologii jest wyższy niż obliczony przy zastosowaniu metodologii ESA 95. Dane fiskalne według ESA 95 podawane są również według metody memoriałowej, podczas gdy polskie władze i MFW wykorzystują metodę kasową. Brak również pewności co do klasyfikacji polskich otwartych funduszy emerytalnych (OFE). Do tej pory polskie władze włączały OFE do ogólnego sektora rządowego, co powodowało niższe zapotrzebowanie na finansowanie ogólnego rządu, gdyż OFE dysponują nadwyżką wynoszącą około 1,6% PKB. Jeżeli Eurostat zdecyduje o wyłączeniu OFE z ogólnego sektora rządowego, wówczas konieczne będzie skorygowanie w górę deficytu 4,1%, wykazywanego za rok 2003 według klasyfikacji ESA 95 do poziomu 5,7%. Otwarte fundusze emerytalne przechowują papiery skarbowe o wartości 3,3% PKB w roku 2003. Konieczne będzie zwiększenie odpowiednio wskaźnika długu publicznego do PKB o tę kwotę, jeżeli okaże się, że otwarte fundusze emerytalne należy wyłączyć z ogólnego sektora rządowego. Ostateczna decyzja Eurostat zostanie prawdopodobnie podjęta przed terminem złożenia sprawozdań fiskalnych, przypadającym w dniu 1 września 2004 roku.

Polityka monetarna i kursów walutowych

W okresie od listopada 2002 do września 2003 roku inflacja kształtowała się poniżej 1% w porównaniu z rokiem ubiegłym. Niemniej jednak, w październiku 2003 roku inflacja cen artykułów konsumpcyjnych wzrosła do 1,3% w stosunku do ubiegłego roku, a inflacja na koniec roku wynosiła 1,7%, podczas gdy oczekiwany jest dalszy jej wzrost w wyniku znacznego osłabienia waluty, zmian podatkowych związanych ze wstąpieniem do UE, ożywieniem gospodarczym i w dłuższym okresie konwergencją do poziomu UE. Rada Polityki Pieniężnej obniżała stopy procentowe o 0,25 punktu procentowego co miesiąc w okresie od stycznia 2003 roku do czerwca 2003 roku, lecz od tego czasu główne stopy procentowe pozostawały na poziomie 5,25%. Wszyscy członkowie Rady Polityki Pieniężnej, z wyjątkiem Prezesa Banku Centralnego, Leszka Balcerowicza, oraz jednego członka powołanego w połowie 2003 roku, zostali zastąpieni przez inne osoby w styczniu i lutym 2004 roku. Stosunki pomiędzy Bankiem Centralnym i rządem poprawiły się, w miarę jak obniżyły się stopy procentowe i obniżył się kurs walutowy. Niemniej jednak, w roku 2003 rząd ogłosił zamiar wykorzystania rezerw rewaluacyjnych, pozycji księgowej wynikającej z różnicy pomiędzy kursem, według którego nabyte zostały rezerwy walutowe Banku Centralnego i bieżącym kursem wymiany, na finansowanie deficytu fiskalnego w roku 2004. Spotkało się to z krytyką zarówno Banku Centralnego, jak i władz UE.

Nastąpiła regularna nominalna deprecjacja złotego w stosunku do euro o ponad 25% w okresie od stycznia 2002 roku do grudnia 2003 roku. Podczas gdy kurs złotego został upłynniony od kwietnia 2000 roku, kurs wymiany złotego do euro nabral większego znaczenia, biorąc pod uwagę przyszłe przejście na walutę euro. Niemniej jednak, dawny koszyk euro i USD jest nadal śledzony przez rynki finansowe, a wpływ znacznego umocnienia się waluty euro w stosunku do USD został częściowo odzwierciedlony przez kurs złotego do euro. Osłabienie złotego było także wspierane przez rosnące obawy o wolę polityczną wdrożenia reform fiskalnych, obniżenie różnic stóp procentowych i brak znacznych bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Rząd i Bank Centralny współpracują w zakresie określenia strategii przejścia na walutę euro, koncentrując się na osiągnięciu stabilizacji fiskalnej przed wstąpieniem do Europejskiej Unii Monetarnej.

Bilans płatniczy

Deficyt bieżący, obliczany metodą kasową, obniżył się do 1,9% PKB na przestrzeni roku 2003 z poziomu 3,6% w roku 2002 i 7,5% w roku 1999, w wyniku znacznego wzrostu eksportu i ograniczenia importu. Rachunek bieżący wykazywał nadwyżkę we wrześniu i październiku 2003 roku, częściowo z powodu znacznej nadwyżki handlu przygranicznego przed wprowadzeniem obowiązku wizowego dla obywateli sąsiednich krajów Wspólnoty Niepodległych Państw. Wartość handlu przygranicznego w roku 2002 wynosiła ponad 4 mld USD, co stanowiło równowartość ponad 2% PKB, i wzrosła do poziomu 7 mld USD w roku 2003. Znaczna deprecjacja złotego w okresie ostatnich 24 miesięcy poprawiła konkurencyjność polskich eksporterów, którzy zdołali zwiększyć swój udział w rynku UE pomimo słabych wyników odnotowanych przez główne kraje UE. Wzrost importu jest nadal ograniczany przez słaby popyt wewnętrzny, lecz prawdopodobnie będzie wzrastać w miarę poprawy sytuacji gospodarczej. Oczekuje się, że handel z krajami rozszerzonej Unii Europejskiej wzrośnie po usunięciu barier i taryf celnych. Niemniej jednak, na obroty handlowe z Rosją, Ukrainą i Białorusią będzie nadal negatywnie oddziaływała bardziej rygorystyczna kontrola graniczna i wprowadzony niedawno obowiązek posiadania wiz.

Strumień bezpośrednich inwestycji zagranicznych gwałtownie obniżył się z 6,9 mld USD w roku 2001 do 3,7 mld USD w roku 2002, a następnie do poziomu poniżej 3,7 mld USD, częściowo z powodu opóźniającego się procesu prywatyzacji i niskiej konkurencyjności gospodarki. Strumień inwestycji portfelowych znacznie się zwiększył, przy czym obligacje państwowe zgromadziły 3,4 mld USD w roku 2002, w porównaniu z kwotą 1,4 mld USD w poprzednim roku. W roku 2003 obligacje państwowe zgromadziły 4,6 mld USD. Rosnąca zależność rynku złotych obligacji państwowych od zagranicznych źródeł finansowania może stać się poważnym zagrożeniem dla stabilizacji makroekonomicznej.

Zadłużenie zewnętrzny i rezerwy dewizowe

Zadłużenie zewnętrzne oscylowało wokół poziomu 40% PKB w okresie ostatnich czterech lat w wyniku wahań kursu wymiany euro do USD. Częściowo w wyniku umocnienia się euro, zadłużenie zewnętrzne ogółem wzrosło do 46% PKB w roku 2003. Udział zadłużenia sektora publicznego kształtował się poniżej pięćdziesięciu procent ogólnej wartości, a udział krótkoterminowego zadłużenia stanowił mniej więcej jedną szóstą łącznej wartości. Rząd był zaangażowany w aktywne zarządzanie zadłużeniem, refinansowanie istniejącego zagranicznego zadłużenia w walutach obcych, przy wykorzystaniu niższych kursów walutowych i dłuższych terminów dostępnych na lokalnym rynku instrumentów dłużnych. Udział zadłużenia publicznego w walutach obcych obniżył się z 25% łącznej wartości zadłużenia publicznego w roku 1999 do

16% w roku 2003; (udział samego zadłużenia w walutach obcych Skarbu Państwa w zadłużeniu Skarbu Państwa ogółem wynosił około 34% w roku 2003). Marże na polskich obligacjach państwowych były nadal niskie, podczas gdy marże na zadłużeniu publicznym w walucie lokalnej znacznie wzrosły. W wyniku tego, rząd planuje zwiększenie udziału finansowania w walutach obcych w sektorze kredytowania publicznego. Rząd będzie nadal wykorzystywał w coraz większym stopniu długoterminowe finansowanie z UE na korzystnych warunkach, a zatem przewiduje się, że poziom zewnętrznego zadłużenia publicznego zacznie wzrastać z obecnego niskiego poziomu. Zewnętrzne kredytowanie dla sektora prywatnego będzie uzależnione od warunków finansowych oferowanych przez zagraniczne i lokalne podmioty oferujące usługi finansowe, przy czym dla niektórych lokalnych podmiotów zależnych firm wielonarodowych prawdopodobnie korzystne będzie uzyskanie kredytów zagranicą od firm macierzystych lub z rodzimych banków firm macierzystych, podczas gdy inni skorzystają ze znacznej płynności polskiego sektora bankowego uzgadniającego korzystne warunki kredytowania z lokalnymi instytucjami finansowymi. Rezerwy dewizowe (łącznie ze złotem i pozycją rezerwy w MFW) pozostają nadal na wysokim poziomie, wynoszącym 32 mld USD na koniec 2003 roku, co stanowi równowartość 6,5-miesięcznego importu towarów.

ZALĄCZNIK 3 – WYBRANE WSKAŹNIKI GOSPODARCZE

Polska

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003 szacunkowa wartość	2004 projekcja
Produkcja i wydatki <i>(Zmiany procentowe w kategoriach realnych)</i>									
PKB	6,0	6,8	4,8	4,1	4,0	1,0	1,4	3,7	4,5
Konsumpcja indywidualna	8,7	6,9	4,8	5,2	2,7	2,0	3,3	3,1	brak danych
Konsumpcja publiczna	2,0	3,1	1,4	1,0	1,1	2,0	4,0	3,5	brak danych
Akumulacja kapitału trwałego brutto	19,7	21,7	14,2	6,8	2,7	-9,8	-5,8	-0,9	brak danych
Eksport towarów i usług	12,5	9,9	11,0	1,0	17,5	8,0	5,0	6,0	brak danych
Import towarów i usług	28,0	16,7	14,0	6,0	12,0	7,0	3,0	4,0	brak danych
Produkcja przemysłowa brutto	8,3	11,5	4,8	4,4	7,1	-0,5	2,0	8,7	brak danych
Produkcja rolna brutto	0,7	-0,2	5,9	-5,2	-5,6	5,8	-1,9	-1,4	brak danych
Zatrudnienie <i>(Zmiany procentowe)</i>									
Siła robocza (stan na koniec roku)	1,4	-2,7	1,4	1,9	-0,3	-0,4	-0,1	-3,4	brak danych
Zatrudnienie (stan na koniec roku)	3,5	1,3	0,6	-1,2	-2,6	-3,1	-1,0	-4,5	brak danych
	<i>(W procentach siły roboczej)</i>								
Bezrobocie (stan na koniec roku)	13,2	10,3	10,4	13,1	15,1	17,4	18,1	20,0	brak danych
Ceny i place <i>(Zmiany procentowe)</i>									
Ceny art. konsump. (średnia roczna)	19,9	14,9	11,8	7,3	10,1	5,5	1,7	0,7	2,2
Ceny art. konsump. (na koniec roku)	18,5	13,2	8,6	9,8	8,5	3,6	0,8	1,7	2,4
Ceny producenta (średnia roczna)	12,4	12,2	7,3	5,7	7,9	5,5	1,0	2,6	brak danych
Ceny producenta (na koniec roku)	11,2	11,5	4,9	8,1	5,7	5,0	2,2	3,7	brak danych
Średnie miesięczne zarobki w gospodarce brutto (średnia roczna) ¹	26,5	21,5	16,7	10,6	11,4	8,0	3,5	2,9	brak danych
Sektor rządowy ² <i>(W procentach PKB)</i>									
Saldo ogólnego rządu	-3,3	-3,1	-3,2	-3,3	-3,5	-5,5	-6,7	-6,9	-7,6
Wydatki ogólnego rządu	46,4	45,8	42,7	42,8	41,7	43,6	44,1	44,8	brak danych
Zadłużenie ogólnego rządu	51,2	49,8	42,9	44,2	41,2	43,7	46,0	50,6	brak danych
Sektor pieniężny <i>(Zmiany procentowe)</i>									
Pieniądz w kategoriach ogólnych (M2, na koniec roku)	34,3	28,1	24,7	20,1	11,8	9,2	-2,6	5,6	brak danych
Kredyt wewnętrzny (na koniec roku)	50,6	34,7	27,4	27,2	13,6	9,2	5,3	8,9	brak danych
	<i>(W procentach PKB)</i>								
Pieniądz w kategoriach ogólnych (M2, na koniec roku)	38,6	40,3	40,4	43,7	42,2	43,8	41,6	42,0	brak danych
Stopy procentowe i kursy wymiany <i>(W procentach w skali roku, stan na koniec roku)</i>									
Stawki 28-dniowych operacji otwartego rynku ³	26,0	28,0	15,5	16,5	19,0	11,5	6,8	5,3	brak danych
3-miesięczna stawka WIBOR ⁴	21,7	25,4	15,2	17,9	19,5	12,3	6,7	5,6	brak danych
Stopa procentowa dla depozytów ⁵	17,0	18,0	12,8	12,9	14,3	7,9	4,2	2,9	brak danych
Stopa procentowa dla kredytów	20,5	22,5	20,4	20,3	21,5	16,2	12,8	10,6	brak danych
	<i>(Złote za dolara USD)</i>								
Kurs wymiany (na koniec roku)	2,9	3,5	3,5	4,2	4,3	4,0	3,9	3,8	brak danych
Kurs wymiany (średnia roczna)	2,7	3,3	3,5	4,0	4,3	4,1	4,1	3,9	brak danych
Sektor zewnętrzny <i>(W mln USD)</i>									
Rachunek bieżący	-1.371	-4.312	-6.858	-11.569	-9.946	-7.166	-6.700	-3.972	-6.000
Bilans handlowy	-8.179	-11.320	-13.720	-14.380	-13.168	-11.675	-10.352	-9.661	-12.000
Eksport towarów	24.453	27.229	30.122	26.347	28.256	30.275	32.945	42.916	45.000
Import towarów	32.632	38.549	43.842	40.727	41.424	41.950	43.297	52.577	57.000
Bezpośrednie inwestycje zagraniczne netto	2.741	3.041	4.966	6.348	8.171	6.928	3.789	3.675	5.000
Rezerwy brutto, bez złota (na koniec roku)	18.033	20.298	27.325	26.354	26.564	25.649	28.660	31.725	brak danych
Zadłużenie zewnętrzne	47.541	49.647	59.135	65.365	69.465	71.900	84.305	95.000	brak danych
	<i>(W miesiącach importu towarów i usług)</i>								
Rezerwy brutto, bez złota (na koniec roku)	6,0	5,8	6,8	6,9	6,8	6,6	7,1	6,5	brak danych
	<i>(W procentach przychodów na rachunek bieżący, bez transferów)</i>								
Obsługa zadłużenia	7,5	7,4	6,9	9,5	8,8	8,1	8,5	7,0	brak danych
Pozycje memorandum <i>(Denominacje jak wskazano)</i>									
Liczba ludności (na koniec roku, w mln)	38,6	38,7	38,7	38,7	38,6	38,6	38,3	38,3	brak danych
PKB (w mln PLN)	362.800	445.100	553.560	615.115	712.322	749.311	769.426	804.700	859.155
PKB na jednego mieszkańca (w USD)	3.483	3.511	4.096	4.011	4.241	4.739	4.924	5.402	brak danych
Udział przemysłu w PKB (w procentach)	27,1	28,1	28,1	28,2	29,0	28,6	28,8	30,1	brak danych
Udział rolnictwa w PKB (w procentach)	4,0	3,7	3,8	3,4	3,1	3,2	3,1	3,0	brak danych
Rachunek bieżący/ PKB (w procentach)	-1,0	-3,2	-4,3	-7,5	-6,1	-3,9	-3,6	-1,9	
Dług zewnętrzny – rezerwy (w mln USD)	29.508	29.349	31.810	39.011	42.901	46.251	55.645	63.275	brak danych
Dług zewnętrzny/ PKB (w procentach)	35,3	36,6	37,3	42,2	42,4	39,3	44,7	45,9	brak danych
Dług zewnętrzny/ eksport towarów i usług (w procentach)	170,8	160,4	175,0	220,4	218,6	209,8	228,2	198,6	brak danych

¹ Place brutto podawane są jako wartość brutto z podatkiem dochodowym.

³ Stopa refinansowania do roku 1997.

² Ogólny rząd obejmuje państwo, gminy i fundusze pozabudżetowe.

⁴ Najniższa stawka oferowana od sześciomiesięcznych depozytów terminowych.

Saldo ogólnego rządu nie obejmuje przychodów z prywatyzacji.

⁵ Najniższa stawka naliczana przez banki komercyjne pierwszorzędny kredytobiorcom.

ZAŁĄCZNIK 4 – OCENA ŚRODOWISKOWA

Polska osiągnęła znaczne postępy we wprowadzeniu Drugiej Krajowej Polityki Ochrony Środowiska, wzmacniającej instrumenty polityki służące do zarządzania ochroną środowiska, oraz współpracy w sprawach środowiskowych o znaczeniu międzynarodowym. Polityka została uzupełniona przez program wykonawczy dla poszczególnych sektorów ochrony środowiska, takich jak poprawa jakości powietrza i wody, utylizacja odpadów i ochrona przyrody. Działania te były również w dużym stopniu wspierane przez „Długoterminową strategię trwałego i zrównoważonego wzrostu Polski do roku 2025”.

Zarządzanie ochroną środowiska w Polsce oparte jest na solidnych instytucjach i kompetencjach środowiskowych. W ostatnich latach obserwuje się w kraju tendencję do decentralizacji i przesunięcia odpowiedzialności za wdrożenie polityki ochrony środowiska i zarządzanie ochroną środowiska w kierunku władz lokalnych. Polski Główny Inspektorat Ochrony Środowiska wykonuje obowiązki inspekcyjne i wykonawcze. Wydatki na ograniczenie i kontrolę zanieczyszczeń były w dużym stopniu finansowane z wysokich opłat i kar za emisję zanieczyszczeń (np. zanieczyszczanie powietrza) redystrybuowanych za pośrednictwem Krajowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz szereg innych funduszy środowiskowych funkcjonujących na szczeblu regionalnym i lokalnym. Polska rozszerzyła zakres wykorzystywanych instrumentów gospodarczych, głównie w celu wdrożenia polityki środowiskowej i odzyskania kosztów operacyjnych usług środowiskowych (np. dostawy wody pitnej, oczyszczanie ścieków).

Cykliczny raport dotyczący postępów Polski w drodze do akcesji z roku 2002, sporządzony przez Wspólnotę Europejską stwierdza, że Polska w dużym stopniu dostosowała swoje przepisy do obowiązujących we Wspólnocie Europejskiej regulacji środowiskowych, jakkolwiek nadal pozostaje znaczna liczba przepisów ministerialnych, które wymagają wdrożenia w celu zakończenia transpozycji dyrektyw UE na przepisy krajowe, praktycznie we wszystkich obszarach. W szczególności dotyczy to dyrektyw w zakresie jakości powietrza, dyrektyw związanych z gospodarką wodną, artykułów chemicznych, Zintegrowanej Ochrony i Kontroli Zanieczyszczeń, niektórych dyrektyw regulujących kwestie odpadów (odpady opakowaniowe, wysypiska śmieci). *Przegląd Wyników Środowiskowych OECD z roku 2003* dotyczący Polski podkreśla, że priorytetowe kwestie środowiskowe dla kraju obejmują zapobieganie zanieczyszczeniom, oczyszczanie ścieków, zarządzanie odpadami, bioróżnorodność i ochronę krajobrazu oraz ochronę klimatu. Aby sprostać tym wyzwaniom, Polska będzie musiała: i) rozbudować swoją infrastrukturę środowiskową (np. do utylizacji odpadów i oczyszczania ścieków) i nadal realizować zasady polityki środowiskowej; ii) w dalszym ciągu podejmować decyzje gospodarcze i społeczne, mając na uwadze troskę o środowisko; oraz iii) rozszerzyć współpracę międzynarodową w zakresie ochrony środowiska.

Polska zwiększyła swoje zaangażowanie międzynarodowe w kontekście globalnym. Podczas Ministerialnej Konferencji „Środowisko dla Europy” w maju 2003 roku Polska podpisała dwa protokoły – Protokół dotyczący strategicznej oceny środowiskowej oraz Protokół dotyczący rejestrów emisji i transferu zanieczyszczeń. Kraj przeprowadził aktualizację ram prawnych dotyczących transgranicznych przewozów niebezpiecznych odpadów w celu zapewnienia zgodności z postanowieniami konwencji bazylejskiej oraz wzmocnił i rozszerzył możliwość egzekwowania przepisów. Polska zakończyła również proces ratyfikacji Ramowej konwencji Organizacji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu oraz jej Protokół z Kioto w roku 2002. Kraj dysponuje ogromnym potencjałem do wdrożenia elastycznych mechanizmów, przewidzianych w Protokole z Kioto, oraz do opracowania nowych projektów w dziedzinie

efektywności wykorzystania energii. Zgodnie z Konwencją z Aarhus, stworzono podstawy prawne umożliwiające dostęp do informacji dotyczących ochrony środowiska oraz do sądów.

Polska odnotowała w ostatnim okresie znaczne postępy we wprowadzaniu nowych przepisów w obszarach utylizacji odpadów i ochrony przyrody. Kraj nadal realizował działania mające na celu budowanie kompetencji i przeprowadzał szkolenia mające na celu zwiększenie sprawności administracyjnej w dziedzinie ochrony środowiska na szczeblu krajowym i regionalnym. Polska realizuje w dalszym ciągu zakrojone na dużą skalę inwestycje w dziedzinie ochrony środowiska, jednakże nadal musi intensyfikować działania w celu opracowania kompleksowych strategii inwestycyjnych, które podniosłyby efektywność inwestycji poprzez koncentrowanie się na dostępnych zasobach we wdrażaniu wymagań przepisów środowiskowych UE.

Podejście Banku do Polski w aspekcie ochrony środowiska odzwierciedla zaawansowany etap rozwoju gospodarczego kraju i ogromny portfel projektów Banku, jak również obejmuje podstawowe problemy środowiskowe Polski. Koncentruje się na dalszej poprawie poszczególnych obszarów zarządzania środowiskiem za pomocą projektów EBOR, zgodnie z procesem adaptacji przepisów UE. Bank jest nadal bardzo zaangażowany w problemy ochrony środowiska w gminach poprzez realizację projektów dotyczących gminnej infrastruktury środowiskowej i oszczędności wykorzystania energii oraz identyfikowanie nowych możliwości środowiskowych w projektach w sektorze przemysłu, finansów, transportu i nieruchomości za pomocą planów działań środowiskowych i/lub współpracy technicznej. Bank nadal będzie promować rewitalizację miast poprzez odpowiednie zagospodarowanie terenów pod ponowną zabudowę, wykorzystanie nienaruszających równowagi biologicznej materiałów budowlanych, efektywność wykorzystania energii, utylizację i wtórny przerób odpadów. Poprawa jakości wody w sektorze gminnej infrastruktury środowiskowej stanowić będzie w dalszym ciągu priorytet. W obszarach energetyki i elektroenergetyki Polska posiada ogromne możliwości zwiększenia efektywności wykorzystania energii, zarówno w sferze publicznej, jak i prywatnej, co mogłoby prowadzić do znacznych korzyści dla środowiska, łącznie z ograniczeniem emisji gazów cieplarnianych.

W sektorze finansowym EBOR przeprowadza szkolenia środowiskowe due diligence dla polskich pośredników finansowych w ramach programu kredytów UE/EBOR dla małych i średnich przedsiębiorstw. Do tej pory EBOR zrealizował szkolenia dla 14 pośredników finansowych w zakresie wdrożenia procedur środowiskowych, łącznie z niedawnym szkoleniem dla Raiffeisen Bank Polska. Dzięki szkoleniom pośrednicy finansowi Banku potrafią przeprowadzać procedury środowiskowe due diligence, które są wprowadzane do procesu oceny kredytu/ inwestycji przez pośrednika finansowego. Bank organizuje dalsze szkolenia dla nowych partnerskich instytucji finansowych EBOR.

Działania realizowane przez EBOR są uzupełniane przez działania innych międzynarodowych instytucji finansowych i organizacji międzynarodowych, łącznie z silnymi więziami z Komisją Europejską, Europejskim Bankiem Inwestycyjnym (EIB), Bankiem Światowym i Globalnym Funduszem Środowiskowym (GEF). Bank nadal będzie współpracował z innymi instytucjami i krajami sponsorującymi w celu stymulowania poprawy ochrony środowiska w Polsce. Wspólnota Europejska zapewniała również przedakcesyjne fundusze ISPA, które wspierały projekty w dziedzinie transportu i ochrony środowiska, projekty oczyszczania ścieków i utylizacji odpadów. Bank Światowy zajmuje się problematyką utylizacji odpadów stałych, efektywności wykorzystania energii i energii odnawialnej oraz doprowadzaniem wody i sanitacją obszarów wiejskich. Kwestie dotyczące efektywności wykorzystania energii i restrukturyzacji kolei były rozwiązywane w ramach GEF.

ZAŁĄCZNIK 5 – PRZEMIANY PRAWNE

Środowisko operacyjne

Środowisko prawne

W Polsce panuje demokracja parlamentarna, w ramach której uznaje się rozdział kompetencji i niezależność systemu sądownictwa. Pomimo iż system sądownictwa jest niezależny na mocy prawa, występują zasadnicze niedomogi w zakresie szkolenia, słabej administracji i zasobów dla sądów oraz przedłużających się procedur sądowych i pomyślnego egzekwowania wyroków sądu. W sądach karnych opóźnienia w wymierzeniu sprawiedliwości i długie okresy przetrzymywania w areszcie przed rozpoczęciem procesu stanowią powszechne przyczyny składania skarg do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu. W innych aspektach, dotyczących swobód osobistych i praw człowieka, Polska jest postrzegana jako osiągający najlepsze rezultaty kraj w dobie przekształceń, co wywiera pozytywny wpływ na reformy gospodarcze i prawne w kraju.

Dostosowanie polskiego prawa do przepisów UE przed akcesją Polski do Unii Europejskiej przebiega sprawnie w wielu obszarach. Kompleksowy Raport Komisji Europejskiej z monitorowania przygotowań Polski do członkostwa, opublikowany w listopadzie 2003 roku, potwierdza że Polska osiągnęła wysoki stopień zgodności z *acquis communautaire* oraz identyfikuje obszary, w których odnotowano zasadnicze postępy. Szczególne postępy osiągnięto w obszarze prawa dotyczącym niewypłacalności poprzez wprowadzenie nowych przepisów w zakresie niewypłacalności, które dostosowuje podstawy ogłoszenia upadłości i likwidacji do wymogów nowoczesnej gospodarki rynkowej. Polska wprowadziła również nowe przepisy dotyczące ochrony danych oraz dwie Ustawy Parlamentu dotyczące pomocy państwa.

Generalnie Polska powinna być w stanie wprowadzić wszystkie przepisy *acquis* w wielu obszarach, w tym np. w większości obszarów dotyczących swobodnego przepływu towarów; swobodnego przepływu pracowników i koordynacji systemów ubezpieczeń społecznych; przepływu kapitału i płatności; przepisów dotyczących firm i rachunkowości; oraz zwalczania przeszkód dla konkurencji. Paradoksalnie, szybkie przyjęcie szeregu przepisów w celu spełnienia wymagań akcesyjnych doprowadziło do skarg związanych z „inflacją prawa”; tzn. uchwalaniem tak wielu nowych przepisów, że powoduje to dezorientację prawników i szerokiego ogółu. Pojawiły się nawet postulaty dotyczące powołania nowego organu publicznego, którego zadaniem byłaby pomoc we wdrażaniu przepisów i ograniczenie ewentualnego nakładania się przepisów oraz przeciwdziałanie uchwalaniu sprzecznych przepisów.

Pomimo licznych nowych przepisów, raport wskazuje również obszary, w których przygotowania jedynie częściowo spełniły zobowiązania i wymagania (niektóre obszary swobodnego przepływu towarów; zamówienia publiczne; oraz usługi niefinansowe), jak również obszary, w których wymagane jest podjęcie natychmiastowych działań lub które są przedmiotem dużej troski. Odnosi się to na przykład do swobodnego przepływu osób oraz w szczególności do uznania kwalifikacji w określonych zawodach medycznych. Odnosi się to także do rolnictwa oraz zwłaszcza do powołania agentów płatniczych w zakresie systemu IACS, kontroli weterynaryjnej i fitosanitarnej oraz kwestii dotyczących rybołówstwa.

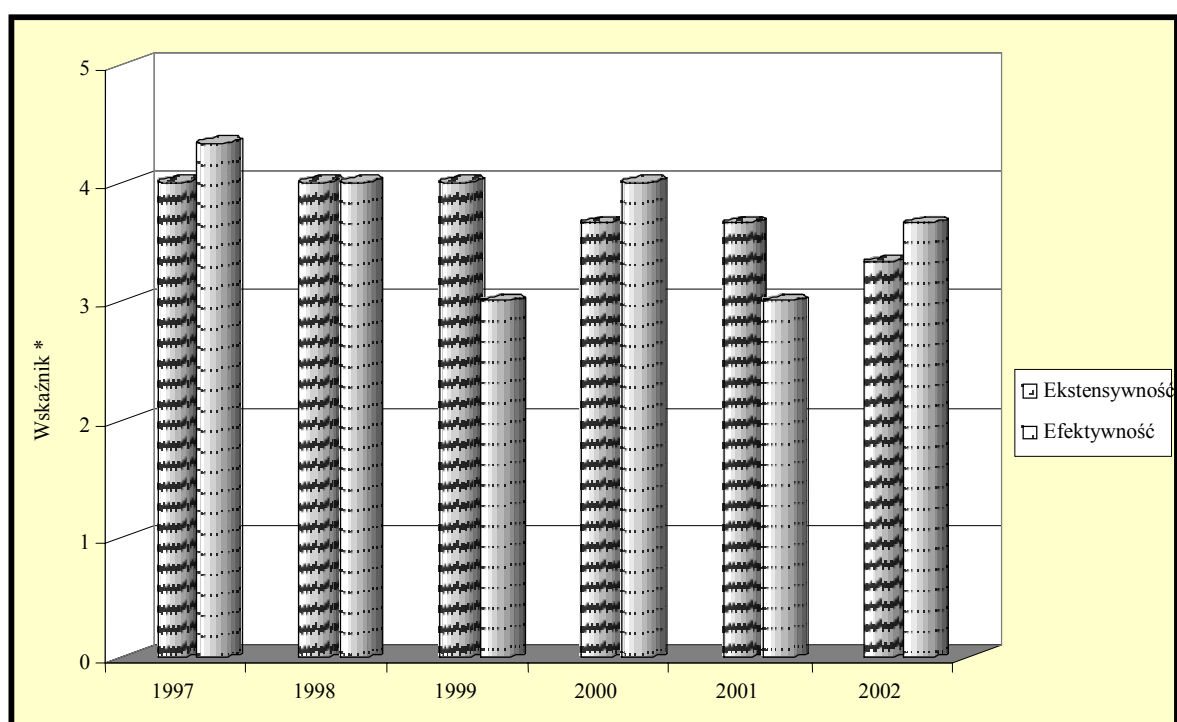
Ogólna ocena prawa handlowego wskazuje, że Polska opracowała system prawny, który jest w ograniczonym zakresie porównywalny ze standardami międzynarodowymi. Niewiele zrobiono w

celu zwalczania korupcji, która przyciąga uwagę szerokiego ogółu i mediów oraz stała się jedną z przeszkód dla rozwoju gospodarki. Podjęto także działania mające na celu poprawę efektywności i zwiększenie przejrzystości systemu sądownictwa, ze szczególnym naciskiem na zorganizowanie systemu pomocy prawnej oraz poprawy funkcjonowania systemu rejestracji gruntów.

ANALIZA PORÓWNAWCZA POLSKIEGO PRAWA HANDLOWEGO

Ocena w czasie

Ekstensywność i efektywność polskiego prawa handlowego²

Źródło: Badania wskaźników prawnych OGC; 1997 - 2002

*Uwaga: Wskaźniki wzdłuż osi y należą do przedziału od 1 (niewielki postęp) do 5 (znaczny postęp).

Według dorocznych Badań Wskaźników Prawnych EBOR, przeprowadzanych od roku 1997, przepisy polskiego prawa handlowego były postrzegane przez lokalnych prawników jako stosunkowo logiczne. Niewielki spadek obserwowanej efektywności w okresie ostatnich trzech

² EBOR przeprowadza co roku Badanie Wskaźników Prawnych w celu pomiaru postępów w procesie reform prawnych w Europie Środkowej i Wschodniej, Krajach Bałtyckich i we Wspólnocie Niepodległych Państw, według opinii lokalnych prawników i uczonych. Wyniki badania oparte są na odpowiedziach udzielonych w kwestionariuszach wysyłanych do prawników praktykujących w danym kraju. Badanie odzwierciedla, jak postrzegają oni system prawny oraz zwłaszcza stopień, w jakim kluczowe przepisy prawa handlowego i finansowego osiągnęły standardy akceptowalne w skali międzynarodowej (ekstensywność) oraz w jakim zakresie wspomniane przepisy zostały wprowadzone i wyegzekwowane (efektywność). Badanie jest oparte wyłącznie na postrzeganiu przez lokalnych prawników legislacji w ich własnym kraju i nie stanowi opinii EBOR na temat tychże systemów prawnych. Oprócz tego należy zwrócić uwagę, że każdy respondent jest proszony o udzielenie odpowiedzi wyłącznie na temat swojego kraju, a nie o dokonywanie porównań.

lat mógł być spowodowany przez większe oczekiwania panujące w społeczności prawnej odnośnie poziomu nowoczesności przepisów w kraju ubiegającym się o członkostwo w UE.

Sytuacja w innych krajach dokonujących przekształceń

Na podstawie Badań Wskaźników Prawnych EBOR, przeprowadzonych w roku 2002, które mierzą opinie prawników i innych osób praktykujących w dziedzinie prawa, znających polskie przepisy, obowiązujące w Polsce przepisy prawa handlowego i finansowego można określić jako porównywalne z przepisami obowiązującymi na Łotwie, w Republice Słowackiej i Słowenii.

Ocena sektora prawnego

Upadłość

Nowa Ustawa o upadłości („Prawo upadłościowe”) weszła w życie w październiku 2003 roku, zastępując starą ustawę, która została wprowadzona w 1934 roku i była zasadniczo nieadekwatna i niekorzystna dla praw wierzycieli. Przewiduje się, że nowa Ustawa o upadłości wywrze istotny wpływ na różne obszary biznesu w Polsce.

Na podstawie Ustawy o upadłości można ogłosić niewypłacalność dłużnika niezwłocznie po utracie przez niego płynności. Niemniej jednak, Ustawa o upadłości wyłącza z niezwłocznego postępowania upadłościowego dłużnika, którego niezdolność do wywiązywania się ze zobowiązań trwała krócej niż trzy miesiące lub którego zaległe zobowiązania stanowią mniej niż lub równowartość 10% wartości księgowej majątku dłużnika. W ramach dodatkowego testu progowego, postępowanie na podstawie Ustawy o upadłości można wszcząć tylko, w przypadku gdy wierzyciele wniosą do sądu żądanie zapłaty. Jeżeli wymagania te są spełnione, postępowanie upadłościowe można wszcząć przeciwko jakiegokolwiek podmiotowi, który zarządza „przedsiębiorstwem”. Zgodnie z obowiązującą interpretacją obejmuje to osoby fizyczne i prawne. Niemniej jednak, na podstawie Ustawy o upadłości nie można ogłosić upadłości Skarbu Państwa, jednostek samorządu lokalnego, niezależnych jednostek służby zdrowia, określonych podmiotów powołanych na podstawie aktu prawnego, uczelni wyższych i rolników.

Nowa Ustawa o upadłości zawiera najnowocześniejsze postanowienia dotyczące zobowiązań upadłego dłużnika, dotyczące dostarczenia i zabezpieczenia aktywów, oraz przekazywania informacji i unikania transakcji w okresie poprzedzającym wejście w stan upadłości. W tym zakresie nowa Ustawa o upadłości stanowi ogromny krok naprzód w stosunku do przestarzałej ustawy z roku 1934. Niemniej jednak występują nadal pewne kwestie, które wymagają rozwiązania w ramach nowego systemu prawnego. Obejmują one: (i) brak jakichkolwiek postanowień dotyczących bieżącego finansowania w trakcie reorganizacji; (ii) brak jasnych postanowień dotyczących wpływu likwidacji na roszczenia wierzycieli; (iii) brak sankcji związanych z naruszeniem /nieprzestrzeganiem przepisów prawa; (iv) brak jasnych regulacji dotyczących wpływu wszczęcia postępowania na wierzycieli posiadających zabezpieczenia.

Bank pomagał polskiemu Ministerstwu Sprawiedliwości w organizowaniu szkolenia dla sędziów i osób zajmujących się praktycznie niewypłacalnością w zakresie nowej Ustawy o upadłości na przestrzeni roku 2003 (patrz Rozdział „Projekty Reform Prawnych” znajdujący na końcu niniejszego Załącznika).

Rynki kapitałowe

Przepisy ustawodawcze regulujące polski rynek papierów wartościowych obejmują Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi z roku 1997 (zmienione ostatnio w roku 2002), Ustawę o funduszach inwestycyjnych z roku 1997 (zmienioną ostatnio w roku 2000) i Ustawę o obligacjach z roku 1995 (zmienioną ostatnio w roku 2001). W fazie opracowania znajdują się dodatkowe uregulowania, które w większym stopniu dostosują polskie przepisy dotyczące rynków kapitałowych do praktyk stosowanych w krajach zachodnich. Polska Komisja Papierów Wartościowych i Giełdy (KPWiG) funkcjonuje od roku 1991. Przewodniczącym KPWiG mianuje Premier na wspólny wniosek Ministra Finansów i Prezesa NBP, po uwzględnieniu opinii odpowiednich komisji parlamentarnych. Obowiązki regulacyjne KPWiG: nadzorowanie przestrzegania zasad uczciwego obrotu i konkurencji w publicznym obrocie papierami wartościowymi; zapewnienie powszechnego dostępu do dokładnych informacji dotyczących rynku papierów wartościowych; ochrona interesów inwestorów; oraz opracowywanie aktów prawnych dotyczących rynku papierów wartościowych do zatwierdzenia przez organ legislacyjny. Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi rozszerzyło kompetencje KPWiG w zakresie nadzoru giełd towarowych. Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi zawiera również szczegółowe postanowienia dotyczące nabywania dużych pakietów akcji w spółkach giełdowych. Reguluje obowiązki informacyjne, wymagania dotyczące uzyskania zezwoleń oraz wymagania dotyczące publikacji ofert. W tym zakresie warto zwrócić uwagę, że Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi wprowadza koncepcję zgodnego działania stron, które podlegają wszystkim odpowiednim obowiązkom dotyczącym ujawniania informacji i ofert.

Warszawska Giełda Papierów Wartościowych (GPW) została uruchomiona w kwietniu 1991 roku, a rynek pozagiełdowy – Centralna Tabela Ofert (CETO) – powstał w roku 1996. Aby papiery wartościowe mogły być przedmiotem transakcji na Warszawskiej GPW, muszą one zostać dopuszczone do publicznego obrotu przez polską Komisję Papierów Wartościowych i Giełdy, a następnie zatwierdzone do notowania przez zarząd Warszawskiej GPW. Wszystkie papiery wartościowe dopuszczone do publicznego obrotu są zarejestrowane w formie wpisów w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych (KDPW), który jest niezależną spółką akcyjną oraz którego akcje znajdują się w posiadaniu Ministerstwa Skarbu Państwa, Narodowego Banku Polskiego, domów maklerskich, funduszy inwestycyjnych i banków. KDPW posiada również Fundusz Rezerw Obowiązkowych, który został utworzony w celu ochrony inwestorów przed poniesieniem strat finansowych w przypadku ogłoszenia upadłości przez dom maklerski.

Odpowiednie podstawy prawne w zakresie polskiego sektora ubezpieczeń określa Ustawa o ubezpieczeniach z roku 1990, która została zmieniona w znacznym zakresie w roku 1995. Usługi ubezpieczeniowe i reasekuracyjne mogą być świadczone wyłącznie po uzyskaniu zezwolenia Ministra Finansów, który posiada kompetencje do przyznawania i unieważniania licencji ubezpieczeniowych. Towarzystwa ubezpieczeniowe mają obowiązek rozróżniania ubezpieczeń na życie i pozostałych rodzajów ubezpieczeń. Jedyne dopuszczalne formy prowadzenia działalności ubezpieczeniowej obejmują spółkę akcyjną i towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń. Sektor ubezpieczeń w Polsce jest nadzorowany przez Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych, który został utworzony 1 kwietnia 2002 roku.

Przepisy dotyczące spółek i zasady ładu korporacyjnego

Podstawowym zbiorem przepisów regulujących problematykę ładu korporacyjnego w Polsce jest Kodeks Spółek Handlowych z roku 2000 (Kodeks Spółek), który zastąpił podobny zbiór

przepisów ogłoszony w roku 1934. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (Sp. z o.o.) i spółka akcyjna (S.A.) stanowią dwie główne formy spółek. Istnieją dwie zasadnicze różnice pomiędzy wymienionymi dwoma rodzajami spółek. Jedną polega na tym, że kapitał udziałowy w spółkach akcyjnych (S.A.) może być podwyższony w drodze publicznej subskrypcji, podczas gdy spółka z ograniczoną odpowiedzialnością nie może angażować się w publiczną ofertę sprzedaży udziałów. Po drugie, udziały w spółkach akcyjnych są emitowane w formie certyfikatów udziałowych, podczas gdy spółkom z ograniczoną odpowiedzialnością nie wolno tego robić.

Zgodnie z Kodeksem Spółek, minimalna kwota kapitału wymagana do utworzenia spółki akcyjnej wynosi 500.000 PLN, po podwyższeniu jej z poziomu 100.000 PLN, wymaganego na podstawie przepisów poprzedniego Kodeksu. W przypadku istniejących spółek akcyjnych, otrzymały one termin do 31 grudnia 2005 roku na podniesienie kwoty kapitału. W przypadku nowotworzonych spółek należy dokonać rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS) w celu sfinalizowania procesu tworzenia spółki i uzyskania przez nią osobowości prawnej. KRS stanowi elektroniczną bazę danych o zasięgu krajowym, utworzoną na mocy nowej Ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, która obowiązuje od 1 stycznia 2001 roku. W przypadku spółki akcyjnej jest ona zarządzana przez kierownictwo i akcjonariuszy za pomocą uchwał podejmowanych na zgromadzeniach akcjonariuszy. Oprócz tego, spółka akcyjna musi posiadać radę nadzorczą, której członkowie są wybierani przez akcjonariuszy i których głównym zadaniem jest nadzorowanie kierownictwa spółki.

Zgodnie z Kodeksem Spółek, spółkę akcyjną obowiązuje zakaz udzielania pomocy finansowej w związku z transakcjami zakupu akcji emitowanych przez daną spółkę. Celem tego rodzaju restrykcji jest uniemożliwienie inwestorom przejęcia kontroli nad spółką przy wykorzystaniu własnych funduszy spółki. Z drugiej strony, zgodnie z Kodeksem Spółek, spółki, które spełniły określone wymogi finansowe mogą realizować zaliczkową wypłatę dywidendy, jeżeli zezwala na to statut spółki oraz jeżeli zatwierdzi to rada nadzorcza spółki. Ponadto, wprowadzono koncepcję przymusowego wykupu, po spełnieniu określonych warunków, udziałów znajdujących się w posiadaniu akcjonariuszy mniejszościowych, do których należy mniej niż 5% kapitału akcyjnego spółki. Niemniej jednak, nie dotyczy to spółek, których akcje znajdują się w obrocie giełdowym. Istnieją także pewne ograniczenia dotyczące wykupu akcji pracowniczych i akcji Skarbu Państwa w spółkach utworzonych w drodze prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, zgodnie z prawem prywatyzacyjnym.

Według wyników przeprowadzonego w roku 2002 przez EBOR Projektu Oceny Sektora Ładu Korporacyjnego, Polska jest krajem, w którym obowiązujące przepisy dotyczące ładu korporacyjnego (tzn. przepisy w formie papierowej, a nie sposób, w jaki odpowiednie przepisy są wdrażane) w porównaniu z Zasadami Ładu Korporacyjnego OECD zostały ocenione jako stosunkowo poprawne w regionie, w którym Bank prowadzi działalność. Niemniej jednak, pomimo dobrych przepisów w formie papierowej kraj powinien nadal kontynuować działania mające na celu zapewnienie, że dobre instytucje prawne zostaną przekształcone na dobre praktyki w polskich przedsiębiorstwach.

Koncesje

Zasady przyznawania koncesji w Polsce są regulowane przez szereg aktów prawnych. Obowiązujące obecnie przepisy, które mogłyby być wykorzystane w celu zwiększenia udziału sektora prywatnego w projektach infrastruktury publicznej obejmują Ustawę o zamówieniach publicznych, Ustawę o finansach publicznych i Ustawę o budowie i eksploatacji autostrad.

Ponadto, Prawo o działalności komercyjnej, uchwalone w roku 2000, określa zasady proceduralne dotyczące uzyskiwania zezwoleń. Prawo to również wprowadza wymóg uzyskania koncesji w przypadku ośmiu rodzajów działalności komercyjnej: geologia i górnictwo; produkcja i handel bronią, amunicją, materiałami wybuchowymi, oraz technologia i artykuły dla policji lub wojska; sektor elektroenergetyczny i paliwowy; usługi ochrony osób i mienia; transport lotniczy i inne usługi lotnicze; budowa i eksploatacja płatnych autostrad; zarządzanie kolejami i transport kolejowy; nadawanie programów telewizyjnych i radiowych. Większość działań, które były uprzednio przedmiotem koncesji podlega obecnie obowiązkowi uzyskania zezwolenia.

Zgodnie z polskim prawem, jeżeli liczba osób/ kandydatów zainteresowanych uzyskaniem koncesji jest większa niż liczba koncesji, które można wydać, wówczas organ licencyjny musi rozpocząć postępowanie administracyjne. Postępowanie to może być bardziej korzystne dla przedsiębiorców niż przetarg, ponieważ na przykład kandydaci mają możliwość wykazania przed organem administracyjnym, dlaczego są najlepszymi kandydatami.

Już dawno temu rząd uznał konieczność uchwalenia nowych przepisów ustawodawczych w celu zwiększenia partycypacji sektora prywatnego. Na przykład, prawo o licencjach i koncesjach państwowych zostało opracowane i zatwierdzone przez Parlament, lecz zawetowane przez Prezydenta, który argumentował, że oznaczałoby to wsteczne nałożenie nowych zobowiązań w stosunku do istniejących umów. Oprócz tego, rząd zatwierdził projekt nowej Ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym. Ostatnie wydarzenia potwierdzają, że polski rząd podtrzymał swój zamiar opracowania programów Partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP).

W dowód zwiększonego zainteresowania polskich władz możliwością utworzenia PPP (szczególnie w ramach projektów dotyczących infrastruktury transportowej), polski rząd powołał między-ministerialną grupę zadaniową w marcu 2003 roku. Na czele grupy stoi Wicepremier i Minister Gospodarki i składa się ona z przedstawicieli Ministerstwa Gospodarki, Ministerstwa Infrastruktury, Ministerstwa Finansów, Urzędu Zamówień Publicznych i szefa rządowego Urzędu Integracji Europejskiej. Ponadto, Ministerstwo Infrastruktury powołało wewnętrzny wydział ds. PPP do zajmowania się kwestiami PPP.

Zabezpieczone transakcje

Reżim prawny dotyczący ustanawiania zabezpieczenia na majątku ruchomym nie uległ zmianie w okresie ostatnich dwóch lat. Zaobserwować można pewną (coraz większą) liczbę dowodów świadczących o tym, że system nie funkcjonuje tak sprawnie, jak powinien oraz istnieje duże pole do wprowadzenia usprawnień.

Zgodnie z polskimi przepisami dopuszczalne są dwa rodzaje zastawu na majątku ruchomym: „klasyczny” zastaw, który wymaga, aby dłużnik przekazał prawo własności do zabezpieczenia (regulowany wyłącznie przez Kodeks Cywilny) oraz zastaw rejestrowy (regulowany przez prawo dotyczące zastawu z roku 1996 i Kodeks Cywilny), który jest zarejestrowany i w większości przypadków umożliwia dłużnikowi dalsze wykorzystywanie zabezpieczenia, podczas gdy wierzyciel dysponuje publicznym prawem do majątku. W momencie jego wprowadzenia prawo dotyczące zastawu znacznie usprawniło podstawy prawne ustanawiania zabezpieczeń na majątku ruchomym, niemniej jednak w miarę upływu lat pojawiły się jego poważne wady.

Jedną z głównych wad jest to, że występują komplikacje i poważne opóźnienia w procesie rejestracji. Sądy Handlowe, które zajmują się rejestracją praw do zabezpieczenia, wykazują znaczne opóźnienia w procesie przetwarzania wniosków. Sędzia sprawdza, czy wniosek jest

prawidłowo sporządzony przed jego złożeniem. W praktyce wnioski są często odrzucane z przyczyn formalnych lub technicznych i brak jest spójnej praktyki, która byłaby stosowana we wszystkich sądach. Ostatnie statystyki przekazane przez Ministerstwo Sprawiedliwości wykazują, że pomimo pewnych postępów odnotowanych w okresie ostatnich kilku lat, proces może trwać kilka tygodni. Wykazano, że w praktyce transakcja może być odroczone na długi okres zanim nie uprawomocni się prawo wierzyciela. Strony czasem postanawiają dokonać na rzecz wierzyciela cesji majątku stanowiącego zabezpieczenie, a następnie wykupić ów tytuł prawny. Wspomniana metoda jest kosztowna i brak jest pewności co do jej ważności w świetle prawa.

Inna poważna wada dotyczy egzekucji zabezpieczenia. W badaniu przeprowadzonym przez Bank latem 2003 roku, Polska została uznana za najmniej efektywny ze wszystkich krajów w Europie Środkowej i Krajów Bałtyckich pod względem odzyskanego majątku, jakiego powinien spodziewać się wierzyciel, niezbędnego czasu i prostoty procesu. Główną przyczyną tak słabych wyników okazał się ponownie brak kompetentnych sądów handlowych, które zajmowałyby się sprawnie tymi sprawami. Egzekucja sądowa stanowi powszechną praktykę egzekucji zastawów rejestrowych, jakkolwiek przepisy dotyczące zastawu przewidują szereg przypadków samodzielnej i pozasądowej egzekucji.

Pomimo wysiłków Banku, mających na celu omówienie z Ministerstwem Sprawiedliwości metod usprawnienia regulacji prawnych dotyczących zabezpieczonych transakcji, brak było jakiegokolwiek zainteresowania ze strony Ministerstwa Sprawiedliwości, czy też całego polskiego rządu.

Telekomunikacja

Sektor telekomunikacji w Polsce podlega obecnie Urzędowi Regulacji Telekomunikacji i Poczty (URTiP) i Ministerstwu Poczty i Telekomunikacji (MPT), oraz jest regulowany przez Ustawę o telekomunikacji z roku 2000, z późniejszymi zmianami. URTiP zastąpił Urząd Regulacji Telekomunikacji w marcu 2002 roku oraz przyjął odpowiedzialność za wdrożenie ram regulacyjnych, zgodnie z wymaganiami akcesji do Unii Europejskiej. Zakres odpowiedzialności urzędu obejmuje przyznawanie częstotliwości i nadzór nad zgodnością z kompatybilnością elektromagnetyczną. MPT jest odpowiedzialne za opracowywanie strategii dla sektora.

Polski rynek telekomunikacyjny został w pełni zliberalizowany na początku 2003 roku. Wcześniej podejmowane były próby przeprowadzenia stopniowego procesu liberalizacji, lecz konkurowanie na istotną skalę z obecną na rynku TPSA było dość trudne. Pełna liberalizacja umożliwiła oferowanie konkurencyjnych usług i od tego czasu pojawili się na rynku nowi usługodawcy. Niemniej jednak, jedynie pełne wdrożenie wszystkich niezbędnych postanowień regulacyjnych, zgodnie z harmonogramem, umożliwi konkurencję na istotną skalę w polskim sektorze telekomunikacji.

Przepisy dotyczące tego sektora w Polsce zostały zmienione w celu dostosowania ich do przepisów unijnych w zakresie telekomunikacji. Jednakże wiele instrumentów niezbędnych do wdrożenia treści ram legislacyjnych nadal czeka na ich wprowadzenie. Oprócz tego, niezbędne jest przeprowadzenie prac w celu transpozycji ostatniego pakietu przepisów regulacyjnych UE z roku 2003 w zakresie telekomunikacji. Obszary wymagające szczególnej uwagi obejmują usługi powszechne i połączenia międzysieciowe. Ponadto, wymaga wdrożenia realistyczny plan podziału sieci lokalnej (dostęp dla konkurencji do jej infrastruktury „ostatniej mili”). Szybkiego

wdrożenia wymagają również inne kluczowe działania liberalizacyjne takie jak wybór/ wstępny wybór operatora, taryfy zorientowane na koszty i powtórne bilansowanie. Należy kontynuować modernizację sieci w celu umożliwienia przejścia na urządzenia cyfrowe, które jest niezbędne do wyboru/ wstępnego wyboru głównego operatora.

Przewidywana akcesja Polski do UE w maju 2004 roku wymagać będzie pełnego dostosowania do tego czasu jej przepisów dotyczących telekomunikacji do przepisów unijnych. Działania wdrożeniowe powinny być realizowane w trybie pilnym, zwracając szczególną uwagę na wdrożenie nowoczesnego i wykonalnego systemu połączeń międzysieciowych. Ponadto, po wdrożeniu struktur administracyjnych i instytucjonalnych, niezbędnych do wprowadzenia planowanego systemu, jego możliwości i zasoby wymagać będą dalszego wzmocnienia.

Projekty reform prawnych

Reforma przepisów dotyczących upadłości

EBOR, na wniosek Ministerstwa Sprawiedliwości opracował pomoc prawną o charakterze technicznym w celu ułatwienia zrozumienia nowego Prawa upadłościowego, które wchodzi w życie 1 października 2003 roku, za pomocą programów szkoleniowych i edukacyjnych. Na przestrzeni roku 2003 przeprowadzono siedem seminariów szkoleniowych w różnych miastach w Polsce. Uczestniczyli w nich sędziowie i osoby zajmujące się sprawami upadłości w praktyce, którzy mieli okazję zapoznać się z nowymi przepisami, ich filozofią, oraz uczestniczyć w omawianiu praktycznych analiz przypadków, opracowanych przez organizatorów. Projekt obejmował również przygotowanie komentarza do nowych przepisów.

ZAŁĄCZNIK 6 – POMOC DWUSTRONNA: FUNDUSZE TC I PROGRAM TAM

PROGRAM FUNDUSZY WSPÓŁPRACY TECHNICZNEJ

(w mln EUR na 31 grudnia 2003r.)

Numer zaangażowania	Nazwa zaangażowania	Etap	Sektor	Kwota zaangażowania w euro	Wyplacona kwota w euro	Związany z inwest.	TC OPID	Data zatwierdzenia
DEN-1993-05-03	Polskie Sieci Energetyczne – finalizacja studium wykonalności elektrowni opalanej węglem w Bielsku-Białej	Zamknięty	Energetyka	184.094	184.094	Tak	634	18/05/93
DEN-1994-08-02	Jednostka wdrożenia projektu w Bielsku-Białej	Zamknięty	Energetyka	154.728	154.728	Tak	1782	15/08/94
EC-1992-04-06	Studium na temat transportu publicznego w Warszawie	Zamknięty	Transport, magazynowanie	235.359	235.359	Tak	902	10/04/92
EC-1992-06-18	Reforma sektora mieszkaniowego (instytucje publiczne)	Zamknięty	Budownictwo	378.614	378.614	Tak	629	20/06/92
EC-1992-09-38	Oczyszczalnia ścieków w Łodzi	Zamknięty	Energetyka	171.821	171.821	Tak	625	15/09/92
EC-1993-08-36	Polskie Sieci Energetyczne - opracowanie systemu informatycznego do zarządzania komercyjnego	Zamknięty	Energetyka	441.802	441.802	Tak	905	20/08/93
ECP98-99-03-55	Kredyt dla polskich mleczarni - doradca	Zamknięty	Finanse, Biznes	181.196	181.196	Tak	6293	16/03/99
ECP99-2001-10-97	Kredyt dla polskich mleczarni - doradca	Zamknięty	Finanse, Biznes	63.169	63.169	Tak	6293	31/10/01
FIN-1995-04-02	Masowy Program Prywatyzacji - kredyt na zakup akcji - Grajewo	Zamknięty	Finanse, Biznes	39.524	39.524	Tak	2316	19/04/95
FIN-1995-12-06	Masowy Program Prywatyzacji - kredyt na zakup akcji - Grajewo	Zamknięty	Produkcja	36.174	36.174	Tak	2427	30/11/95
FIN-1999-03-04	Wrocław MPEC - EBOR ocena spółki i projektu	Zamknięty	Energetyka	48.513	48.513	Tak	5891	29/03/99
FRA-1991-05-01	Prywatyzacja – fundusz inwestycyjny	Zamknięty	Finanse, Biznes	31.746	31.746	Nie	5337	26/08/91
FRA-1991-11-03	Opieka społeczna w Polsce	Zamknięty	Usługi społeczne/ społeczne	53.357	53.357	Nie	562	28/11/91
GER-1993-11-10	Strategia prywatyzacji zakładów ciepłowniczych w Bielsku-Białej	Zamknięty	Energetyka	104.102	104.102	Tak	624	08/11/93
GER-1994-06-06	Usługi doradztwa finansowego i biznesowego dla Fabryki Mebli Giętych	Zamknięty	Produkcja	29.636	29.636	Tak	1344	07/06/94
HOL-1992-07-06	Oczyszczalnia ścieków we Wrocławiu - aktualizacja studium wykonalności	Zamknięty	Energetyka	23.463	23.463	Nie	730	01/07/92
HOL-1996-01-01	Masowy Program Prywatyzacji - kredyt na zakup akcji, badanie due diligence przedsiębiorstwa - Krotoszyn	Zamknięty	Finanse, Biznes	72.567	72.567	Tak	2316	09/01/96
ITA-1995-05-04	Masowy Program Prywatyzacji - kredyt na zakup akcji - Stilon	Zamknięty	Produkcja	6.635	6.635	Tak	2424	03/05/95
ITA-1995-07-05	Masowy Program Prywatyzacji - kredyt na zakup akcji, badanie due diligence przedsiębiorstwa - Wrozamet S.A.	Zamknięty	Finanse, Biznes	45.891	45.891	Tak	2316	27/06/95
JAP-1994-02-05	Restrukturyzacja prawna BOT – projekt środowiskowy w Łodzi	Zamknięty	Usługi społeczne/ społeczne	38.054	38.054	Tak	901	08/02/94
NOR-1995-01-01	Krajowy fundusz inwestycyjny – szkolenie środowiskowe	Zamknięty	Finanse, Biznes	58.016	58.016	Tak	1787	01/01/95
SWE-1994-11-05	Zakłady ciepłownicze w Bielsku-Białej - komercyjny system księgowy	Zamknięty	Energetyka	159.652	159.652	Tak	2067	25/10/94
TAI-1992-02-19	System ubezpieczenia depozytów	Zamknięty	Finanse, Biznes	159.897	159.897	Nie	632	01/02/92
UKC-1995-01-01	Krajowe fundusze inwestycyjne – prawne badanie due diligence	Zamknięty	Finanse, Biznes	64.633	64.633	Tak	2271	03/11/95

Numer zaangażowania	Nazwa zaangażowania	Etap	Sektor	Kwota zaangażowania w euro	Wyplacona kwota w euro	Związany z inwest.	TC OPID	Data zatwierdzenia
UKC-1995-04-11	Masowy Program Prywatyzacji kredyt na zakup akcji - Fabryka Mebli Giętych	Zamknięty	Produkcja	33.337	33.337	Tak	2420	24/05/95
UKC-1995-04-12	Masowy Program Prywatyzacji kredyt na zakup akcji - Stilon	Zamknięty	Finanse, Biznes	7.924	7.924	Tak	2316	01/04/95
UKC-1995-05-16	Masowy Program Prywatyzacji kredyt na zakup akcji – badanie środowiskowe due diligence - Wrozamet, Grajewo, FMG	Zamknięty	Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	30.044	30.044	Tak	2426	24/05/95
UKC-1995-09-21	Masowy Program Prywatyzacji kredyt na zakup akcji - Srubena badanie due diligence i audyt środowiskowy	Zamknięty	Finanse, Biznes	50.829	50.829	Tak	2316	30/08/95
UKC-1996-02-04	Masowy Program Prywatyzacji kredyt na zakup akcji audyt i ocena środowiskowa - Krotoszyn	Zamknięty	Usługi społeczne/ socjalne	10.417	10.417	Tak	5312	21/02/96
UKC-1996-03-06	Masowy Program Prywatyzacji kredyt na zakup akcji - Grajewo – badanie due diligence	Zamknięty	Finanse, Biznes	3.242	3.242	Tak	2316	11/03/96
UKC-1996-03-07	Masowy Program Prywatyzacji kredyt na zakup akcji - Zakłady Płyt Wiórowych 'Grajewo' - środowiskowy due diligence	Zamknięty	Usługi społeczne/ socjalne	1.342	1.342	Tak	5313	13/03/96
UKC-1996-04-10	Masowy Program Prywatyzacji kredyt na zakup akcji - Srubena S.A. inwestycja w akcje - due diligence	Zamknięty	Finanse, Biznes	2.806	2.806	Tak	2316	01/04/96
UKC-1996-04-11	Masowy Program Prywatyzacji kredyt na zakup akcji - Krotoszyn S.A. inwestycja w akcje – badanie due diligence	Zamknięty	Usługi społeczne/ socjalne	4.144	4.144	Tak	5315	01/04/96
UKC-1996-04-12	Masowy Program Prywatyzacji kredyt na zakup akcji - Srubena badanie due diligence i audyt środowiskowy (rozszerzony)	Zamknięty	Usługi społeczne/ socjalne	23.358	23.358	Tak	5316	01/04/96
UKC-1998-08-04	Kredyty dla polskich mleczarni	Zamknięty	Produkcja	43.544	43.544	Tak	4526	28/08/98
UKE-2001-01-05	Polska: Sekurytyzacja zagrożonych należności ZUS – Studium wykonalności	Zamknięty	Usługi społeczne/ socjalne	196.350	196.350	Tak	16221	19/01/01
AUS-1999-12-03	Krzywe dostaw energii na okres 1999-2020	Zamknięty	Energetyka	47.690	47.690	Tak	5814	21/12/99
CAN-1992-10-02	Projekt uzdatniania gazu Black Triangle	Zamknięty	Energetyka	27.569	27.569	Tak	1443	29/09/92
GERK-1999-07-03	Usługi konsultacyjne przy prywatyzacji kopalni Bogdanka	Zamknięty	Energetyka	48.526	48.526	Tak	5814	13/07/99
JAP-1993-08-32	Polskie Sieci Energetyczne – zawieranie umów na masowe dostawy energii na konkurencyjnym rynku	Zamknięty	Energetyka	180.249	180.249	Tak	1358	01/08/93
SPA-2002-10-02	Sekurytyzacja PSE	Wyплаты	Energetyka	180.000	180.000	Tak	29127	03/10/02
UKC-1995-04-07	Opracowanie projektu dot. efektywności wykorzystania energii	Zamknięty	Energetyka	139.227	139.227	Nie	2351	10/04/95
USA-1999-03-01	Opracowanie transakcji dot. efektywności wykorzystania energii w Polsce	Zamknięty	Energetyka	62.084	62.084	Tak	5891	30/03/99
EC-1993-05-16	Polski Specjalny Program Restrukturyzacji – opracowanie ram prawnych, podatkowych i metod kontroli finansowej	Zamknięty	Finanse, Biznes	376.000	376.000	Tak	1493	20/05/93
EC-1993-07-22	Polski Specjalny Program Restrukturyzacji - koordynacja	Zamknięty	Finanse, Biznes	92.319	92.319	Tak	5706	20/07/93
EC-1993-07-23	Polski Specjalny Program Restrukturyzacji - koordynacja	Zamknięty	Finanse, Biznes	41.700	41.700	Tak	5706	20/07/93
ECP-1995-08-21	Polski Specjalny Program Restrukturyzacji - przedłużenie tymczasowego zarządu (Balfour)	Zamknięty	Finanse, Biznes	49.500	49.500	Tak	2642	01/08/95
ECP-1995-08-22	Polski Specjalny Program Restrukturyzacji - przedłużenie tymczasowego zarządu (Schwarz)	Zamknięty	Finanse, Biznes	49.724	49.724	Tak	2642	01/08/95

Numer zaangażowania	Nazwa zaangażowania	Etap	Sektor	Kwota zaangażowania w euro	Wyplacona kwota w euro	Związany z inwest.	TC OPID	Data zatwierdzenia
ECP97-98-04-61	Wstępna prywatyzacja BGŻ Zaangażowanie Techniczne część A – badanie finansowe due diligence	Zamknięty	Finanse, Biznes	460.033	460.033	Tak	5044	07/04/98
ECP98-98-08-18	Wstępna prywatyzacja BGŻ	Zamknięty	Finanse, Biznes	2.917.524	2.917.524	Tak	5044	26/08/98
ECP99-2001-12-105	Wstępna prywatyzacja BGŻ	Zamknięty	Finanse, Biznes	188.050	188.050	Tak	5044	18/12/01
ECP99-2001-12-106	Wstępna prywatyzacja BGŻ	Zamknięty	Finanse, Biznes	595.043	595.043	Tak	5044	18/12/01
EUPSR-97-04-01	Polski Specjalny Program Restrukturyzacji – usługi doradztwa prawnego	Zamknięty	Finanse, Biznes	49.600	49.600	Tak	5418	01/04/97
EUPSR-97-09-02	Umowa ramowa (A)	Zamknięty	Finanse, Biznes	180.266	180.266	Tak	5417	24/09/97
EUPSR-98-04-01	Polski Specjalny Program Restrukturyzacji – umowa ramowa (B) – usługi prawne	Zamknięty	Finanse, Biznes	127.243	127.243	Tak	5640	21/04/98
EUPSR-98-04-03	Polski Specjalny Program Restrukturyzacji – umowa ramowa (B) – doradztwo prawne	Zamknięty	Finanse, Biznes	37.768	37.768	Tak	5419	21/04/98
EUPSR-98-08-04	Polski Specjalny Program Restrukturyzacji - doradztwo prawne	Zamknięty	Finanse, Biznes	33.768	33.768	Tak	5419	27/08/98
EUPSR-98-10-05	Usługi komercyjne	Zamknięty	Finanse, Biznes	48.400	48.400	Tak	5420	07/10/98
EUPSR-98-10-06	Polski Specjalny Program Restrukturyzacji – analiza środowiskowa	Zamknięty	Finanse, Biznes	30.813	30.813	Tak	5420	12/10/98
EUPSR-98-10-07	Polski Specjalny Program Restrukturyzacji – analiza finansowa	Zamknięty	Finanse, Biznes	39.597	39.597	Tak	5420	12/10/98
EUPSR-99-05-01	Polski Specjalny Program Restrukturyzacji – wstępny przegląd	Zamknięty	Finanse, Biznes	3.557	3.557	Tak	5420	21/05/99
EUSM-2003-12-18F	Specjalny Fundusz Finansowy UE/EBOR na kredytowanie małych i średnich przedsiębiorstw – Rozwój Leasingu (EU2002)	Przyznane zaangażowanie	Finanse, Biznes	840.000	0	Nie	28113	31/12/03
GER-1995-03-02	Polski Specjalny Program Restrukturyzacji – faza początkowego wdrożenia	Zamknięty	Finanse, Biznes	45.505	45.505	Tak	2305	20/03/95
TAI-1992-07-45	Restrukturyzacja i naprawa firmy	Zamknięty	Finanse, Biznes	204.755	204.755	Tak	1493	01/07/92
UKC-1995-03-05	Polski Specjalny Program Restrukturyzacji – faza początkowego wdrożenia	Zamknięty	Finanse, Biznes	42.131	42.131	Tak	2305	08/02/95
UKC-1999-06-06	Ograniczone badanie aktuaryjne diligence dla PZU	Zamknięty	Finanse, Biznes	32.195	32.195	Tak	6439	04/06/99
CAN-2001-09-01	ESCO Gmina Łódź – Przygotowanie Projektu	Wyплаты	Energetyka	116.000	90.752	Tak	19342	24/09/01
DEN-1997-08-01F	Usuwanie szkód w infrastrukturze gminnej spowodowanych przez powódź	Zamknięty	Energetyka	406.595	406.595	Tak	4552	01/08/97
DEN-2001-07-08	Projekt poprawy zarządzania ruchem w Sopocie – szczegółowe studium wykonalności i przygotowanie projektu	Zamknięty	Budownictwo	154.414	154.414	Tak	11685	18/07/01
DEN-2002-09-02	Program wielosektorowych inwestycji gminnych Miasto Gliwice	Przyznane zaangażowanie	Energetyka	155.000	61.539	Tak	20158	27/09/02
EC-1992-12-50	Program rozbudowy autostrad	Zamknięty	Transport, magazynowanie	999.848	999.848	Tak	1620	20/12/92
EC-1992-12-51	Projekt środowiskowy w Gdyni – badanie dot. budowy systemu ścieków i kolektora	Zamknięty	Energetyka	99.720	99.720	Tak	722	20/12/92
EC-1992-12-52	Projekt środowiskowy w Gdańsku – inwentaryzacja systemu ścieków przemysłowych	Zamknięty	Energetyka	59.290	59.290	Tak	728	20/12/92

Numer zaangażowania	Nazwa zaangażowania	Etap	Sektor	Kwota zaangażowania w euro	Wyplacona kwota w euro	Związany z inwest.	TC OPID	Data zatwierdzenia
ECP2000-2001-12-17	Przygotowanie prywatyzacji SKM i WKD	Przyznane zaangażowanie	Transport, magazynowanie	448.171	3.538	Tak	8839	05/12/01
ECP2000-2002-02-19	Program rozwoju firm w Bydgoszczy	Przyznane zaangażowanie	Energetyka	488.695	279.360	Tak	15797	22/02/02
ECP2000-2002-06-01	Przygotowanie projektu zarządzania siecią dróg sektora prywatnego	Wyплаты	Budownictwo	993.330	610.541	Tak	9903	14/06/02
ECP2000-2002-06-02	Polski Projekt SMMEIF Wsparcie dla rozwoju strukturalnego	Wyплаты	Energetyka	588.000	215.329	Tak	21023	20/06/02
ECP2000-2002-06-03	Polski Projekt SMMEIF Wsparcie przy opracowaniu struktury i wdrożeniu	Wyплаты	Energetyka	455.000	271.833	Tak	21023	27/06/02
ECP2000-2002-06-05	Transport miejski w Gdańsku - Restrukturyzacja i wdrożenie projektu	Wyплаты	Transport, magazynowanie	971.983	329.028	Tak	24413	28/06/02
ECP2000-2002-06-06	Transport miejski w Gdańsku - Program poprawy zdolności kredytowej	Przyznane zaangażowanie	Transport, magazynowanie	576.270	204.910	Tak	24573	28/06/02
ECP2000-2002-12-02	Rozwój usług publicznego transportu szynowego w Województwie Dolnośląskim	Przyznane zaangażowanie	Transport, magazynowanie	597.083	106.920	Tak	28269	12/12/02
ECP2000-2002-12-06	Wsparcie dla Zespołu Zadaniowego Metra Warszawskiego i Partnerstwa Publiczno-Prywatnego	Wyплаты	CEAL, linie kredytowe współfinansowanie i RVF	1.486.196	258.648	Tak	26228	18/12/02
ECP2000-2002-12-11	Program poprawy efektywności w Krakowie	Wyплаты	Finanse, Biznes	495.434	83.836	Tak	18638	19/12/02
ECP96-96-11-28	Gminne partnerstwo publiczno-prywatne - Faza I	Zamknięty	Energetyka	521.640	521.640	Tak	3792	27/11/96
ECP96-97-09-66	Projekt transportu miejskiego w Krakowie – badania wykonalności i analiza finansowa gminy	Zamknięty	Produkcja	715.765	715.765	Tak	4420	01/09/97
ECP97-98-09-67	Koncesja na wodociągi w Poznaniu	Zamknięty	Energetyka	308.332	308.332	Tak	5840	21/09/98
ECP98-2000-06-67	Projekt poprawy zarządzania ruchem w Sopocie	Zamknięty	Budownictwo	176.013	176.013	Tak	11685	13/06/00
ECP98-2000-06-68	GDDP: Przygotowanie projektu zarządzania prywatnym sektorem drogowym	Zamknięty	Budownictwo	256.442	256.442	Tak	9903	12/06/00
ECP98-2000-07-70	Polskie koleje – Pomoc w okresie poprzedzającym prywatyzację	Zamknięty	Transport, magazynowanie	396.013	396.013	Tak	10204	26/07/00
ECP98-98-08-17	Projekt transportu miejskiego w Krakowie	Zamknięty	Transport, magazynowanie	729.915	729.915	Tak	5893	26/08/98
ECP98-98-11-44	Polityka transportowa w Krakowie, kontrola ruchu i zarządzanie parkingami	Zamknięty	Transport, magazynowanie	847.217	847.217	Tak	6036	02/11/98
ECP99-2000-05-38	Polskie koleje - PKP Pomoc we wdrożeniu i projekt zarządzania siecią	Zamknięty	Transport, magazynowanie	789.299	789.299	Tak	8471	10/05/00
ECP99-2000-06-44	Analiza zdolności kredytowej gminy – miasta Gdańsk i Sopot	Zamknięty	Transport, magazynowanie	398.868	398.868	Tak	7855	29/06/00
ECP99-2001-09-94	Polskie koleje - PKP Pomoc w okresie poprzedzającym prywatyzację	Zamknięty	Transport, magazynowanie	190.000	190.000	Tak	10204	26/09/01
ECP99-2001-12-98	Przygotowania do prywatyzacji kolei podmiejskiej SKM w Trójmieście i Warszawskiej kolei podmiejskiej WKD	Zamknięty	Transport, magazynowanie	995.536	995.536	Nie	8839	04/12/01
ECP99-99-09-17	Szczegółowe studium wykonalności i przygotowanie projektu dla transportu miejskiego w Gdańsku	Zamknięty	Transport, magazynowanie	469.298	469.298	Tak	7854	07/09/99
FIN-2001-09-10	Gmina Łódź ESCO – Przygotowanie projektu	Wyплаты	Energetyka	70.000	58.814	Tak	19342	24/09/01
FRA-1992-08-06	Projekt rozbudowy autostrad	Zamknięty	Budownictwo	106.623	106.623	Tak	751	20/08/92

Numer zaangażowania	Nazwa zaangażowania	Etap	Sektor	Kwota zaangażowania w euro	Wyplacona kwota w euro	Związany z inwest.	TC OPID	Data zatwierdzenia
GERK-2001-09-09	Projekt transportu miejskiego w Gdańsku	Przyznane zaangażowanie	Transport, magazynowanie	48.000	44.142	Tak	21882	06/09/01
GERK-97-08-03F	Opracowanie i wdrożenie planu usuwania szkód w infrastrukturze gminnej we Wrocławiu spowodowanych przez powódź	Zamknięty	Energetyka	102.271	102.271	Tak	5373	28/08/97
HOL-2001-07-08	Miasto Gliwice – ocena zdolności kredytowej	Zamknięty	Energetyka	43.028	43.028	Tak	20158	18/07/01
JAP-1997-10-30	Infrastruktura gminna we Wrocławiu – usuwanie szkód po powodzi	Zamknięty	Energetyka	59.970	59.970	Tak	5275	14/10/97
JAP-1997-10-35	Usuwanie szkód w infrastrukturze gminnej spowodowanych przez powódź – analiza zarządzania finansowego / analiza wykorzystania	Zamknięty	Energetyka	46.013	46.013	Tak	4552	09/10/97
JAP-1998-05-16	Projekt usuwania szkód w infrastrukturze gminnej we Wrocławiu spowodowanych przez powódź - ocena zdolności kredytowej gminy	Zamknięty	Energetyka	40.864	40.864	Tak	4552	26/05/98
JAP-1998-08-27	Program poprawy zdolności kredytowej (szkody spowodowane przez powódź we Wrocławiu)	Zamknięty	Energetyka	253.484	253.484	Tak	4552	20/08/98
SWE-1992-01-03	Studium wykonalności dla autostrady Elbląg-Kaliningrad	Zamknięty	Budownictwo	346.252	346.252	Tak	754	28/01/92
TAI-1992-08-46	Projekt środowiskowy w Gdańsku - doradztwo prawne	Zamknięty	Energetyka	6.775	6.775	Tak	728	01/08/92
TCS-2001-09-01	Gmina Łódź ESCO – Przygotowanie projektu	Przyznane zaangażowanie	Energetyka	11.000	7.040	Tak	19342	26/09/01
UKC-1999-07-07	Pomoc w badaniu due diligence Pomoc w prywatyzacji LOT	Zamknięty	Transport, magazynowanie	50.000	50.000	Tak	6825	13/07/99
UKC-1999-08-09	Wzorcowe studium dla sektora wodociągów w Polsce	Zamknięty	Transport, magazynowanie	133.174	133.174	Tak	6412	02/08/99
UKE-2002-11-10	Polska: Pomoc techniczna dla zarządzania drogami sektora prywatnego	Przyznane zaangażowanie	Transport, magazynowanie	45.874	24.610	Tak	30964	18/11/02
USTD-1999-06-03	Transport miejski w Warszawie	Zamknięty	Transport, magazynowanie	6.028	6.028	Tak	5741	17/06/99
USTD-2001-08-02	Kredyt na inwestycje środowiskowe dla polskich małych i średnich gmin – Początkowy koordynator	Zamknięty	Energetyka	46.098	46.098	Tak	21023	22/08/01
EC-1993-12-68	Standardy środowiskowe zanieczyszczenia gleby i wód gruntowych	Zamknięty	Produkcja	181.150	181.150	Nie	708	17/12/93
ECP96-97-06-56	Program opracowania regulacji w sektorze telekomunikacji	Zamknięty	Telekomunikacja	217.274	217.274	Nie	4188	19/06/97
TAI-2001-11-09	Polska: Wdrażanie reformy prawnej dotyczącej niewypłacalności	Przyznane zaangażowanie	Usługi społeczne/ socjalne	199.000	132.038	Nie	20759	29/11/01
UKE-1999-11-09	Pomoc techniczna dla małych i średnich przedsiębiorstw w przygotowaniu projektów propagujących czystsza produkcję	Zamknięty	Usługi społeczne/ socjalne	167.615	167.615	Nie	6384	11/11/99
UKE-2002-02-01	Pomoc techniczna dla małych i średnich przedsiębiorstw w przygotowaniu projektów propagujących czystsza produkcję – Rozszerzenie projektu	Zamknięty	Usługi społeczne/ socjalne	17.375	17.375	Nie	6384	20/02/02
EUPSR-97-09-03	Umowa ramowa (B)	Zamknięty	Finanse, Biznes	429.067	429.067	Tak	5417	24/09/97
TAI-1991-09-02	Restrukturyzacja przemysłu tekstylnego	Zamknięty	Produkcja	1.179	1.179	Nie	5340	01/09/91

Numer zaangażowania	Nazwa zaangażowania	Etap	Sektor	Kwota zaangażowania w euro	Wyplacona kwota w euro	Związany z inwest.	TC OPID	Data zatwierdzenia
FRA-1992-09-08	Projekt środowiskowy w Gdańsku – powołanie spółek gminnych i finansowych	Zamknięty	Energetyka	128.057	128.057	Tak	592	14/10/92
TAI-1991-11-07	Oczyszczalnia ścieków w Gdańsku	Zamknięty	Energetyka	68.886	68.886	Tak	592	01/11/91
FRA-1992-10-09	Rynek hurtowy w Warszawie	Zamknięty	Produkcja	185.226	185.226	Tak	734	06/10/92
FRA-93-01-01PS	Rynek hurtowy w Warszawie Projekt współpracy technicznej	Zamknięty	Produkcja	189.469	189.469	Tak	734	06/10/92
NORG-1993-10-05	Usługi doradztwa finansowego	Zamknięty	Telekomunikacja	45.000	45.000	Tak	741	01/10/93
UKC-1999-05-03	Umowa Ramowa FAO – rynki hurtowe w Polsce	Zamknięty	Produkcja	26.452	26.452	Tak	4526	21/05/99
UKE-2001-01-01	Polski program kredytów na skup płodów rolnych	Przyznane zaangażowanie	Produkcja	24.448	0	Nie	4526	04/01/01
UKE-2001-04-16	Umowa Ramowa FAO - Analiza sektora produkcji oleju rzepakowego	Zamknięty	Produkcja	29.328	29.328	Nie	4526	27/04/01
UKE-2002-02-02	Umowa Ramowa FAO - Analiza sektora produkcji oleju rzepakowego	Przyznane zaangażowanie	Produkcja	25.726	24.365	Nie	4526	25/02/02
UKE-2002-11-09	Ocena polskiego rynku nasion i struktur prawnych	Przyznane zaangażowanie	Produkcja	22.844	0	Tak	4526	06/11/02
AUS-2001-01-01	Program restrukturyzacji zarządzania (TAM) – „Poltops” Fabryka Wyrobów Wełnianych S.A.	Zamknięty	Produkcja	48.178	48.178	Nie	12795	30/01/01
DEN-2000-07-02	Program restrukturyzacji zarządzania (TAM) - Śnieżka	Zamknięty	Produkcja	10.468	10.468	Nie	12795	28/07/00
SWI-2000-07-06	Program restrukturyzacji zarządzania w Europie Środkowej, Wschodniej i Południowej - Śnieżka	Zamknięty	Produkcja	48.240	48.240	Nie	12795	13/07/00
	Kwota w euro dla kraju ogółem:			29.726.620	23.875.808			
	Liczba zaangażowań:			133				

PROGRAM RESTRUKTURYZACJI ZARZĄDZANIA W POLSCE

Program TAM umożliwia transfer umiejętności zarządczych, charakterystycznych dla danej branży, do przedsiębiorstw. Świadcząc usługi doradcze poprzez doświadczonych byłych prezesów i dyrektorów dużych spółek z gospodarczo rozwiniętych krajów, Program TAM pomaga przedsiębiorstwom w osiąganiu dobrych wyników i rozwijaniu nowych kwalifikacji biznesowych na szczeblu wyższej kadry kierowniczej. Do tej pory Sponsorzy zobowiązali się do przekazania 66 mln € (70 mln USD), umożliwiając rozpoczęcie ponad 1000 projektów w ramach Programu TAM.

Program TAM został opracowany na początku lat dziewięćdziesiątych dwudziestego wieku przez EBOR oraz Program Rozwoju Narodów Zjednoczonych, przy wsparciu Programu Phare Unii Europejskiej. Program TAM współpracuje bezpośrednio z przedsiębiorstwami, zapewniając branżowe usługi doradcze, rozwijając umiejętności zarządcze i pomagając im w osiąganiu sukcesów w warunkach gospodarki rynkowej.

W ramach Programu TAM w przygotowaniu znajduje się szereg kwalifikujących się projektów, co ma na celu umożliwienie płynnego wykorzystania funduszy dostarczanych przez sponsorów.

Cele

Program TAM wspiera reformy gospodarcze poprzez transfer know-how w dziedzinie zarządzania i wiedzy technicznej, przekazywanie zasad odpowiedzialnego ładu korporacyjnego oraz wymianę doświadczeń komercyjnych bezpośrednio z potencjalnie rentownymi przedsiębiorstwami.

Oprócz poprawy wyników biznesowych, Program TAM może, na zlecenie przedsiębiorstw, pomagać przedsiębiorstwom w komunikowaniu się z potencjalnymi inwestorami, łącznie z EBOR i współpracującymi z EBOR pośrednikami finansowymi. Niemniej jednak, zasadniczym celem Programu TAM jest transformacja zarządzania.

Rozwijając silne zarządzanie na poziomie małych i średnich przedsiębiorstw, Program TAM działa jak katalizator przemian gospodarczych i społecznych, przyczyniając się do realizacji takich celów sponsorów jak łagodzenie ubóstwa, poprawa warunków życia i zwiększanie spójności społecznej.

Przegląd działalności

W marcu 2004 roku w ramach Programu TAM realizowano w Polsce 98 projektów, w których uczestniczyło 90 przedsiębiorstw wykorzystujących finansowanie zapewniane przez Sponsorów w wysokości 5,88 mln €. 98% finansowania dla Programu TAM w Polsce dostarczał unijny Program Phare, przy dodatkowym wsparciu ze strony poszczególnych krajów sponsorujących, tzn. Austrii, Szwecji i Danii. „Wskaźnik sukcesu” projektów TAM w Polsce wynosi 77%.

Producent wyrobów z kryształu – finansowany przez unijny Program Phare

Przedsiębiorstwo partnerskie: W kresie czterech lat poprzedzających projekt TAM, straty operacyjne pochłonęły połowę kapitału udziałowego tego producenta wyrobów z kryształu. Zespół TAM bardzo szybko stwierdził, że przestarzałe metody produkcji i słaba sprzedaż oraz marketing stanowią główne przyczyny pogarszającej się sytuacji firmy.

Wsparcie TAM: Biorąc pod uwagę, że kryształ bezolowiowy zyskiwał coraz większą popularność wśród artykułów gospodarstwa domowego, zalecano przedsiębiorstwu zdywersyfikowanie swojej działalności w tym kierunku. Niezbędny piec do produkcji tego gatunku kryształu został zbudowany z pomocą specjalisty z zespołu TAM.

Ręczne prasy wykorzystywane w przedsiębiorstwie działały powoli i nie cieszyły się popularnością wśród pracowników. Zostały one zautomatyzowane, co spowodowało znaczny wzrost produkcji.

Awarie, często prowadzące do kosztownych przestoju produkcji są normalnym zjawiskiem we wszystkich fabrykach. Niemniej jednak, pomagając przedsiębiorstwu wdrożyć program planowej konserwacji, zespół TAM zdołał znacznie ograniczyć występowanie tego rodzaju awarii.

Na podstawie rekomendacji zespołu TAM, zatrudniony został dedykowany Dyrektor ds. Sprzedaży, który przyjął wyłączną odpowiedzialność za sprzedaż i marketing. TAM pomagał także przedsiębiorstwu w przygotowaniu pierwszego katalogu w historii firmy oraz w racjonalizacji oferty produktowej. Przedsiębiorstwo wprowadza obecnie 150 produktów rocznie, w porównaniu z ponad 800 przed rozpoczęciem projektu TAM, co umożliwia uzyskiwanie znacznie wyższych marż zysku od każdego wyrobu.

Wynik: Oprócz opracowania praktycznych rekomendacji dotyczących produkcji i marketingu, zespół TAM zdołał także przeprowadzić prawdziwe zmiany w kulturze zarządzania w przedsiębiorstwie. Wskutek tego zarząd jest obecnie w stanie wprowadzać, oraz chce wprowadzać, niezbędne zmiany w celu przystosowania się do warunków gospodarki rynkowej i osiągnięcia sukcesów. Niezależna ocena nadała temu Projektowi TAM klasyfikację „Zrealizowany z sukcesem”, a zespół kierownictwa przedsiębiorstwa uznał projekt za „niezaprzeczalny sukces”.

Statystyki branżowe Programu TAM – stan na marzec 2004r.

